

*Agatha
Christie*

KARTE
NA STOL

Karte na stolu (*Otvorenih karata*)

Cards on the table

Agatha Christie, 1936

1. Gospodin Shaitana

— Dragi moj gospodine Poirot!

Začuo se nježan glas, glas koji je podsjećao na mačje predenje - smišljeno upotrljebljen kao sredstvo - ništa u njemu nije bilo napadno ili, pak, unaprijed smišljeno.

Hercule Poirot se okrenuo. Naklonio se.

Svečano se rukovao.

U očima mu se opažalo nešto neuobičajeno. Reklo bi se da je ovaj slučajan susret u njemu probudio osjećaj koji ga je inače rijetko obuzimao.

— Dragi moj gospodine Shaitana - rekao je. Obojica su zastali. Doimali su se poput sudionika dvoboja en garde.

Oko njih usporeno se kretala uobičajeno nehajna gomila dobro odjevenih Londončana.

Čuli su se žamor i lijeno izgovorene riječi.

— Darling - prelljepe!

— Jednostavno božanstveno, zar ne, draga moja? U Wessex Houseu priređena je izložba burmutica. Ulaznica - jednu gvineju, za pomoć londonskim bolnicama.

— Čovječe mili - rekao je gospodin Shaitana - kako mi je drago da vas vidim. Niste baš trenutačno suviše zabavljeni vješanjem ili glijotinom? Mrtva sezona u svijetu kriminala. Ili, zar će se neka pljačka zbiti ovdje danas posljepodne - no, to bi ipak bilo previše.

— Alas, Monsieur - rekao je Poirot. - Došao sam zbog posve privatnog posla.

Na trenutak pozornost gospodina Shaitane potpuno je zaokupilo Dražesno Mlado Stvorenje s grmićom kovrčica kao u pudlice na jednoj strani glave i tri roga izobilja u crnoj slami na drugoj. Rekao je:

— Draga moja - zašto niste došli na moju zabavu? Zaista je bilo divno! Prilično je Ljudi doista razgovaralo sa mnom! Jedna mi je žena čak rekla 'Kako ste?' i 'Doviđenja' i 'Hvala Vam, doista Vam hvala' ali, naravno, ona je došla iz Garden Citya, sirotica!

Dok je Dražesno Mlado Stvorenje sricalo valjani odgovor, Poirot je pomno proučavao čupav ures na gornjoj usni gospodina Shaitane.

Fin brk - vrlo fin brk - možda jedini brk u Londonu koji bi se mogao natjecati s uresom na licu gospodina Herculea Poirota.

— Ali nije tako bogat i raskošan = promrmljao je za se. - Ne, nema nikakve dvojbe - lošlje je u svakom pogledu. Tout de meme, privlači pozornost.

No, gospodin Shaitana je i kao pojava bio upadljiv - a to mu je i bila svrha. Smišljeno je želio izazvati mefistofelski učinak. Bio je visok i vitak, dugog i melankoličnog lica, snažno naglašenih obrva crnih kao ugljen, brkovi su mu na vrškovima bili ukrućeni voskom, a nosio je i mali crni imperial. Odjeća mu je bila umjetničko djelo - savršena i profinjena kroja - ali s laganim tonom bizarnog.

Kad bi ga ugledao, svaki normalan Englez iskreno bi i vatreno poželio da ga udari nogom! Uz neizbjegni nedostatak originalnosti, govorili bi: - Eno onog prokletnika Shaitane!

Njihove supruge, kćeri, sestre, tete, majke, pa čak i bake govorile su otprilike, svaka jezikom svojeg naraštaja: - Znam, draga. Naravno da je više nego grozan. Ali tako bogat! I tako čudesne zabave! uvlijek nešto tako zabavno i

pakosno kaže o drugima. Je li gospodin Shaitana bio Argentinac, Portugalac ili Grk, ili neke druge narodnosti koju su samotni britanski otočani s pravom podcjenjivali - to nitko nije znao. No, tri su činjenice bile zapravo nedvojbene: Vudio je lagoden život bogataša u otmjenom stanu na Park Laneu.

Priredio je neobične zabave - velike, male, macabre zabave, zabave vrljedne svakog poštovanja i nesporno "čudačke" zabave.

Gotovo svatko ga se pomalo pribjavao.

A razloge za to bilo je teško odgonetnuti. Kao da je prevladalo mišljenje da je o svakom ipak previše znao. A neki su bili uvjereni da ima čudan smisao za humor.

Gotovo svi su držali kako je bolje ne riskirati da ga se nečim uvrljedi ili mu se zamjeri.

Ovo je posljepodne gospodin Shaitona smatrao nepotrebnim izazivati čovječuljka smlješna izgleda, Herculea Poirota.

— Znači, čak i policajcu dobro dođe malo rekreatije? - rekao je. - Pod stare dane izučavate umjetnost, gospodine Poirot?

Poirot se dobrodošno nasmlješio.

— Vidim da ste tri burmutice ustupili organizatorima izložbe.

Gospodin Shaitana je skromno odmahnuo rukom. - Tu i tamo pokupite neke sitnice.

Morate me jedanput posjetiti. Imam nekih zanimljivih komada. Ne ograničavam se ni na koje određeno razdoblje ili skupinu umjetničkih predmeta.

— Imate ukus katolika - rekao je Poirot nasmljavši se.

— Kako kažete.

Iznenada su gospodinu Shaitani zaigrale oči, pojavio mu se smlješak u kutovima usana, a obrve su mu se neobično izvile.

— Mogu vam čak pokazati i neke predmete vezane za vaš posao, gospodine Poirot.

— Znači imate privatni 'Crni muzej'.

— Bah! - Gospodin Shaitana je prezivo zapuckao prstima. - Šalicu kojom se koristio ubojica iz Brighton-a, željezna motka kojom se služio jedan čuveni provalnik - absurdne djetinjarlje! Nisam se smio opterećivati takvim glupostima. Skupljam samo najbolje predmete određene vrste.

— A što držite, umjetnički govoreći, najboljim predmetima kad je rlječ o kriminalu? - zapitao je Poirot. Gospodin Shaitana se nagnuo naprijed i s dva prsta dotaknuo Poirotovo rame. Dramatično je prosikao. - Ljude koji su ih učinili, gospodine Poirot.

Poirot je jedva zamjetno podignuo obrve.

— Aha, zapanjio sam vas - rekao je gospodin Shaitana. - Dragi, moj, vi i ja na to gledamo potpuno različito! Za vas je zločin rutinska stvar: ubojstvo, istraga, trag i, naposljetu (jer vi ste nedvojbeno sposoban momak), osuda. Takve me banalnosti uopće ne zanimaju! Nisam zainteresiran za nikakve jedne predstavnike određenih vrsta. A uhvaćeni ubojica nužno je gubitnik. Drugorazredan. Ne, ja na stvari gledam s umjetničkog stajališta. Skupljam samo najbolje!

— A najbolje znači... - upitao je Poirot.

— Drago momče - oni kojima je uspjelo! Uspjehe! Kriminalce koji vode primjeren život i na koje nije pala ni najmanja sjenka sumnje. Priznajte da je to vrlo zabavan hobi.

— Mislio sam na jednu posve drugu riječ - ne na zabavan.

— Imam ideju! - viknuo je Shaitana, uopće se ne obazirući na Poirota. - Jedna mala večera! Večer za koje biste razgledali moje izloške! Doista izvanredna zamisao. Ne mogu se načuditi da se nikad dosad nisam toga sjetio. Da - da, sad mi je sve jasno...

Morate mi dati malo vremena - ne sljedećeg tjedna - recimo, onaj tamo poslje njega.

Slobodni ste? Što kažete - koji dan?

— Bilo koji dan u tom tjednu bi mi odgovarao rekao je Poirot lagano se naklonivši.

— Odlično - recimo u petak. Tako je - petak, sedamnaestoga. Smjesta će upisati u svoju malu knjižicu. Doista ideja me je beskrajno oduševila.

— Nisam siguran da sam baš razdragan - rekao je Poirot polagano. - Ne želim niti reći da sam ravnodušan spram Ljubaznosti vašeg poziva - ne, to ne.

Shaitana ga je prekinuo.

— Ali to vrljeđa vašu bourgeois osjetljivost? Drago momče, morate se oslobođiti ograničenosti vašeg policajskog mentaliteta.

Poirot je sporo odgovarao:

— Istina jest da imam posve bourgeois odnos prema ubojstvu.

— Ali, zaboga, zašto? Glup, zbrkan, mesarski posao - da, tu se slažem s vama. Ali ubojstvo može biti umjetnost! Ubojica može biti umjetnik.

— Oh, dopuštam.

— E, onda? - upitao je gospodin Shaitana. - Ali ipak, riječ je o ubojici!

— Dragi moj gospodine Poirot, vrhunska umješnost zacijelo opravdava i sam čin. Vi doista krajnje nemaštovito svakog ubojicu želite privesti, nabiti mu lisičine, ušutkati ga i, naposljetku, negdje pred zorou zavrnuti mu vratom. Doista uspješnom ubojici, prema mojoj mišljenju, valjalo bi iz državnih sredstava dati mirovinu i pozvati ga na večeru!

Poirot je samo slegnuo ramenima.

— Kad je riječ o zločinu nisam toliko ravnodušan prema umjetničkim dometima vještine i umješnosti kao što biste pomislili. Mogu cljeniti savršeno ubojstvo - mogu se diviti tigru - toj veličanstvenoj zvljeri žuto-smeđih pruga. No, divit će mu se izvan kaveza.

Neću ulaziti. Hoću reći, neću - osim ako mi to dužnost ne nalaže. Zato što, kao što znate gospodine Shaitana, tigar može skočiti..

Gospodin Shaitana se nasmljao.

— Shvaćam. A ubojica?

— Može ubiti - odgovorio je Poirot strogo ozbiljnim glasom.

— Drago moje momče - kako li se samo lako uznenirite! Znači, nećete doći upoznati moju zbirku – tigrova?

— Baš naprotiv, bit će mi osobito drago.

— Koje li hrabrosti!

— Gospodine Shaitana, ne uspljevate me baš posve shvatiti. Moje su rlječi sračunate na upozorenje. Upravo ste zatražili od mene da priznam kako je zabavna vaša zamisao o zbirci ubojica. Rekao sam da bih umjesto zabavna mogao upotrijebiti i neku drugu rlječ. Ta je rlječ - opasna. Držim, gospodine Shaitana, da bi vaš hobi mogao biti opasan!

Gospodin Shaitana se nasmljao doista sotonskim smljehom.

Rekao je:

— Znači mogu vas očekivati osamnaestoga?

Poirot se lagano naklonio.

— Možete me očekivati osamnaestoga. Mille re-amerciments.

— Priredit ću malu zabavu - zadovoljno je rekao Shaitana. - Ne zaboravite. U osam sati.

Otišao je. Poirot je još nekoliko minuta netremice gledao za njim.

Polagano i zamišljeno mahao je glavom.

2. Večera kod gospodina Shaitane

Vrata stana gospodina Shaitane bešumno su se otvorila. Povukao ih je sjedokosi sluga da propusti Poirota. Jednako ih je bešumno zatvorio i vješto prihvatio gostov ograč i šešir.

Promrmljao je tihim bezizražajnim glasom: - Kako da vas najavim?

— Gospodin Hercule Poirot.

Kad je sluga otvorio vrata do hodnika čuo se žamor glasova.

— Gospodin Hercule Poirot - najavio je sluga.

S čašom šerlja u ruci, Shaitana se zaputio prema vratima da ga pozdravi. Kao i obično, bio je besprljekorno odjeven. Mefistofelski ugodaj ove je večeri bio još izraženiji, a obrve još istaknutije kako bi licu dale podrugljiv izraz.

— Da vas predstavim - poznajete gospođu Oliver.

Njegovu zabavljačkom karakteru godio je izraz pritajenog iznenadenja koji se omaknuo Poirotu. Gospođa Ariadne Oliver pročula se kao jedna od najistaknutijih spisateljica detektivskih i drugih senzacionalističkih romana. Pisala je pitke (premda ne osobito gramatički ispravne) članke o "Sklonosti kriminalca", "Čuvenim zločinima strasti", "Umorstvu zbog ljubavi nasuprot umorstvu iz koristoljublja". Bila je i isključiva feministkinja, i kad-bi se nekom važnom zločinu u tisku dalo više prostora, neizbjegno se pojavljivao i intervju s gospodom Oliver, u kojem su se obično citirale njezine riječi: - E, da je žena šef Scotland Yarda. - Nepokolebljivo je vjerovala u ženski predosjećaj.

Inače bila je to posve ugodna srednjovječna žena, zgodna na neki zbrkan način, lljepih očiju, širih ramena i guste sljede kose koju je stalno drukčje češfjafa. Kad bi svojom pojavom željela ostaviti dojam visoke intelektualke - maknula bi kosu s čela, zategnula je i svezala u veliku pondžu, a već sutradan iznenada bi se pojavila s frizurom kao u Bogorodice ili velikim snopovima lagano razbarušenih kovrča. Večeras je gospođa Oliver istaknula šiške.

Ugodnim dubokim glasom pozdravila je Poirota kojeg je već srela za neke književničke večere.

— A ravnatelja Battlea nedvojbeno poznajete rekao je gospodin Shaitana.

Krupan čovjek, širokih ramena i ukočena izraza lica stupio je naprijed. Ne samo da bi svaki slučajni prolaznik imao dojam da je ravnatelj Battle izrezbaren iz komada drveta - nego je i on sam uspljevao ostavljati dojam da su se takva debla nekad koristila kaa građa za bojne brodove.

Ravnatelj Battle trebao je biti najbolje što Scotland Yard može ponuditi. Uvljek se doimao tupo, nehajno i prilično glupo.

— Znam gospodina Poirota - rekao je rovnatelj Battle.

I potom mu se lice izobličilo u osmljeh te ubrzo vratilo običajenoj bezizražajnosti.

— Pukovnik Race - nastavio je gospodin Shaitana. Premda nikad nije sreo pukovnika Racea, Poirot je ipak znao ponešto o njemu. Tamnoput, zgodan, suncem opaljen pedesetogodišnjak, obično ga se moglo naći u nekom dalekom, zabačenom kutku Carstva - osobito ako se tamo nešto sumnjivo događalo. Tajna služba je pomalo melodramatičan naziv za to, ali dosta precizno neupućenom može opisati prirodu i razmjere aktivnosti pukovnika Racea.

Poirot je do ovog trenutka već posve dobro shvatio bit domaćinovih humorističkih nakana.

— Ostali naši gosti kasne - rekao je gospodin Shaitana. - Vjerojatno sam sam kriv.

Vjerujem da sam im rekao u 8:15.

No, u tom trenutku vrata su se otvorila i sluga je najavio:

— Doktor Roberts.

Čovjek koji je ušao kao da je parodirao brižnog llječnika užurbanog oko bolesničke postelje. Bio je to veseo, vrlo živahan srednjovječni čovjek. Sitne oči kao da su mu treperile, čelavost je već zakucala na tjeme, sklonost k embonpointu i općenito slika pažljivo opranog i dezinficiranog zdravstvenog djelatnika. Ponašanje mu je odavalо veseljaka i samouvjerenu osobu. Osjeća li se da bi mu dljagnoza mogla biti ispravna, a teraplja prihvatljiva i praktična - možda i malo šampanjca za oporavka. - Svjetski čovjek!

— Nisam zakasnio, nadam se - vedro je rekao dr. Roberts.

Rukovao se s domaćinom i potom je predstavljen ostalima. Osobito ga se dojmio susret s Battleom.

— O, pa vi imate visok položaj u Scotland Yardu, zar ne? Doista zanimljivo! Šteta što će vas morati natjerati da razgovaramo o poslu, ali upozoravam vas da će pokušati.

Uvjek me zanimalo kriminal. Možda je to loše za llječnika. Ne smijem to priznati mojim nervoznim pacijentima - ha, ha!

Vrata su se ponovno otvorila. - Gospođa Lorrimer.

Gospođa Lorrimer je otmjena šezdesetogodišnjakinja. Imala je lijepo oblikovano lice, pomno uređenu sljedu kosu i jasan, rezak glas.

— Nadam se da nisam zakasnila - rekla je pristupajući domaćinu.

Okrenula se da pozdravi dr. Robertsa kojeg je poznavala.

Batler je najavio: - Major Despard.

Major Despard bljaše visok, vitak, elegantan čovjek, lica neznatno nagrđena ožiljkom na čelu. Nakon upoznavanja, nikog nije iznenadilo što se primaknuo pukovniku Raceu - i dva su čovjeka uskoro povela razgovor o športu i počela uspoređivati doživljaje s lova na afričku divljač.

Vrata su se posljednji put otvorila i sluga je nojavio - gospodičnu Meredith.

Ušla je mlada dvadesetogodišnja djevojka. Bila je srednje visine i lijepa. Smeđe kovrče pokrivale su joj vrat; imala je velike sive, naširoko razmagnute oči. Na licu joj se video puder, aai ne i šminka. Govorila je polako i podosta sramežljivo.

Rekla je:

— Zaboga, zar sam zadnja stigla?

Gospodin Shaitana joj je pristupio s čašom šerlja u ruci laskajući joj. Predstavio ju je formalno i gotovo svečano.

Pljuckajući šeri, gospođica Meredith ostala je uz Poirota.

— Naš je prijatelj vrlo sitničav - rekao je Poirot nasmlješivši se.

— Znam. Ljudi već odustaju od predstavljanja i upoznavanja. Samo kažu 'Nadam se da svakog znate' i na tome ostaju.

— Bez obzira na to je li to točno ili nije. Ponekad sve to postane malo usiljeno - ali, ipak, držim da je ovako dojmljivo.

Na tren je okljevala, a onda upitala:

— Je li ono gospođa Oliver, romanopisac?

U tom trenutku oglasila se gospođa Oliver, obraćajući se svojim dubokim glasom dr.

Robertsu.

— Ne možete prevariti ženski instinkt, doktore. Žene znaju takve stvari.

Zaboravila je da više nema golemi pramen kose na čelu nego da ju je skupila u pundžu.

— To je gospođa Oliver - rekao je Poirot.

— Ona koja je napisala "Truplo u knjižnici"?

— Baš ta.

Gospođica Meredith se namrgodila.

— A taj drvenjak - je li gospodin Shaitana rekao da je to ravnatelj?

— U Scotland Yardu.

— A vi?

— A ja?

— Znam sve o vama, gospodine Poirot. Vi ste čovjek koji je zapravo riješio čuveni A.B.C. zločin...

— Mademoiselle, zbumujete me. Gospođica Meredith je skupila obrve.

— Gospodine Shaitana - progovorila je i onda stala. - Gospodine Shaitana Poirot je tiho progovorio:

— Moglo bi se reći da je pomolo 'zanesen zločinom'. Tako se čini. Nedvojbeno bi želio čuti kako se sporimo i raspravljamo. Već se približava gospodi Oliver i dr. Robertsu.

Upravo raspravljuju o otrovima koji ne ostavljaju tragova.

Gospođica Meredith je tiho uzdahnula i rekla: - Kakav nastran čovjek!

— Dr. Roberts?

— Ne, gospodin Shaitana. Lagano se stresla i rekla:

— Mislim da uvljek izaziva neku zebnu. Nikad ne znate što će smatrati zabavnim.

Možda nešto - možda nešto okrutno.

— Hm, naprimjer - lov na lisice?

Gospođica Meredith ga je pogledala s prljekorom. - Htjela sam reći - oh! Nešto orljentalno!

— Možda je mentalno sklon torturi - priznao je Poirot.

— Mučitelj?

— Ne, sklon torturi, rekao sam.

— Ne mogu reći da mi se baš dopada - povjerila se gospođica Meredith tihim glasom.

— No, dopast će vam se njegova večera - uvjeravao ju je Poirot. - Izvanredan mu je kuhar.

Sumnjičavo ga je pogledala i nasmljala se.

— Oh - uzviknula je. - Dosta je ljudskosti u vama.

— A što ste mislili?

— Znate - rekla je - svi ti poznati ljudi izazivaju određeno strahopoštovanje.

— Mademaiselle, ne biste smjeli biti zastrašeni morali biste biti oduševljeni! Morali ste pripremiti pero i knjižicu za autograme.

— Znate, zločin me zapravo i ne zanima. Mislim da žene to ne zanima: zapravo, samo muškarci čitaju detektivske romane.

Poirot je usiljeno uzdahnuo.

— Alas! - promrmljao je. - Što sve ovog trena ne bih dao da sam makar i najmanja filmska zvijezda! Sluga je širom otvorio vrata.

— Večera je poslužena - promrmljao je.

Kad je rlječ o večeri, Poirotova predviđanja su se doista ostvarila. Večera je bila doista ukusna i savršeno poslužena. Prigušena svjetla, odsjaj ulaštenog drveta, plavi zraci kroz čaše od irskog stakla. U izmaglici na čelu stola gospodin Shaitana nikad nije izgledao tako opako.

Uglađeno se ispričao zbog nejednakog broja pripadnika oba spola za stolom.

Gospođa Lorrimer mu je sjedila s desne strane, a gospoda Oliver s lijeve. Gospodica Meredith je sjedila između ravnatelja Battlea i majora Desparda, Poirot je bio između gospode Lorrimer i dr. Robertsa.

On mu je počeo šaputati šaljivim tonom.

— Neću vam dopustiti da cljelo veče sami zabavljate jedinu ljepu djevojku za stolom.

Vi Francuzi ne gubite vrljeme, zar ne?

— Zapravo, ja sam Belgjanac - promrmljao je Poirot.

— Sve isto kad je o damama rlječ, staro momče, zar ne? - dokazao je llječnik veselim glasom.

A zatim, odbacivši šaljivi ton i uozbiljivši se kako dolikuje predstavniku llječničkog staleža, okrenuo se na drugu stranu i zapodjenuo razgovor s pukovnikom Raceom o najnovljim postignućima u llječenju bolesti spavanja.

Gospođa Lorrimer se okrenula Poirotu i počela razgovarati o najnovljim kazališnim predstavama. Ocjene su joj bile besprljekorne, a kritički osvrti i apaske vrlo umjesni.

Prešli su na knjige i svjetsku politiku. Ustvrdio je da je vrlo dobro obavlještena i osobito inteligentna žena.

Na suprotnoj strani stola gospođa Oliver ispitivala je majora Desparda da li je čuo o još kakvim nepoznatim otrovima u zabačenim kutcima svijeta.

— Pa, postoji curare.

— Ma, dragi moj, vieux jen! To su prastare stvari. Mislim nešto nova!

Major Despard je suho uzvratio:

— Primitivna su plemena vrlo staromodna. Drže se starih, poznatih stvari kojima su se prlje njih služili njihovi djedovi i pradjedovi.

— Kako su dosadni - rekla je gospođa Oliver. Pomislila bih da uvljek eksperimentiraju s nekim travama i sličnim stvarima. Vjerovala sam da je to izvanredna prilika za istraživače. Mogli bi na povratku kući potrovati sve svoje bogate stričeve nekim novim otrovima za koje još nitko nikad nije čuo.

— Za to morate lutati civilizacijom, a ne divljinom - rekao je Despard. - Naprimjer, nekim suvremenim laboratorijem. Kulturama naoko bezazlenih virusa i bakterija koje izazivaju bona fide bolesti.

— To ne bi zadovoljilo moje čitatelje - rekla je gospođa Oliver. - Uz to, tako se lako pobrkaju sva ta imena - stafilokoki i streptokoki i sve te stvari - to je preteško za moju tajnicu i unatoč svemu dosadno, zar ne mislite tako? Što vi mislite, ravnatelju Battle?

— U stvarnom životu Ljudi se uopće ne trude da budu suviše suptilni, gospođo Oliver - rekao je ravnatelj. - Obično izaberu arsen, jer ga lako nabave.

— Glupost - uzvratila je gospođa Oliver. - Tako se misli samo zato što vi ljudi iz Scotland Yarda nikad ne otkrljete većinu zločina. E, da je tamo na čelu neka žena.

— Zapravo, mi imamo.

— Da, one grozne policajke u smlješnim šeširićima koje gnjave Ljude po parkovima!

Muslim, žena koja upravlja s vrha. Žene razumljv zločin.

— Obično su one vrlo uspješni kriminalci. - rekao je ravnatelj Battle. - Pribrane su.

Zapanjujuće su bezobrazne i drske u nastupu.

Gospodin Shaitana se blago nasmljao.

— Otrov je žensko oružje - rekao je. - Mora da je mnogo tajnih trovateljica - trovateljica koje nikad nisu otkrivene.

— Naravno da ih je mnogo - odgovorila je sva sretna gospođa Oliver, obilno se posluživši s mousse od foie gras.

— Liječnik također ima dosta prilika za to - nastavio je zamišljeno gospodin Shaitana.

— Prosvjedujem - povikao je dr. Roberts. - Ako otrujemo svoje pacijente, onda je riječ isključivo o nezgodi. - Nasmljao se srdačno.

— No, ako bih se ja odlučio na zločin - nastavio je gospodin Shaitana.

Zastao je, a nešto je u toj stanci izazvalo opću pozornost.

Svi su se okrenuli prema njemu.

— Muslim da bih sve to morao izvesti jednostavno. Uvljek je moguć nesretan slučaj - slučajan pucanj, naprimjer - ili nezgoda u kući.

Potom je slegnuo ramenima i dohvatio čašu s vinom.

— Ali, što ja tu mudrujem - u nazročnosti tolikih stručnjaka...

Otpio je gutljaj. Svjetlo svljeće kroz čašu je bacilo crvenkast odsjaj na domaćinovo lice, voskom ukrućene vrškove brkova, malu crnu bradicu, fantastične obrve...

Na tren je zavladala muk. Gospođa Oliver je progovorila:

— Je li dvadeset do ili dvadeset minuta poslijje? Prolazi anđeo... Nisam prekrižila noge - mora da je crni anđeo!

3. Partija bridža

Kad se društvo vratilo u sobu, stol za bridž je već bio postavljen. Poslužena je kava.

— Tko igra bridž? - zapitao je gospodin Shaitana. - Znam da gospođa Lorrimer igra. I dr. Roberts. Igrate li vi, gospođice Meredith?

— Da. Premda nisam baš tako dobar igrač.

— Odlično. A major Despard? Predlažem da vas četvero igrate ovdje.

— Hvala Bogu, igrat ćemo bridž - usput je gospođa Lorrimer dobacila Poirotu: - Ja sam jedan od najvatrenljih igrača bridža u povlasti ljudskog roda. Sve sam gora. Više i ne odlazim na večere poslje kojih se ne igra bridž! Jednostavno zaspem. Sramim se sama sebe, ali što se može.

Presjekli su karte kako bi odredili tko s kim igra. Gospođa Lorrimer i gospođica Meredith protiv majora Desperada i dr. Robertsa.

— Žene protiv muškaraca - rekla je gospođa Lorrimer dok je sjedala na stolac i počela mlješati karte pokretima svojstvenima istinskom stručnjaku. - Plave karte, zar ne partnerice? Uvljek licitiram dva.

— Pazite da dobjete - rekla je gospođa Oliver, dok su se u njoj budili feministički osjećaji. - Pokažite tim muškarcima kako ovo nije samo njihov svijet.

— Sirotice, bolje im je da ostave svaku nadu - dobacio je dr. Roberts veselim glasom dok je mlješao drugi snop karata. - Mislim da vi dljelite, gospođo Lorrimer.

Major Despard je sporo sjedao za stol. Pogledao je Anne Meredith kao da se upravo tog trena iznena dio, ustvrdivši da je rlječ o vrlo privlačnoj djevojci.

— Molim, presljecite - nestrpljivo je rekla gospođa Lorrimer. Jedva izustivši ispriku, presljekao je karte čim mu ih je pružila.

Gospođa Lorrimer je počela dljeliti izvježbanim pokretima.

— Još je jedan stol za bridž u susjednoj sobi - rekao je gospodin Shaitana.

Zaputio se prema drugim vratima i još četvero gostiju pošlo je za njim u malu, udobno namještenu sobu za pušenje u kojoj je već bio pripremljen stol.

— Moramo se podljeliti - rekao je pukovnik Race. Gospodin Shaitana odmahnuo je glavom.

— Ja ne igram - rekao je. - Bridž nije igra koja bi me zabavljala i u kojoj bih uživao.

I ostali su se pobunili i rekli da im nije baš do kartanja, ali gospodin Shaitana se uopće nije osvrtao na prosvjede i naposljetku su ipak posjedali za stol. Poirot i gospođa Oliver protiv Battlea i Racea. Shaitana ih je promatrao nekoliko trenutaka, a zatim mu se licem razvukao poznati osmljeh dok je promatrao s kakvim je kartama gospođa Oliver zvala dva bez aduta i onda se nečujno povukao u drugu sobu.

U toj prostoriji partlja je već bila podosta odmaknula. Igrači su licitirali ozbiljnih lica.

— Jedan herc Pas. - Tri tref. - Četiri kara. - Kontra. - Četiri herc.

Gospodin Shaitana je promatrao igru nekoliko trenutaka i smlješio se.

Zatim se zaputio u drugi kut sobe i sjeo u veliki naslonjač uz kamin. Donesen je pladanj s pićima i stavljeno na pomoćni stolić. Plamen u kaminu odbljeskavao se na kristalnim zatvaračima za boce.

Kao istinski umjetnik rasvjete, gospodin Shaitana stvorio je privid sobe osvljetljene vatrom iz kamina.

Mala zasljenjena svjetiljka uz naslonjač omogućavala mu je i da čita ako poželi.

Diskretna rasvjeta cljeloj je sobi davala neki pritajeni 'izgled. Malo jače svjetlo sjalo je iznad kartaškog stota oko kojeg su se čuli kratki, monotonii uzvici.

— Jedan bez aduta - jasno i odlučno oglasila se gospođa Lorrimer.

— Tri herc - s agresivnim prizvukom u glasu - dr. Roberts.

— Pas - tihu glas Anne Meredith.

Uvljek stanka prlje nego što bi se oglasio Despard. Nije sporo mislio, nego je uvljek želio biti posve siguran, prlje nego što se javi.

— Cetiri herc. - Kontra.

Dok mu je lice blistalo pri treperavu svjetlu, gospodin Shaitana se nasmlješio.

Nasmlješio se i onda mu je smlješak ostao na licu. Očni kapci malo su mu zatitrali..

Uživao je u vlastitoj zabavi.

— Pet kara. igra i raber - rekao je pukovnik Race. - Vrlo dobro, partneru - rekao je Poirotu. - Nisam mislio da ćeete to odigrati. Nasreću nisu otvorili pika.

— Držim da to zacljelo ne bi ništa promljenilo rekao je ravnatelj Battle, čovjek neke povučene velikodušnosti.

Zvao je pik. Njegova partnerica, gospođa Oliver, imala je jednog pika. Ali - nešto joj je govorilo da krene s karom - s katastrofalnim posljedicama.

Pukovnik Race je pogledao na sat.

— Deset po ponoći. Imamo li vremena još za jednu?

— Ispričavam se - rekao je ravnatelj Battle - ali ja sam ptica koja rano llježe.

— I ja, također, rekao je Hercule Poirot.

— Mogli bismo obračunati - rekao je Race. Rezultat pet rabera sveo se na premoćnu pobjedu muškog spola. Ostalim suigračima gospođa Oliver dugovala je tri funte i sedam šilinga. Najviše je dobio pukovnik Race.

Premda je vrlo loše igrala bridž, gospođa Oliver je i u porazu pokazivala pravi športski duh. Radosno je platila.

— Sve mi je noćas naopako krenulo - rekla je. Tako to ide ponekad. Jučer me karta sjajno išla. Stopedeset honera, punih karata, triput zaredom.

Ustala je i uzela svoju izvezenu večernju torbicu mahinalno krenuvši rukom maknuti kosu s čela.

— Pretpostavljam da nam je domaćin u susjednoj sobi - rekla je.

Pošla je k vratima, a ostali su je slijedili. Gospodin Shaitana sjedio je uz kamin. Kartaši su bili posve zaokupljeni partljom.

— Kontra na pet tref - gospođa Lorrimer govorila je hladnim, odrješitim tonom.

— Pet bez aduta.

— Kontra na pet bez aduta.

Gospođa Oliver primaknula se stolu. Činilo se da je na pomolu vrlo uzbudljiva igra.

Pridružio joj se ravnatelj Battle.

Pukovnik Race zaputio se do gospodina Shaitanea. Poirot ga je slijedio.

— Morao bih poći, Shaitana - rekao je Race. Gospodin Shaitana nije odgovarao. Glave klonule na prsa, činilo se kao da je usnuo. Race je na tren začuđeno pogledao Poirota i još se više približio Shaitani. Odjednom, nošao se uz njega i zagledao u točku u koju je Race upro prstom - u nešto što je moglo biti vrlo šaren gumb na košulji - ali nije...

Poirot se sagnuo, podignuo i onda ispuštilo Shaitaninu ruku. Pogledao je Racea u oči i kimnuo. Potonji se oglasio.

— Ravnatelju Battle, molim vas, samo trenutak. Ravnatelj im je prišao. Gospođa Oliver nastavila je promatrati kako teče igra u kojoj je pala kontra na pet bez aduta.

Premda je ostavljao dojam usporena čovjeka, ravnatelj Battle bio je vrlo brz.

Podignuo je obrve i primaknuvši im se, upitao tihim glasom:

— Nešto nije u redu?

Kimnuvši u znak potvrde, pukovnik Race pokazao je na tihu figuru u naslonjaču.

Battle se sagnuo, a Poirot je zamišljeno promatrao neskriven dio Shaitanina lica. Sada mu se učinilo pomalo smlješnijim, ovako otvorenih usta - i bez onog vragoljastog izraza...

Hercule Poirot je kimnuo glavom.

Ravnatelj Battle se uspravio. Ne dodirujući je, razgledao je točku koja se činila kao suvišan gurnb na košulji gospodina Shaitane - ali, nije to bio nikakav suvišni gumb.

Podignuo je nepokretnu ruku i pustio je da padne.

Ne pokazujući nikakav osjećaj, ustao je postupajući poput vojnika spremnog za svaku priliku - spreman djelotvorno preuzeti sve u svoje ruke.

— Molim vas, samo trenutak - rekao je.

Glas koji se začuo bio je službenikov, glas toliko različit od ostalih da su se svi kartaši za stolom okrenuli prema njemu, a ruka Anne Meredith kao da se skamenila iznad pik asa.

— S tugom vam svima moram priopćiti da je naš domaćin, gospodin Shaitana, preminuo - progovorio je ravnatelj Battle.

Gospođa Lorrimer i dr. Roberts su ustali. Despard se zagledao u jednu točku i namrštio. Anne Meredith je uzdahnula.

— Čovječe Božji, jeste li sigurni?

Instinktivno reagirajući kao llječnik, dr. Roberts je uvježbanim korakom pohitao do naslonjača da ustanovi smrt.

Bez neke osobite namjere, ali golema figura ravnatelja Battlea ipak mu je preprlječila put.

— Samo trenutak, dr. Roberts. Možete li mi prvo reći tko je sve večeras izlazio i ulazio u ovu sobu?

— Ulazio i izlazio? Ne razumljem vas. Nitko nije izlazio niti ulazio.

Ravnatelj je skrenuo svoj ispitivački pogled. - Je li to točno, gospođo Lorrimer?

— Posve točno.

— Ni sluga ili netko drugi od posluge?

— Ne. Kad smo sjeli za stol on je donio poslužavnik. Otad nije više ulazio.

Ravnatelj Battle je pogledao Desparda.

Despard je kimnuo glavom u znak odobravanja. Kao bez daha, Anne je rekla: - Da - da, to je točno.

— Ma što to sve znači, čovječe? - nestrpljivo je rekao Roberts. - Pustite da ga pregledam; možda se samo onesvljestio.

— Nije rlječ o napadu nesvjestice i žao mi je - ali nitko ga neće niti faknuti dok ne doaie nadležni policljski llječnik. Dame i gospodo, gospodin Shaitana je umoren.

— Umoren? - zapanjeno je uzdahnula Anne. Despard se zabuljio - jednostavno zagledao u prazno.

Gospoda Lorrimer odrješito je uzviknula: - Umoren?

— Bože blagi! - dodao je dr. Roberts.

Ravnatelj Battle je polako kimnuo glavom. Nalikovao je kineskom porculanskom mandarinu. Ništa se nije moglo otkriti iz izraza njegova lica.

— Proboden - rekao je. - Baš tako. Proboden. A onda je ispalio pitanje:

— Je li se itko od vas večeras dizao od kartaškog stola?

Vidio je kako se javljaju četiri izraza - javljaju i zatrepera. Vidio je strah - svijest o tome što se zbilo ogorčenost - užas - stravu; ali nije vidio ništa što bi mu stvarno pomoglo.

Nastupio je muk, a onda je major Despard tiho progovorio (već je bio ustao i stajao kao vojnik na mimohodu, kad se svojim uskim, inteligentnim licem okrenuo Battleu):

— Držim da se svatko od nas, u nekom trenutku, dizao od stola za kartanje - ili da uzme čašu s pićem ili da stavi pokolu kladu na vatru. Ja sam činio i jedno i drugo. Kad sam otisao do kamina, Shaitana je već bio usnuo u naslonjaču.

— Usnuo?

— Da, tako sam pomislio.

— Možda i jest - rekao je Battle. - A možda je već bio i mrtav. Smjesta ćemo se pozabaviti tim. Zamolit ću vas da prljeđete u susjednu sobu. - Okrenuo se čovjeku koji je, ne puštajući ni glasa, stajao uz njega: - Pukovniče Race, a da i vi podete?

Race je brzo kimnuo glavom u znak pristanka. - U redu, ravnatelju.

Četiri su kartaša sporo prolazila kroz vrata. Gospođa Oliver sjela je u naslonjač u najudalje nijem kutu sobe i tiho zajecala.

Battle je dignuo slušalicu i počeo nešto govoriti. Zatim je rekao: .

— Lokalna policija će smjesta doći. Iz stožera su naredili da preuzmem slučaj.

Nadležni llječnik samo što nije došao. Što mislite, Poirot, prlje koliko vremena je nastupila smrt? Rekao bih prlje

najmanje sat vremena.

— Slažem se. Alas, ne može se točnije odrediti ne može se reći 'Ovaj je čovjek mrtav već jedan sat dvadesetpet minuta i četrdeset sekundi'.

Nekako odsutno Battle je kimnuo.

— Sjedio je točno ispred vatre. To se ipak ne smlje posve zanemariti. Više od sat - ali ne više od dva i pol sata: tako će, kunem se, reći naš llječnik. I nitko ništa nije čuo, niti video. Nevjerojatno! Ubojica se ponaša gotovo poput beznadnika. Shaitana je mogao vikati.

— Ali nije. Ubojica je imao sreće. Kao što biste vi rekli, mon ami, doista je riječ o pothvatu beznadnika. - Imate li kakvu ideju, gospodine Poirot, što bi mogao biti motiv?

Ikakvu ideju? Poirot je polako progovorio:

— Da, imam nešto za reći u tom smislu. Recite mi, gospodin Shaitana - on vam čak ni neizravno nije navljestio na kakvu nas vrstu zabave poziva večeras?

Ravnatelj Battle ga je pogledao začuđeno.

— Ne, gospodine Poirot. Uopće nije ništa rekao. Zašto?

U daljini se začulo zvonce i udarac alke o vrata. - To su naši - rekao je ravnatelj Battle. - Poći ću im otvoriti. Uskoro počinjemo istragu. Moramo početi s rutinskim poslovima.

Poirot je kimnuo.

Battle je izašao iz sobe.

Gospoda Oliver je nastavila jecati.

Poirot je pošao do kartaškog stola. Ništa nije doticao, razgledavao je samo papiriće s rezultatima. Jedanput ili dvaput stresao je glavom.

— Glupi čovječuljak! Ah, taj glupi čovječuljak promrmljao je Poirot. - Odjenuti se poput vraga i plašiti ljude. Quel enfantillage!

Vrata su se otvorila. Ušao je llječnik s torbom u ruci. Sljedio ga je okružni istražitelj, koji se već raspričao s Battleom. Ušao je i čovjek s fotoaparatom. U predvorju je stajao policajac.

Počeo je rutinski posao otkrivanja zločina.

4. Prvi ubojica?

Hercule Poirot, gospođa Oliver, pukovnik Race i ravnatelj Battle posjedali su oko stola za večeru.

Već je bilo prošlo sat vremena. Tljelo je pregledano, slikano i maknuto. Već je bio i stručnjak za otiske prstiju, obavio posao i otišao.

Ravnatelj Battle je pogledao Poirota.

— Prlje nego što pozovem njih četvero, želio bih čuti što vi imate reći. Prema vama čini se da je večerašnja zabava imala neku posebnu svrhu? Vrlo promišljeno i pokorno Poirot mu je ispričao svoj razgovor sa Shaitanom u Wessex Houseu.

Ravnatelj Battle je stisnuo usne. I gotovo zazviždao.

— Izlošci - ha? Sve sami ubojice! I vjerujete da je on to stvarno? Ne sumnjate da vas je zafrkavao? Poirot je odmahnuo glavom.

— O, ne - doista je mislio ozbiljno. Shaitana se ponosio svojim mefistofeskim stajalištem spram života. Bio je vrlo tašt čovjek. Bio je i glupan - zato i jestmrtav.

— Shvaćam - rekao je ravnatelj Battle, pokušavajući unijeti malo reda u sve što mu je Poirot rekao. Osmero gostiju i on kao domaćin. Četiri, da tako kažemo, 'njuškala' i četvero ubojica!

— Nemoguće! - povikala je gospođa Oliver. Apsolutno nemoguće. Nitko od tih Ljudi ne može biti kriminalac.

Ravnatelj Battle je zamišljeno vrtio glavom.

— Ne bih baš bio tako siguran, gospođo Oliver. Po izgledu i ponašanju ubojice se ne razlikuju od ostalih ljudi. Ugodni, tihi, uglađena ponašanja, vrlo često razumni ljudi.

— U tom slučaju, onda je dr. Roberts - odlučno je rekla gospođa Oliver. - Čim sam ga vidjela instinkтивno sam osjetila da s tim čovjekom nešto nije u redu. Instinkt me nikad nevara.

Battle se okrenuo.

Race je slegnuo ramenima. Postavio je pitanje u svezi s Poirotovom izjavom, a ne sa sumnjom gospođe Oliver.

— Moglo bi biti - rekao je. - Moglo bi tako biti. To pokazuje da je Shaitana imao pravo barem u jednom slučaju. Napisjetku, mogao je samo sumnjati da su ti Ljudi ubojice - ne može se biti siguran. Možda je imao pravo u svakom od četiri slučaja - ali imao je pravo u jednom slučaju; njegova smrt to dokazuje.

— Jedan se uplašio. Nije li tako, gospodine Poirot? Poirot je kimnuo.

— Preminuli gospodin Shaitana je uživao određeni ugled - rekao je. - Imao je opasan smisao za humor i tvrdilo se da je nemilosrdan. Žrtva je pomislila da je Shaitana priredio zabavu za sebe, zabavu koja je trebala biti uvod u onaj trenutak kad će žrtvu predati policiji - Vi! On (ili ona) mora da je vjerovao kako Shaitana ima neosporive dokaze.

— Je li ih imao?

Poirot je slegnuo ramenima. - To nikad nećemo dozнати.

— Dr. Roberts! - odlučno je ponovila gospođa Oliver. - Tako srdačan čovjek. Ubojice su često srdačni - služe se tim kao krinkom! Da sam na vašemu mjestu, ravnatelju Battle, smjesta bih ga privela.

— Usuđujem se reći da bismo to i učinili da je neka Žena na čelu Scotland Yarda - rekao je ravnatelj Battle, dok mu se na trenutak pojavio treptaj u inače ravnodušnim očima. - No, kao što vidite, obični smrtni muškarci vode igru, pa

moramo biti oprezni.

Sve moramo raditi polako.

— Oh, muškarci - muškarci - uzdahnula je gospođa Oliver i već je u glavi počela slagati novu seriju novinskih članaka.

— Bolje da ih pozovemo - rekao je ravnatelj Battle. - Nikakve koristi od toga da predugo čekaju. Pukovnik Race je napola ustao.

— Ako želite da napustimo...

Ravnatelj Battle je okljevao nekoliko trenutaka dok je pogledom hvatao gospođu Oliver. Bio je potpuno svjestan službenog položaja pukovnika Racea, a znao je da je i Poirot u mnogobrojnim prilikama surađivao s policijom. Ipak bi bilo više nego pretjerano da gospođa Oliver ostane u prostoriji. No, Battle je bio ljubazan čovjek.

Prisjetio se da je gospođa Oliver izgubila tri funte i sedam šilinga za kartaškim stolom, te da je laka srca primila gubitak.

— Možete svi ostati - rekao je - barem što se mene tiče. No, molim vas bez uz nemiravanja (pogledao je gospođu Oliver) i da nitko ništa nije niti natuknuo o ovome što nam je gospodin Poirot upravo rekao. To je bila mala Shaitana tajna i, što se nas tiče, nestala je skupa s njim. Jesmo li se razumjeli?

— Savršeno - rekla je gospođa Oliver.

Battle se zaputio prema vratima i pozvao policajca koji je stajao u predvorju.

— Podjite u malu sobu za pušenje. Naći ćete тамо Andersona s četvero gostiju.

Zamolite dr. Robertsa da dođe.

— Trebala sam ga ostaviti do kraja - rekla je gospođa Oliver. - Mislim u nekoj knjizi - dodala je kao da se ispričava.

— Stvaran život je ipak nešto drukčiji - uzvratio je Battle.

— Znam - rekla je gospođa Oliver. - Nisam baš najbolje sročila.

Dr. Roberts je ušao, ali ne baš uobičajeno skakutava koraka.

— E pa, Battle - rekao je. - Kojeg li vraškog posla! Oprostite, gospođa Oliver, ali tako je. Profesionalno govoreći, jedva da sam mogao povjerovati! Probosti čovjeka dok se? još troje Ljudi nalazi tek nekoliko metara dalje. - Mahnuo je glavom. - Uh! Ne bih se nikad odlučio na tako nešto! - Jedva zamjetan osmljeh zatitroa mu je u kutu usana.

— Što mogu reći ili učiniti kako bih vas uvjerio da to nije moje djelo?

— Pa, postoji motiv, dr. Roberts. Liječnik je važno kimnuo glavom.

— To je sve jasno. Nisam imao ni najmanjeg motiva da se rlješim sirotog Shaitane.

Nisam ga čak niti poznavao kako valja. Zabavljao me je - bio je to fantastičan momak.

U njemu je bilo nešto orljentalnog. Naravno da ćete pomno istražiti moje odnose s njim to i očekujem. Nisam budala. No, ništa nećete naći. Nisam imao nikakva razloga da ublijem Shaitanu i nisam ga ubio.

Ravnatelj Battle je kimnuo kao da mu se glava ukočila.

— Sve je to u redu, dr. Roberts. Kao što znate, moram povesti istragu. Vi ste razuman i razborit čovjek. E sad, možete li išta reći o ostale tri osobe?

— Bojim se da ne znam mnogo. Desparda i gospodjicu Meredith sam večeras sreo prvi put. Za Desparda sam prlje čuo - čitao sam njegov putopis, a i to je prava trakovica.

— Jeste li znali da se on i gospodin Shaitana poznaju?

— Ne, Shaitana mi ga nikdđ nije spominjao. Kao što sam rekao, čuo sam za njega, ali ga nikad nisam sreo. Gospodjicu Meredith dosad nisam vidoio. Gospodu Lorrimer pozajem površno.

— Sto znate o njoj?

Roberts je slegnuo ramanima.

— Udovica. Umjereno bogata, inteligentna, dobro odgojena žena - prvorazredna igračica bridža. Zapravo, tako sam je i upoznao - igrajući bridž.

— Ni nju gospodin Shaitana nikad nije spominjao? - Ne.

— Hm - niste nam baš pomogli. E, sad, dr. Roberts, budite ljubazni pa se potrudite i pažljivo prisjetite koliko ste se puta dizali od kartaškog stola, kao i svega što se možete sjetiti kad je rlječ o kretanju ostalih.

Nekoliko je minuta dr. Roberts razmišlja.

— To je teško - otvoreno je rekao. - Manje više mogu se prisjetiti kamo sam ja išao i kuda sam se kretao. Ustao sam tri puta - hoću reći, tri puta, kad nisam bio u igri, napuštao sam svoj stolac i nastojao učiniti nešto korisno. Jednom sam otisao da bih stavio još koju kladu na vatru. Drugi put sam damama donio piće. i još jedanput sam sebi nasuo viski sa sodom.

— Možete li se točno prisjetiti kada je to bilo?

— Samo otprilike. Mislim da smo počeli kartati oko pola deset. Rekao bih da sam nakon sat vremena otisao do kamina; nedugo zatim otisao sam po piće (mislim nakon još jednog dljeljenja), te vjerojatno oko pola dvanaest pošao po viski sa sodom - ali to su tek približna vremena. Nemojte me držati za rlječ, ako želite baš točnost.

— Stol s pićima bio je iza naslonjača u kojem je sjedio gospodin Shaitana?

— Da. Odnosno, da tako kažem, tri puta sam prošao tik uz njega.

— I svaki puta, koliko ste mogli vidjeti, on je spavao?

— To sam pomislio prvi put. Drugi put ga nisam čak niti pogledao. Treći put sam jednostavno rekao sebi: 'Pogledaj kako taj siročić samo spava', ali nisam ga uopće pozorno pogledao.

— Vrlo dobro. E, a kad su vaši suigrači napuštali svoja mjesta?

Dr. Roberts se namrgodio.

— Teško je reći - doista teško. Mislim da je Despard ustao da doneše još jednu pepeljaru. I otisao je po piće. Prlje nego što sam ja išao, jer se sjećam da me je pitao želim li i ja jedno, a ja sam mu odgovorio da još ne želim.

— A dame?

— Gospoda Lorrimer je jedanput otisla do kamina. Mislim da je malo prevrtala klade.

Vjerujem da je razgovarala sa Shaitanom, ali ne bih točno znao. U to sam vrljeme bio usred vrlo složene igre.

— A gospodica Meredith?

— Jedanput je sigurno ustala od stola. Došla je do mene i pogledala mi u karte - u tom smo trenutku zajedno igrali. Zatim je i ostalima pogledala karte i onda hodala unaokolo po sobi. Ne znam što je točno radila. Nisam joj obraćao

pozornost.

Ravnatelj Battle je zamišljeno progovorio:

— Dok ste sjedili za kartaškim stolom, nijedan stolac nije bio okrenut izravno prema kaminu?

— Ne, pomalo sa strane, a osim toga između je veliki kineski ormar, vrlo lljep komad pokućstva.

Naravno, uviđam da je bilo savršeno moguće probosti toga starog momka. Naposljetku, kad se karta, onda se karta. Covjek ne gleda naokolo da bi video što se zbiva. Jedina osoba koja bi to mogla je lažni igrač. A u ovom slučaju...

— U ovom slučaju nedvojbeno je lažni igrač ubojica - rekao je ravnatelj Battie.

— Unatoč tome, za to je potrebna hrabrost, znate - rekao je dr. Roberts. - Jer, tko može reći da baš u kritičnom trenutku netko neće podići pogled?

— Da - uzvratio je Battle. - Rizik je golem. Motiv je nedvojbeno bio snažan. Želio bih da znam što je zapravo motiv - dodao je besramno lažući.

— Utvrdit će te, nadam se - rekao je Roberts. Pregledat ćete njegove papire i sve te stvari. Negdje ćete naići na neki trag.

— Nadamo se - tmurno je odgovorio ravnatelj Bathle.

Upitno je pogledao llječnika.

— Bio bih vam doista zahvalan ako biste mi rekli što vi mislite - onaka kao prljatelju.

— Svakako.

— Od te trojice, u koga vi sumnjate? Dr. Roberts je slegnuo ramenima.

— Lako je odgovoriti. Ovako iz prve, rekao bih Despard. Taj čovjek ima doista jake živce; naviknuo je na život pun opasnosti u kojem morate brzo djelovati. Rizik ga ne bi odvratio. Ne čini mi se vjerojatnim da tu žene imaju svoje prste. Prepostavljam da je tu potrebna i snaga.

— Ne toliko koliko biste pomislili. Pogledajte. Poput mađioničara Battle je iznenada izvukao dug, tanak instrument od sjajnog metala s malom glavom optočenom draguljima.

Dr. Roberts se nagnuo naprlijed i ispitivački giedao okom iskusnog profesionalca.

Opipao je vršak i zazviždao.

— Kojeg li alata! Kojeg li alata! Ta je mala stvarčica kao izmišljena za ubojstvo. Ulazi kao u komad maslaca - kao u najobičniji maslac. Mora da ju je donio uza se, prepostavljam barem.

— Ne. Pripadala je gospodinu Shaitani. Ležala je na stolu uz vrata, zajedno s mnogim drugim stvarčicama.

— Znači, ubojica se poslužio. Mora da je bio sretne ruke kad je našao takvu stvarčicu.

— Pa, ako baš želite, može se i tako reći - polagano je izustio ravnatelj Battle.

— No, naravno, za sirotog Shaitanu zacljelo se ne bi moglo govoriti o sreći.

— Nisam to mislio, dr. Roberts. Htio sam reći da se na sve to može gledati iz još jednog kuta. Pomišljam da je na zamisao o umorstvu ubojica došao kad je opazio šiljast predmet.

— Hoćete reći da je posrljedi bilo trenutno nadahnuće - da nije rlječ o ubojstvu s predumišljajem? Došao je na pomisao tek nakon što je stigao ovamo? Hm - je li vas išta određeno navelo na tu pomisao?

Upitno ga je pogledao.

— Jednostavno - pomisao - mirno je rekao ravnatelj Battle.

— Pa, naravno, moglo bi i tako biti - rekao je polako dr Roberts.

Ravnatelj Battle je pročistio grlo.

— E, neću vas više zadržavati, doktore. Hvala na pomoći. Budite Ljubazni pa nam ostavite adresu.

— Svakako. 200 Gloucester Terrace. W. 2. Broj telefona - Bayswater 23896.

— Hvala. Možda će vas uskoro posjetiti.

— Bit će mi draga da vas vidim u bilo koje doba. Nadam se da se neće suviše toga pojaviti u novinama. Ne bih želio da se moji nervozni pacijenti još i uzrujaju.

Ravnatelj Battle pogledom je potražio Poirota. - Oprostite, gospodine Poirot. Ako želite postaviti neko pitanje, siguran sam da doktor ne bi imao ništa protiv.

— Naravno da ne bih. Naravno da ne bih. Ja sam vaš veliki abožavatelj, gospodine Poirot. Mate sive stanice - red i metoda. Sve znam o tomu. Siguran sam da ćete smisliti neko doista intrigantno pitanje.

Hercule Poirot je raširio ruke poput pravog stranca.

— Ne, ne. Želio bih dozнати sve pojedinosti. Naprimjer, koliko ste rabera odigrali?

— Tri - odmah je odgovorio Roberts. - Završili smo jednu igru, u četvrtom raberu kad ste vi ušli.

— A tko je s kim igrao?

— U prvoj Despard i ja protiv dama. Bog ih blagoslovio, pobljedile su nas. Bez teškoća; imali smo grozne karte.

— U drugoj pak gospođica Meredith i ja protiv Desparda i gospođe Lorrimer. U trećoj gospođa Lorrimer i ja protiv gospođice Meredith i Desparda. Uvljek smo sjekli, ali vrtilo se u krug. U četvrtoj, ponovno Meredithova i ja.

— Tko je dobio, a tko izgubio?

— Gospođa Lorrimer je uvljek dobivala. Gospođica Meredith je dobila prvu, a izgubila stjedeće dvlje. Ja sam malo dobio, a gospođica Meredith i Despard su sigurno gubili.

Nasmlješivši se, Poirot je rekao: - Vrli je ravnatelj zatražio vaše mišljenje o vašim partnerima kao mogućim učiniteljima umorstva. Ja sad tražim vaše mišljenje o njima kao igračima bridža.

— Gospođa Lorrimer je vrhunska igračica - odmah je odgovorio dr. Roberts. - Kladim se da pristojno zarađuje igrajući bridž. Despard je također dobar igrač - rekao bih solidan, pouzdan igrač taj momak dugoljaste glave. Gospođicu Meredith mogli biste opisati kao 'igračicu na sigurno'. Ne čini greške, ali nije izvanredna.

— A što je s vama, doktore? Robertsove su oči zatreptale.

— Malo pretjerujem ili tako barem govore. Ali, uvjerio sam se da se to uvljek isplati.

Poirot se nasmljao. Dr. Roberts je ustao. - Još nešto?

Poirot je klimnuo glavom.

— E, onda, želim vam laku noć. Laku noć, gospođo Oliver. Iz ovog biste mogli izvući dobar članak. Mnogo bolje nego oni vaši otrovi koji ne ostavljaju nikakva traga, ha?

Dr. Roberts je izašao iz sobe, ponovno poskakujući. Kad su se vrata zatvorila, gospođa Oliver je oporo dobacila:

— Članak! I to baš članak! Ljudi su tako tupavi. Svakog bi dana mogla smisliti po jedno bolje umorstvo nego što su ova u stvarnom životu. Nikad mi ne manjka zaplet. A uz to, moji čitatelji vole otrove koji ne ostavljaju tragove!

5.Drugi ubojica?

Gospođa Lorrimer je ušta u prostoriju poput plemkinje. Bila je pomalo blijeda, ali pribrana.

— Zao mi je što vas uz nemiravam - počeo je ravnatelj Battle.

— To je, naravno, sastavni dio vaše dužnosti tiho je odgovorila gospođa Lorrimer.

— Slažem se da je neugodno naći se u ovakvom položaju, ali nema ga nikakva smisla izbjegavati. Potpuno sam svjesna da netko od četiri osobe u onoj sobi mora biti krivac.

Prirodno da ne očekujem od vas da mi vjerujete na riječ kako nisam ja ta osoba.

Privukla je stolac koji joj je ponudio pukovnik Race i sjela nasuprot ravnatelju. Sive su joj se inteligentne oči srele s njegovima. Pozorno je čekala.

— Dobro ste poznavali gospodina Shaitanu? počeo je ravnatelj.

— Ne baš dobro. Poznajem ga već godinama, ali nikad nismo postali prisni.

— Gdje ste ga upoznali?

— U nekom egipatskom hotelu - čini mi se u 'Zimskoj palači' u Luxoru.

— Što mislite o njemu?

Gospođa Lorrimer je lagano slegnula ramenima. - Držala sam ga - zašto to sad ne bih rekla zapravo šarlatanom.

— Niste imali - oprostite na izrazu - nikakva motiva da ga ubljete?

— Zaboga, ravnatelju Battle, zar mislite da bih priznala i da sam imala?

— Možda - rekao je Battle. - Doista inteligentna osoba možda i zna da takva stvar kad tad izade na vidjelo.

Gospođa Lorrimer je zamišljeno nagnula glavu.

— Da, moguće je, naravno. Ne, gospodine ravnatelju, nisam imala nikakva motiva da poželim nestanak gospodina Shaitane. Što se mene tiče, potpuno sam ravnodušna prema tome da li je on živ ili mrtav. Držala sam ga za pozera; bio je zapravo teatralan i ponekad me razlutio. To je - ili, bolje reći, to je bilo moje stajalište o njemu.

— Znači, to je to. E, sad, gospođo Lorrimer, možete li mi nešto reći o ostalo troje voših suigrača?

— Bojam se da ne mogu. Majora Desparda i gospodicu Meredith večeras sam prvi put srela. Oboje mi se čine dragim Ljudima. Dr. Robertsa jedva poznajem. Vjerujem da je vrlo popularan kao lječnik.

— Nije i vaš osobni lječnik? - O, ne.

— E, gospođo Lorrimer, možete li mi sad reći koliko ste puta večeras ustajali od stola i opisati kretanje ostalih troje?

Gospođa Lorrimer uopće nije razmišljala.

— Mislila sam da ćete me vjerojatno to pitati. Pokušala sam razmisiliti i prisjetiti se.

Jednom sam ustala kad sam bila lažni igrač. Otišla sam do kamina. Gospodin Shaitana je još bio živ. Rekla sam mu kako je lijepo vidjeti vatru u kaminu.

— A on je odgovorio? - Da mrzi radljatore.

— Je li još netko čuo vaš razgovor?

— Mislim da ne. Tiše sam govorila da ne bih uz nemiravala ostale kartaše. - Suho je dodala: - Zapravo možete se osloniti jedino na moju riječ da je gospodina Shaitana bio živ i da mi se obratio.

Ravnatelj Battle uopće nije prosvjedovao. Tiho i metodično nastavio je ispitivati: - U koje se to doba zbito?

— Rekla bih da smo već igrali bridž malo više od · jednog sata.

— A što je s ostalima?

— Dr. Roberts mi je donio piće. I sebi je donio jedno - ali, to je bilo kasnije. Major Despard je također otišao po piće - rekla bih oko 11:15 sati.

— Samo jedanput.

— Ne - dvaput, čini mi se. Taj se čovjek dosta motao okolo - ali nisam zapazila što je zapravo radio. ; f Mislim da je gospođica Meredith samo jedanput ustala od stola.

Otišla je na drugu stranu stola da pogleda partnerove karte.

— Ali nije se micala od kartaškog stola?

— Zapravo, ne bih mogla reći. Možda se i odmagnula.

Battle je kimnuo glavom.

— Sve je to jako neodređeno - promrmljao je. - Žao mi je.

Još jednom Battle se poslužio trikom i izvukao dugi, krhki stiletto.

— Molim vas, gospođo Lorrimer, pogledajte ovo. Gospođa Lorrimer je ostala ravnodušna.

— Jeste li ovo ikad vidjeli? " - Nisam, nikad.

— Međutim, to je ležalo na stolu u ateljeu. - Nisam opazila.

— Svjesni ste, vjerojatno, gospođo Lorrimer, da žena s ovim može učiniti isto što i muškarac.

— Pretpostavljam da može - tiho je rekla gospođa Lorrimer.

Nagnula se i vratila mu stiletto.

— No, unatoč svemu - rekao je ravnatelj Battle ta bi žena doista morala biti na rubu beznađa. Rizik je bio doista golem.

Ravnatelj je zastao, ali gospođa Lorrimer nije odgovorila.

— Znate li nešto o odnosima ostalih troje i gospodina Shaitane?

Odmahnula je. - Ne, baš ništa.

— Hoćete li biti Ljubazni i iznijeti mi koga od njih troje smatrati mogućim ubojicom?

Gospođa Lorrimer se uspravila i ukocila.

— Tako što nisam spremna učiniti. Držim to vrlo neumjesnim pitanjem.

Ravnatelj je izgledao kao smeteno dljete kojeg je baka upravo ukorila.

— Adresu, molim vas - rekao je smušeno, dohvativši svoju bilježnicu.

— Cheyne Lane, Chelsea. - Broj telefona?

— Chelsea 45632.

Gospođa Lorrimer je ustala.

— Želite li vi nešto pitati, gospodine Poirot? užurbano je upitao ravnatelj Battle.

Gospođa Lorrimer je zastala i lagano nagnula glavu.

— Da li bi bilo umjesno upitati vas, madame, što mislite o vašim suigračima - ne kao potencijalnim ubojicama, nego kao o igračima bridža?

Gospođa Lorrimer je hladno odgovorila:

— Nemam razloga ne odgovoriti - ako to uopće ima ikakve veze s problemom o kojem govorimo premda ne vidim kako može imati.

— O tome ću sam prosuditi. Budite dobri, molim vas, pa odgovorite, madame.

Tonom strpljivog odraslog čovjeka koji ismljava nezrelog idiota, gospođa Lorrimer je odgovorila:

— Major Despard je dobar, pouzdan igrač. Dr. Roberts forsira kartu, ali odigra odlučno. Gospođica 'n?, Meredith je posve pristojna igračica, ali preoprezna. Još nešto?

— Ovi papirići s rezultatima, gospođo, je li neki vaš?

Pogledala ih je.

— Ovo je moj rukopis. To je rezultat trećeg rabera. - A ovaj?

— To mora da je Despardovo. On križa kad ide dalje.

— A ovaj?

— Miss Meredith. Prvi raber.

— Znači ovaj nezavršeni pripada dr. Robertsu? - Da.

— Hvala vam, madame, mislim da je to sve.

Gospođa Lorrimer se okrenula gospodi Oliver.

— Laku noć, gospođo Oliver. Laku noć, pukovniče Race.

I zatim, nakon što se rukovala sa sve četvero nazočnih, izišla je iz sobe.

6. Treći ubojica?

— Ništa posebno nismo izvukli iz nje - zaključio je Battle.

— I mene je iznenadila. Pripada onoj staromodnoj vrsti Ljudi - puna obzira, ali arogantna kao sam vrag. Još ne moau doći k sebi, ali tko bi to rekao! Doista je odlučna.

— Sto ste htjeli s tim rezultatima partlja, gospodine Poirot?

Poirot je papiriće rasprostro po stolu.

— Dosta govore, zar ne mislite tako? Što zapravo želimo u ovom slučaju? Trag koji bi nam nešto rekao o karakteru. I to trag o karakteru ne samo jednog, nego četiri osobe.

A tu ćemo ga najvjerojatnije i naći - u ovim našaranim brojkama. Evo, ovo je, vidite, prvi rakar - vrlo mirna partlja, nije dugo trajala. Sitne, uredno napisane brojke - pozorno zbrajanje i oduzimanje - to je papirić gospodice Meredith. Igrala je s gospođom Lorrimer. Imale su dobre karte i pobljedile.

— Prema ovom pak nije lako pratiti igru, jer je zapisivao, pa križao. Ali, možda nam nešto govori o majoru Despardu - riječ je o čovjeku koji uvljek, na temelju samo jednog pogleda, želi znati kako stoji. Brojke su sitne i vrlo su izražajne.

— Sljedeći pripada gospodi Lorrimer - ona i dr. Roberts protiv ostalo dvoje - homerska bitka - brojke se gomilaju iznad crte, s obje strane. Doktor je proigrao kartu, pa su izgubili; no, kako su oboje prvorazredni igrači, nikad se mnogo ne spuštaju. Ako llječnik forsira i potakne brzu licitaclju, javlja se prilika da bi netko mogao i podvostručiti. Vidite - ove brojke pokazuju dvostruko padanje. Vrlo karakterističan rukopis dražestan, vrlo čitak, odlučan.

— A evo i posljednjeg - nezavršeni rakar. Prikupio sam od svakog igrača papirić. Vidite, svatko je ostavio svoj rukopis. Brojke su vrlo slikovite. Rezultati nisu tako visoki kao u prošlom rakeru. Vjerojatno zato što je llječnik igrao s gospodicom Meredith, a ona je bojažljiva igračica. Zbog njegova licitiranja postala je još bojažljivla!

— Vjerojatno mislite da su pitanja koja sam postavlja dosta glupa? Ali, nije tako nuti u karaktere četvero igrača, a ako se u pitanjima ograničim samo na bridž, svatko je spreman i voljan govoriti.

— Nisam niti pomislio da su vaša pitanja glupa, gospodine Poirot - rekao je Battie.

— Toliko sam vas puta pratio kako radite. Svatko radi na svoj način.

Svjestan sam toga. Inspektorima uvljek ostavljam dovoljno slobode. Svatko mora samostalno utvrditi koja mu metoda najviše odgovara. No, bolje je da sad ne raspravljamo o tomu. Pozvat ćemo djevojku.

Anne Meredith je bila uzrujana. Pojavila se na vratima. Disala je nepravilnim ritmom.

Ravnatelj Battle se odmah počeo nekako očinski ponašati prema mladoj djevojci.

Ustao je, namjestio joj stolac pod nešto drukčljim kutom.

— Sjednite, gospodice Meredith, sjednite! Ma, nemojte se uznemiravati! Znam da vam se sve ovo čini groznim, ali nije zapravo tako strašno.

— Ne može biti strašnije - tihim je glasom progovorila djevojka. - Strašno - doista strašno - i samo pomisliti da je netko od nas - da je netko od nas.

— Prepustite meni sva ta razmišljanja - ljubazno joj uzvratio Battle.

— E; za početak, dajte nam svoju adresu, gospodice Meredith.

— Wendon Cottage, Wallingford.

— Nemate neku adresu ovdje u gradu?

— Ne, odsjela sam u svojem klubu na nekoliko dana.

— A o kojem je to klubu rlječ?

— Ladies Naval and Military.

— Dobro. E sad, gospodice Meredith, recite nam koliko ste dobro poznavali gospodina Shaitanu?

— Uopće ga nisam dobro poznavala. Uvljek sam držala da je doista zastrašujuća osoba.

— Zašto?

— Oh, pa i bio je. Taj grozni osmljeh! A i način na koji se znao nagnuti prema čovjeku.

Kao da će vas ugristi!

— Jeste li ga dugo znali?

— Oko devet mjeseci. Srela sam ga u Švicarskoj za sezone zimskih športova.

— Nikad ne bih niti pomislio da su ga zanimali zimski športovi - iznenadeno je rekao Battle.

— Samo se klizao. Bio je fantastičan klizač. Tolike figure i razni trikovi.

— Da, to već zvuči poput gospodina Shaitane. A jeste li ga i posljje često viđali?

— Pa - dosta. Pozivao me na zabave i slične prigode. Bilo je zapravo zabavno.

— No, on sam vam se nije svidao?

— Ne, imala sam dojam da je sav nekako grozničav.

Battle je blago rekao:

— Ali niste imali nikakva posebna razloga da ga se bojite?

Anne Meredith je podignula svoje bistre, razmaknute oči.

— Posebna razloga? O, ne.

— No, to je u redu. E sad, pređimo na večerašnja zbivanja. Jeste li se uopće dizali od stola?

— Mislim da ne. O, da, možda jesam, jedanput. Otišla sam s druge strane stola da ostalima pogledam karte.

— Ali sve se vrljeme niste micali od stola?

— Ne.

— Sigurni ste, gospodice Meredith? Iznenada djevojčini su se obrazi zacrvenjeli.

— Ne - ne, mislim da sam hodala okolo.

— Da. Oprostite, gospodice Meredith, pokušajte se prisjetiti i recite nam istinu. Znam da ste nervozni, a nervozan čovjek sklon je, govoriti onako kako bi želio da bude. No, naposljetu to se ipak ne isplati. Hodali ste okolo. Jeste li išli u smjeru gospodina Shaitane?

Djevojka je šutjela nekoliko trenutaka, a onda rekla:

- Iskreno - iskreno vam kažem - ne sjećam se.
- Pa, zaključit ćemo da možda i jeste. Znate li išta o njima trima?

Djevojka je stresla glavom.

- Nikad ih prlje nisam vidjela.
- Što mislite o njimaz Može li se među njima kriti ubojica?
- Ne vjerujem. Jednostavno ne mogu vjerovati. To ne bi mogao biti major Despard. A ne mogu vjerovati da je to mogao učiniti llječnik - konačno, llječnik može ubiti bilo koga na tisuću lakših načina. Ijekom ili nečim sličnim.
- Znači, ako je itko od njih ubojica, onda je to, prema vašem mišljenju gospođa Lorrimer.
- Oh, ne, ne mislim tako. Sigurna sam da ona to ne bi mogla učiniti. Tako je draga i tako je ugodno kartati s njom. Puna je dobrote i ne čini čovjeka napetim, odnosno ne upira prste na tuđe greške.
- Pa ipak ste njezino ime ostavili za kraj - rekao je Battle.
- Samo zato što se čini da ubod nekako više dolikuje ženi.

Battle je još jedanput ponovio svoj madioničarski trik. Anne Meredith je ustuknula.

- Oh, grozno. Moram li - to uzeti u ruku?
 - Želio bih da uzmete.
- Promatrao ju je kako oprezno uzima stiletto dok joj se lice zgrčilo od gađenja.
- S ovom malom stvarčicom - s ovom.
 - Kao kroz maslac - rekao je Battle sa zanosom. - To bi moglo i dljete učiniti.
 - Mislite, mislite - njezine široke, ustrašene oči zaustavile su se na njegovu licu - da sam ja možda to učinila? Ali nisam. Zašto bih?
 - E, na to bismo pitanje i željeli znati odgovor rekao je Battle. - Koji je motiv? Zašto je bilo tko želio ubiti Shaitanu? Bio je ličnost, ali - koliko ja mogu zaključiti - ne i opasan.

Je li lagano udahnula - iznenada joj poskočile grudi?

- Nije, naprimjer, ucjenjivao ili takvo nešto? nastavio je Battle. - A uz to, gospodice Meredith, ne ostavljate dojam djevojke koja skriva neku tajnu o vlastitoj krivici.

Prvi put, uvjerenja u njegovu srdačnost, djevojka se nasmljala.

- Ne, doista ne skrivam. Zapravo, uopće nemam nikakvih tajni.
- Onda se ne brinite, gospodice Meredith. Mora? ćemo vas ponovno potražiti i, vjerujem, postaviti vam još nekoliko pitanja; ali, to će biti rutinski.

Ustao je.

- A sad možete poći. Policajac će vam pozvati taksi; i nemojte čitavu noć ležati otvorenih očiju i brinuti se. Uzmite nekoliko aspirina.

Ispratio ju je do vrata. Kad se ravnatelj vratio, pukovnik Race je rekao tihim glasom punim zadovoljstva: - Battle, ma koji ste vi spretan lažljivac! Vaše očinsko ponašanje je neponovljivo.

— Nema se smisla igrati s njom, pukovniče Race. Ili je siroto dijete nasmrt preplašeno - a u tom slučaju sve bi se svelo na okrutnost, a ja nisam okrutan - ili je ona vrlo uspješna mala glumica, pa ne bismo ništa postigli da smo je zadržali do jutra.

Gospođa Oliver je uzdahnula i bez nekog reda provlačila prste kroz kosu uzdižući je sve dok nije počela nalikovati potpuno pljanom čovjeku.

— Vjerujte mi - rekla je - da tek sada zapravo sumnjam da je baš ona učinila umorstvo! Nasreću to ti se nije našlo u nekoj knjizi. Ne vole da je mlada, lijepa djevojka ubojica. No, unatoč tomu, sklona sam povjerovati da je ipak ona. Što vi mislite, gospodine Poirot?

— Ja, ja sam upravo nešto otkrio. - Opet u bilješkama o partlji?

— Da, Anne Meredith okrene papirić, izvuče crte i onda piše na stražnjoj strani.

— A što to može značiti?

— To znači da je odrasla u siromaštvu ili da je po naravi ekonomična.

— Odjeća joj je vrlo skupa - rekla je gospođa Oliver.

— Pozovite majora Desparda - rekao je ravnatelj Battle.

7. Četvrti ubojica?

Despard je ušao u sobu brzim, gipkim korakom korakom koji je Poirota podsjetio na nešto ili nekoga.

— Žao mi je što sam vas ostavio čekati tako dugo, majore Despard - rekao je Battle. - Ali želio sam što je moguće prlje pustiti dame da odu.

— Ne morate se ispričavati. Razumljem vas. Sjeo je i upitno pogledao ravnatelja.

— Koliko ste dobro poznavali gospodina Shaitanu? - počeo je Battle.

— Dva puta sam ga sreo - rekao je Despard odrješito.

— Samo dvaput? - To je sve.

— A u kakvim prigodama?

— Prlje otprilike mjesec dana na nekoj privatnoj večeri. Tada me pozvao na koktel tjedan dana kasnije.

— Na koktel ovdje, u ovoj kući?

— Da.

— Gdje točnije - u ovoj sobi ili u ateljeu?

— Po svim sobama.

— Jeste li negdje vidjeli ovo?

Još je jedanput Battle izvukao stileto.

Majorove usnice gotovo su se neprimjetno iskrivile.

— Ne - rekao je. - Tada to nisam označio za neku buduću uporabu.

— Nema nikakve potrebe hrliti ispred mojih rlječi, majore Despard.

— Ispričavam se. Zaključak je bio dosta očit.

Na trenutak je zavladala tišina, a onda je Battle nastavio ispitivati.

— Jeste li imali ikakva motiva za odbojnog spram gospodina Shaitane?

— Motiva mi nije manjkalo.

— Ha? - Ravnatelj je zvučao zaprepašteno.

— Da osjećam odbojnog - ne i da ga ubljem rekao je Despard. - Nisam imao ni najmanje želje da ga ubljem, ali doista bih ga vrlo rado udario. Steta. Sada je prekasno.

— Zašto ste ga željeli udariti, majore Despard?

— Zato što je bio ona vrsta brbljivca koja je zaista zavređivala da ga se pošteno zvizne. Od njega mi se obično dizala kosa na glavi.

— Znate li išta o njemu - mislim nešto što bi na nj bacalo ružnu sliku?

— Suviše se dobro odljevao - kosa mu je bila preduga - i uvljek je mirisao.

- Pa ipak, prihvatili ste njegov poziv na večeru naglasio je Battle.
- Kad bih večeravao samo po kućama Ljudi koji mi se sviđaju, bojim se da ne bih baš puno hodao po večerama, ravnatelju Battle - rekao je Despard suho.
- Volite visoko društvo, ali se baš ne slažete s njim? - nastavio je Battle s upitima.
- Volim takvo društvo, ali samo na kratko. Vratiti se iz divljine u raskošno osvijetljene sobe, vratiti se među lljepo odjevene žene, plesu, ukusnoj hrani i smljehu - da, uživam u tome - određeno vrljeme. A onda se razbolim od opće neiskrenosti i poželim ponovno krenuti na put.
- Mora da vodite opasan život, majore Despard. Sve to lutanje po divljini...
- Despard je slegnuo ramenima. Lagano se nasmlješio.
- Gospodin Shaitana nije vodio opasan život no, on je mrtav, a ja sam živ!
- Možda je vodio opasniji život nego što biste pomislili - rekao je Battle značajno.
- Što time želite reći?
- Pokojni gospodin Shaitana je pomalo bio i njuškalo - rekao je Battle.
- Despard se nagnuo naprlijed.
- Mislite upletao se u tuđe živote - da je otkrio što?
- Zapravo, želio sam reći da je pripadao onoj vrsti Ljudi koji petljaju - hm - pa, oko žena.
- Major Despard ponovno se zavalio u naslonjač. Nasmljao se nekako zadovoljno, a opet ravnodušno.
- Ne vjerujem da su žene shvaćale ozbiljno takvog šarlatana.
- Što biste vi rekli, majore Despard, tko ga je ubio?
- Pa, znam da ja nisam. Nije ni mlada gospođica Meredith. Ne mogu zamisliti da je to učinila gospođa Lorrimer - ona me podsjeća na neke moje bogobojažljive tete. Znači, ostaje jedino onaj gospodin llječničke struke.
- Možete li opisati vaše kretanje ove večeri, kao i pokrete ostalih?
- Ustajao sam dvaput - jednom zbog pepeljare, a tada sam i podložio vatru u kaminu - i jedanput sam pošao po piće.
- U koje vrijeme?
- Ne bih mogao reći. Prvi put moglo je biti oko pola deset; drugi puta u jedanaest, ali samo pretpostavljam. Gospođa Lorrimer je jedanput pošla do kamina i tada je nešto rekla Shaitani. Nisam zapravo čuo da je odgovorio, ali nisam baš niti obraćao pozornost. Ne bih se mogao zakleti da nije odgovorio. Gospođica Meredith je šetala malo po sobi, ali mislim da nije prilazila kaminu. Roberts je stalno nešto skakao - barem tri, četiri puta.
- Postaviti će vam i pitanje gospodina Poirota nasmlješivši se rekao je Battle. - Što mislite o njima kao igračima bridža?
- Gospođica Meredith je posve dobra igračica. Roberts besramno forsira kartu.
- Zaslužuje da pada češće nego što mu se to događa. Gospođa Lorrimer je prokletno dobra.
- Battle se okrenuo Poirotu.

— Još nešto, gospodine Poirot? Poirot je odmahnuo glavom.

Despard je naveo Albany kao svoju adresu, poželio im laku noć i napustio sobu.

Kad je zatvorio vrata za sobom, Poirot se malo pomaknuo.

— Što je? - zapitao je Battle.

— Ništa - rekao je Poirot. - Upravo sam shvatio da hoda poput tigra - da, upravo tako - tako se i tigar kreće, lako i gipko.

— Hm! - rekao je Battle. - E, sad - očima je prelazio od jednog do drugoga, pa do trećega kompanjona - koji li ga je?

8. Tko od njih?

Battle je pogledom kružio po licima nazočnih. Samo je jedna osoba odgovorila na njegovo pitanje. Uvljek spremna izložiti vlastite poglede, gospođa Oliver pohitala je da je netko ne pretekne.

— Djevojka ili llječnik - rekla je.

Battle je upitno pogledao u ostalo dvoje. No, muškarci nisu pokazivali spremnost da se izjasne. Poirot je oprezno ravnao zgužvane papiriće sa zapisima o kartanju.

— Netko je od njih učinitelj - rekao je Battle zamišljeno. - Netko od njih vraški laže.

Ali tko? Nije lako - ne, nije lako.

Nekoliko je trenutaka utonuo u muk, a onda progovorio:

— Kad bismo se držali njihovih rlječi - zdravstvenik misli da je to Despardovo djelo, Despard misli da je zdravstvenikovo, djevojka misli da je gospođa Lorrimer ubojica - a gospođa Lorrimer ne žeti reći! Ništa pouzdana u svemu tomu.

— Vjerojatno nema - rekao je Poirot. Battle mu je dobacio kratak pogled. - Mislite da ima?

Poirot je neodređeno odmahnuo rukom.

— Nuance - ništa više! Ništa u što bi se čovjek mogao pouzdati. - Battle je nastavio:

— Vas dvojica, gospodo, nećete reći što mislite - Nikakvih dokaza - odrješito je rekao Race.

— Ah, vi muškarci! - uzdahnula je gospođa Oliver, zgrozivši se zbog njihove mučljivosti.

— Da razmotrim, onako ugrubo, što se sve javlja kao mogućnost - rekao je Battle.

Razmišljao je nekoliko trenutaka. - Na prvo bih ;mjesto stavio llječnika, mislim da bih tako učinio. Čudna neka zvjerka. On bi mogao znati točno gdje je valjalo ubosti bodežom. Ali, tu negdje sve prestaje. A onda taj Despard. Taj čovjek doista ima živce - spreman na sve, sposoban za sve. Čovjek naviknut da brzo odlučuje u opasnosti.

Gospođa Lorrimer? I ona je takva, a uz to pripada onoj vrsti žena koje možda skrivaju neku veliku tajnu u životu. Ostavlja dojam kao da je već proživjela kojekakve teškoće.

Istodobno nazvao bih je vrlo dosljednom ženom - pripada onoj vrsti žene iz koje obično dolaze ravnateljice škola za djevojke. Teško ju je zamisliti kako nekog probada bodežom. Zapravo, mislim da ona to nije učinila. I naposljetku, došli smo do majušne gospodice Meredith. Ništa ne znamo o njoj. Ostavlja dojam obične, zgodne djevojke, pomalo sramežljive. No, kako sam rekao, ništa se ne zna o njoj.

— Znamo da je Shaitana vjerovao da je već nekog ubila - rekao je Poirot.

— Lice anđela koje skriva demona - važno je dodala gospođa Oliver.

— Battle, vodi li nas ovo ikamo? - upitao je pukovnik Race.

— Hoćete reći, gospodine, beskorisne rasprave? No, kako izbjegići spekulacije u ovakovom slučaju?

— Nije li bolje ipak doznati nešto o ovim Ljudima? Battle se nasmlješio.

— O, potrudit ćemo se. Ne brinite se. Mislim da biste nam i vi mogli pomoći.

— Svakako. Ali kako?

— Kad je riječ o majoru Despardu. Mnogo je izbivao po svijetu - Južna Amerika, istočna Afrika, južna Afrika - imate sredstva preko kojih možemo doznati nešto o tim krajevima. Mogli biste prikupiti neke podatke o majoru.

Race je kimnuo.

— Ne brinite se, učiniti će to. Prikupiti će sve dostupne podatke.

— Oh - viknula je gospođa Oliver. - Smislila sam plan. Nas je četvero - četvero njuškala, kako biste vi rekli - a i njih je četvero. Kako bi bilo da svatko od nas proučava po jednog. Svakom svoj! Pukovnik Race preuzme majora Desparda, ravnatelj Battle dr. Robertsa, ja će gospodicu Meredith, a gospodin Poirot gospodu Lorrimer.

Svatko ide svojim putem!

Ravnatelj Battle je odlučno odmahnuo glavom. - Tako baš ne bi išlo, gospođo Oliver.

Znate, riječ je o službenim poslovima. Ja vodim istragu. Moram ispitati svaki trag. Uz to, lako je reći 'svak zo svojim'. Možda dvoje poželi krenuti za istim! Pukovnik Race nije dosad rekao da sumnja na majora Desparda. A možda se ni gospodin Poirot ne bi kladio baš na gospodu Lorrimer.

Gospođa Oliver je uzdahnula.

— Bio je to tako dobar plan - uzdahnula je sa žaljenjem. - Tako zgodan. - A zatim se malo razveselila. - No, nadam se da nemate ništa protiv da sama povedem malu istragu, zar ne?

— Ne - rekao je ravnatelj Battle polako. - Ne mogu reći da se protivim. Zapravo, čak nemam ni ovlasti da se usprotivim. Budući da ste noćas bili na ovoj zabavi, prirodno je da imate pravo učiniti sve na što vas potiče znatiželja ili pak neki interes. Ali, želio bih vas upozoriti, gospođo Oliver, da budete malo oprezniji.

— Tajnovitost kao prvo - rekla je gospođa Oliver.

— Nikom neću zucnuti ni riječi - ili bilo što drugo završilo je pomalo neuvjerljivo.

— Nisam siguran da je ravnatelj Battle baš tako mislio - rekao je Hercule Poirot.

— Želio je reći da će imati posla s osobom, koja je - barem prema našim spoznajama - učinila već dva umorstva. Znači, s osobom koja neće okljevati učiniti i treće - bude li to smatrala nužnim.

Gospođa Oliver ga je zamišljeno pogledala. Zatim se nasmljala - ugodnim, vragoljastim osmljehom, gotovo poput drskog djeteta.

— UPOZORILI SMO VAS - citirala je. - Hvala, gospodine Poirot. Pripazit ću. No, nikako neću odustati.

Poirot se smjerno naklonio.

— Dopustite mi da vam kažem - svaka čast, madame.

— Prepostavljam - rekla je gospođa Olivier, uspravivši se u naslonjaču i progovorivši nekim poslovnim tonom kao da je na sjednici nekog odbora da ćemo izmjenjivati sve prikupljene podatke - odnosno da ništa nećemo zadržavati za sebe. No, sve dojmoye i zaključke koje stvorimo, naravno, imamo pravo zadržati za sebe.

Ravnatelj Battle je uzdahnuo.

— Ovo nije detektivski roman, gospođo Oliver rekao je. Oglasio se pukovnik Race:

— Prirodno, sve informacije moraju doći do policije.

Rekavši to krutim glasom koji nije ostavljao mesta nikakvim dvojbama, Race je nastavio, dok mu se jedva zamjetan odsjaj pojavio u oku: - Vjerujem da ćete biti pošten igrač, gospođa Oliver - rukavicu s mrljom, otisak prsta na čaši za zubalo, komadić spaljena papira - sve ćete to predati Battleu.

— Možda će vam zvučati smlješno - rekla je gospođa Oliver. - Ali ženska intuicija - Odlučno je kimnula glavom. Race je ustao.

— Pogledat će što se može naći o Despardu. Možda će mi trebati malo vremena. Još nešto što bih mogao učiniti?

— Mislim da ne. Hvala vam, gospodine. Je li vam što sumnjivo? To uvljek držim vrljednim.

— Hm. Pa - posebno bih pripazio na pucnjavu, otrove i nesretne slučajeve, ali vjerujem da to već činite.

— Nije mi promaknulo - da, gospodine.

— Vrlo dobro, Battle. Nije potrebno da vas podučavam poslu. Laku noć, gospođa Oliver.

Laku noć, gospodine Poirot.

Još jedanput kimnuvši Battleu, pukovnik Race je napustio sobu.

— Tko je on zapravo? - upitala je gospođa Oliver. - Besprljekoran vojni dosje - rekao je Battle. Mnogo je i putovao. Nema mnogo dljelova svijeta koje nije posjetio.

— Pretpostavljam - Tajna služba - rekla je gospođa Oliver. - Ne smljete mi reći - znam; no, da nije tako ne bi ni dobio poziv za noćašnju večeru. Četvero ubojica i četvero njuškala - Scotland Yard. Tajna služba. Privatni detektiv. Spisateljica. Vrlo mudro zamišljeno.

Poirot je zatresao glavom.

— Grlješite, madame. Bila je to vrlo glupa zamisao. Tigra se uznenimirolo - i tigar je skočio.

— Tigar? Zašto tigar?

— Pod tigrom mislim na ubojicu - rekao je Poirot. Ne okolišajući, Battle je zapitao:

— A što vi mislite - kojim smjerom krenuti, gospodine Poirot? To je jedno pitanje. A, također želio bih znati što mislite o psihi tih četvero Ljudi. Uvljek volite raspredati o tome.

I dalje ravnajući papiriće sa zapisima, Poirot je progovorio:

— Imate pravo - psihologija je vrlo važna. Znamo kakvo je umorstvo učinjeno, kao i način na koji je počinjeno. Ako imamo osobu koja s psihološke točke gledišta nije sposobna učiniti takvu vrstu umorstva, onda takvu osobu možemo izbaciti iz naših procjena. Mi znamo ponešto o tim ljudima. Stekli smo dojmove o njima, znamo točno kako se tko odlučio postavljati i znamo nešto o njihovim umovima i karakterima, a što smo doznali gledajući ih kao igrače bridža, proučavajući im rukopis i rezultate partlja.

No alas! Nije lako samo tako izreći konačan sud. Za ovo je umorstvo bila potrebna drskost i smjelost - to je mogla samo osoba spremna na rizik. Pa, evo naprimjer, dr.

Roberts - blefer - čovjek koji forsira kartu - čovjek potpuno uvjeren u vlastitu sposobnost da uspije u rizičnom pothvatu. Njegova se psiha vrlo dobro uklapa u ovo umorstvo. Netko bi mogao reći da onda odmah ispada gospođica Meredith. Plaha je, strahuje da bi mogla preforsirati kartu, brižna, ekonomična, razborita i nedovoljno samouvjerenja. Nikako ne bi mogla izvesti tako odlučan i rizičan pothvat. No, plaha osoba može ubiti i zbog straha. Uplašena, nervozna osoba može postati beznadna, ponašati se kao zvljjer stjerana u kut. Ipak, ako je nekad u prošlosti gospođica Meredith učinila zločin, te ako je vjerovala da gospodin Shaitana zna okolnosti u kojima se on zbio kao i da je spremna predati je policijli, ona je mogla podivljati od straha - ne bi prezala ni od čega da bi se spasila.

Krajnji bi rezultat bio isti premda bi se to dogodilo zbog potpuno različite reakcije - ne hrabrošću i pribranošću, nego zbog panike koja je, obuzela beznadnicu. Pogledajmo sada majora Desparda - hladnokrvan, sposoban čovjek spremna na rizik ako je uvjeren da je to stvarno potrebno. Odvognuo bi razloge za i protiv, te vjerojatno odlučio da

postoje određeni izgledi njemu u korist - a, uz to, on pripada Ljudima koji su prlje za akclju nego da stoje prekriženih ruku, kao i Ljudima koji nikad ne bi ustuknuli pred opasnošću ako vjeruju u razuman izgled na uspjeh. Naposljetku, tu je i gospođa Lorrimer, postarla žena, ali osoba u punoj fizičkoj i psihičkoj snazi. Hladnokrvna.

Žena s mozgom matematičara. Najumnija od svih četvero. Ako ga je gospođa Lorrimer ubila moram priznati da je onda rlječ o ubojstvu s predumišljajem. Mogu zamisliti kako polako i oprezno planira zločin, izbjegavajući svaki mogući propust u planu.

Upravo zbog toga držim da je od svih četvero najmanje vjerojatno da je baš ona učinila zločin. Međutim, ona kao osoba dominira među njima, te na što god se odlučila, onda bi to besprljekorno izvela. Vrlo je uspješna osoba. Zašutio je na trenutak:

— Eto, vidite, sve nam to baš mnogo ne pomaže. Ne - samo je jedan put da krenemo k rješenju, kad je rlječ o ovom zločinu. Moramo se vratiti u prošlost. Battle je uzdahnuo.

— Baš tako - promrmljao je.

— Gospodin Shaitana je vjerovao da je svatko od njih četvero učinio umorstvo. Je li imao dokaza? Ili je samo naslućivao i prepostavljaо? Ne možemo pouzdano reći. Nije baš vjerojatno, rekao bih, da je imao stvarne dokaze u sva četiri slučaja.

— U tom se slažem s vama - rekao je Battle, kimnuvši potvrđno glavorri. - Ipak bi to bila pretjerana podudarnost.

— Prepostavio bih da se? zapravo, ovako sve zbilo - netko, spomene ubojstvo ili neku vrstu ubojstva, a gospodin Shaitana iznenada spozi izraz na nečljem licu. Vrlo je brz - vrlo je osjetljiv na izraze lica. Stručnjaci ga zabavljaju - zabavlja ga da neopaženo ispituje sugovornika za naoko besciljna razgovora - vrlo brzo opaža trzaj, treptaj, suzdržanost, želju da se promljeni tljek razgovora. O, ma to je lako postići. Ako sumnjate da netko krlje neku tajnu, ništa lakše nego potvrditi dvojbe. Svaki put kad rlječ krene u tom smjeru, kad udari na pravo mjesto, vidjet ćete to ako motrite tako nešto.

— Takve bi igre zacljelo odgovarale našem preminulom prljatelju - rekao je Battle, kimnuvši da to odobrava.

— Možemo zato prepostaviti da su stvari tako tekle u jednom ili više slučajeva. Možda je u nekom drugom slučaju naišao na stvaran dokaz i krenuo zo tim. Sumnjam da je za bilo koji od ovih slučajeva imao stvarne dokaze s kojima bi se, naprimjer, mogao obratiti policiji.

— A, možda uopće nije bila rlječ o takvim slučajevima - rekao je Battle. - Vrlo često nešto zasmrdi posumnjamo na nešto mutno, ali to nikad ne možemo i dokazati. No, unatoč svemu, jasno je kojim smjerom moramo krenuti. Moramo ispitati sve što se može ustvrditi i naći o ovim Ljudima - i zabilježiti svaki smrtni slučaj koji bi po nečemu mogao biti znakovit. Nadam se da ste opazili, kao što je to učinio i pukovnik, što je Shaitana rekao za večerom.

— Crni anđeo - promrmljala je gospođa Oliver.

— Onu finu malu opasku o otrovu, nesretnom slučaju, prilikama koje ima llječnik, o nesrećama s vatrenim oružjem. Ne bih se iznenadio da je, izrekavši te rlječi, sam sebi potpisao smrtnu presudu.

— Nakon toga uslijedila je vrlo zloguka stanka rekla je gospođa Oliver.

— Da - rekao je Poirot. - Te su rlječi pogodile barem jednu osobu - i ta je osoba pomislila da Shaitana zna mnogo više nego što je doista znao. Slušatelj je! pomislio da su te rlječi uvod u završnicu - da je večera zopravo dramatična zabava, koju je organizirao Shaitana, a da je privođenje trebalo biti vrhunac! Da, kao što ste rekli, tim je rlječima potpisao vlastitu smrtnu I presudu.

Na trenutak je zavladala tišina.

— Ovo će se otegnuti - uzdahnuo je Battle. - Ne možemo u sekundi ustvrditi sve što bismo željeli - i moramo biti oprezni. Ne želimo da bilo tko od njih posumnja što radimo. Sva naša ispitivanja i slično moraju ih uvjeriti da su povezana s ovim umorstvom. Ne smlje se u njih javiti sumnja kako znamo što bi mogao biti motiv tog zločina. A

vraška je teškoča u tome što moramo provjeriti četiri, a ne samo jedno umorstvo u prošlosti.

Poirot se skanjivao.

— Naš prljatelj gospodin Shaitana nije bio nepogrešiv - rekoo je. - Možda je i on - postoji ipak mogućnost - napravio neku grešku.

— Prema svima četvero?

— Ne - bio je suviše inteligentan za tako nešto.

— Recimo - fifty-fifty!

— Čak ni to. Ja bih rekao: jednom od četvero.

— Jedan nevin, a troje krivih? Nije baš sjajno. I Vrag je u tome što, čak i ako doznamo istinu, možda nam ni to neće pomoći. Čak ako je netko od njih i gurnuo svoju pratetku niz stube 1912. godine, koje li nam koristi od toga ove, 1937. godine?

— Da, da, koristit će nam. - Poirot ga je ohrabrivao. - Znate da može. Znate to jednakob dobro kao i ja. Battle je sporo kimnuo glavom.

— Znam što mislite - rekao je. - Isti znak kao trag.

— Mislite da je prva žrtva također probodena bodežom? - upitala je gospođa Oliver.

— Ne baš tako prosto, gospođo Oliver - rekao je Battle okrećući se prema njoj - ali ne dvojim da će biti rlječ o istoj vrsti zločina. Pojedinosti se mogu razlikovati, ali temeljne značajke bit će iste. Zvuči čudno, ali kriminalac se uvijek time odaje.

— Čovjek je jedna neosebujna životinja - rekao je Hercule Poirot.

— Žene su sposobne stalno izmišljati - rekla je gospođa Oliver. - Nikad dvaput zaredom ne bih učinila istu vrstu umorstva.

— Zar se nikad dvaput zaredom ne služite istim zapletom u vašim romanima? - upitao je Battle.

— Ubojstvo Lotus - promrmljao je Poirot. - Trag voska sa svljeće.

Gospođa Oliver se okrenula prema njemu pogleda pupog zahvalnosti i zadovoljstva.

— Vrlo mudro od vas - doista vrlo mudro. Naravno, zato što su u ta dva romana zaista isti zapleti - ali nitko to osim vas nije zapazio. U jednom se govori o dokumentima ukradenim za neformalne vladine zabave preko vikenda, dok se u drugom govori o ubojstvu u bungalovu vlasnika plantaže kaučukovca na Borneu.

— Ali bitna točka oko koje se priča vrti ista je u oba slučaja - rekao je Poirot. - Jedan od vaših najprofijenjenljih trikova. Vlasnik plantaže kaučukovca uredi vlastito umorstvo - ministar u vradi uredi krađu svojih dokumenata. U zadnji tren neka treća osoba se uplete i prevaru razotkrle kao stvarnost.

— Uživao sam u vašem najnovljem romanu - Ljubazno je rekao Battle. - Onom u kojem su istodobno pobljeni svi šefovi policila. Jedanput ili dvaput omaknule su vam se neke nespretnosti, kad je rlječ o službenim pojedinostima. Znam da vam je jako stalo do točnosti, pa se pitam - Gospođa Oliver ga je prekinula.

— Zapravo, uopće mi nije stalo do točnosti. Ma tko je u svemu točan. Danas više nitko.

Ako izvjestitelj napiše da je prekrasna dvadesetvogodišnja djevojka umrla otvorivši plin nakon što je pogledala kroz prozor na pučinu i poljupcem se oprostila od svojeg labradora po imenu Bob, zar se itko buni samo zato što joj je bilo dvadesetšest godina, kroz prozor se vidjelo brdo, a pas je zapravo bio terljer po imenu Bonnie? Ako novinar može učiniti tako nešto, ne vidim zašto bi bilo važno ako ja pobrkam policiljske činove ili kažem revolver a mislim

na automatski pištolj, ili diktafon kad mislim na gramofon, ili pak koristim se otrovom koji nesretniku omogući da na samrti kaže jednu jedinu rečenicu i ni slova više. Ono što se računa je gomila mrtvaca. Ako priča postane dosadna, još malo krvi će probuditi čitatelja. Netko se spremu nešto reći - a onda ga stigne smrt prlje nego što progovori. To uvljek vrljeni. To se javlja u svakoj mojoj knjizi - prikriveno na razne načine, naravno. A čitatelji luduju za otrovom koji ne ostavlja nikakva traga, policijskim nadzornicima koji su obični idioti, djevojkama svezanim u podrumu dok curi plin ili istječe voda (tako zamoran i zapetljanačin ubljanja) te za junakom koji jednom rukom može svladati tri do sedam zločinaca.

Dosad sam napisala tridesetdvilje knjige - i, naravno, sve su zapravo potpuno jednake, kao što je uvidio gospodin Poirot - a nitko drugi? nije to zapazio - i žalim samo zbog jedne stvari - zato što sam uzela Finca za svojeg detektiva. Zapravo, ništa ne znam o Fincima i stalno dobivam pisma iz Finske u kojima me Ljudi upozoravaju kako je nemoguće da je tako nešto moj junak rekao ili učinio. Čini se da u Finskoj puno čitoju detektivske romane. Čini mi se da u Rumunjskoj ili Bugarskoj uopće ne čitaju. Bolje bi bilo da sam rekla da je Bugarin.

Umuknula je.

— Jako mi je žao. Govorim o poslu. A ovdje je rlječ o stvarnom umorstvu - rekao je Battle. - Zamislite samo kako veličanstvena zamisao da ga nitko od njih nije ubio. Da je samo svakog od njih pozvao, a onda potiho učinio samoubojstvo, samo da bi se zabavio općim metežom.

Poirot je kimmuo odobravajući.

— Divljenja vrljedno rješenje. Tako profinjeno. Tako ironično. Ali, alas, gospodin Shaitana nije pripadao toj vrsti Ljudi. Jako je volio život.

— Ne držim da je bio doista ugodan čovjek - polagano je rekla gospoda Oliver.

— Ne, nije bio ugodan - rekao je Poirot. - Ali bio je živ - a sad je mrtav i, kako sam mu rekao jednom prigodom, imam bourgeois stajalište prema ubojstvu ne odobravam ga.

I zatim je dodao blagim glasom:

— I tako sam - spremam ući u tigrov kavez..

9. Dr. Roberts

— Dobro jutro, ravnatelju Battle.

Dr. Roberts je ustao iz naslonjača i ispružio svoju veliku, ružičastu ruku koja je mirisala na mješavinu fina sapuna i karbola.

— Kako ide? - nastavio je.

Ravnatelj Battle je jednim pogledom razgledao udobnu prostoriju za prljem pacljenata prlje nego što je odgovorio.

— Pa, iskreno da vam kažem, ne ide. Sve stoji u mjestu.

— Drago mi je da se ništa posebna nije pojavilo u tisku.

— Iznenadna smrt znamenitog gospodina Shaitane za večere u njegovoju kući. Zasad je sve ostalo na tomu. Obavljen je autopsija - ponio sam primjerak izvješća - pomislivši da bi vas moglo zanimati.

— Vrlo Ljubazno od vas - moglo bi - hm, hm. Da, vrlo zanimljivo.

Vratio mu ga je.

— A razgovarali smo i s odvjetnikom gospodina Shaitane. Znamo odredbe njegove oporuke. Ništa zanimljiva. Čini se da ima neke rodbine u Sirlji. I zatim smo, naravno, pregledali sve njegove privatne dokumente i papire.

Je li to bio samo trenutni privid ili se široko, izbrljano lice na trenutak zaista napelo - udrvenilo?

— I? - rekao je dr. Roberts.

— Ništa - odgovorio je ravnatelj Battle, pozorno ga promatrajući. Nije se čuo uzdah olakšanja. Ništa tako prozirno. No, učinilo se da se llječnik nekako udobnije opustio u svojem naslonjaču.

— I tako ste došli do men??

— I tako sam, kako ste rekli, došao do vas. Lječnikove su se obrve malo podigle i svojim se pronicljivim očima zagledao u Battlea.

— Želite pregledati i moje privatne dokumente i papire - ha?

— Na to sam baš i mislio.

— Imate nalog za premetačinu. - Ne.

— Pa, prepostavljam da biste ga lako ishodili. Neću vam stvarati poteškoće. Nije baš ugodno biti osumnjičen za umorstvo, ali prepostavljam da vas ne mogu kriviti samo zato što očito obavljate svoju dužnost.

— Zahvalujem, gospodine - iskreno je uzvratio ravnatelj Battle. - Cljenim i prihvaćam vaše stajalište i to, ako smlijem reći, jako ga poštujem. Nadam se da će i ostali biti tako razboriti; siguran sam da hoće.

— Što se ne može llječiti, to valja izdržati - rekao je llječnik šaljivim tonom.

Nastavio je:

— Prestao sam primati pacljente. Polazim u kućne posjete. Ostavit ću vam ključeve i prenijeti upute svojoj tajnici, pa možete pretraživati koliko god želite.

— Nema dvojbe da je sve to lljepo od vas - rekao je Battle. - No, želio bih vam postaviti još nekoliko pitanja prlje

nego što pođete.

— O protekloj večeri? Ali, doista sam vam rekao sve što znam.

— Ne, ne o protekloj večeri. O vama.

— Pa, čovječe, pucajte - što biste željeli znati?

— Najvažnije crte vašeg životopisa, dr. Roberts. Rođenje, ženidba i tako dalje.

— Malo će vježbati za Tko je tko - rekao je llječnik suho. - Moja je karljera savršeno ravna kao crta. Po podrljetlu sam iz Shropshirea, rođen u Ludlowu. Otac mi je tamo imao llječničku praksu. Umro je kad mi je bilo petnaest godina. Školovao sam se na Shrewsburyu, a studirao sam medicinu kao i moj otac. Diplomirao sam na St Christopheru - ali sve te medicinske pojedinosti, vjerujem, već znate.

— Da, provjerio sam. Jeste li jedinac ili imate braće i sestara?

— Jedino sam dlijete u obitelji. Roditelji su mi umrli, a ja nisam oženjen. Hoće li vam to biti dovoljno za početak? Ovdje sam otvorio praksu zajedno s dr. Emeryem. On se povukao u mirovinu prlje petnaestak godina. Živi u Irskoj. Ovdje živim s kuharicom, sobericom i domaćicom. Svakog dana dolazi i moja tajnica. Dobro zarađujem i ubljam dovoljan broj svojih pacijenata. Je li u redu?

Ravnatelj Battle se nasmlješio.

— Podosta obavljesti, dr. Roberts. Drago mi je da imate izražen smisao za humor. No, još će vas nešto zapitati.

— Ja sam čovjek čvrstih moralnih uvjerenja, ravnatelju.

— Nisam na to mislio. Ne, želio sam da mi date imena četvero vaših prijatelja - Ljudi koji su vas intimno poznavali dugo godina. Tražim neku vrstu preporuke, ako shvaćate što zapravo hoću.

— Da, mislim da shvaćam. Da vidimo. Željeli biste osobe koje su u ovom trenutku zaista u Londonu?

— To bi mi malo olakšalo posao, ali nije odlučujuće.

Llječnik je razmišljao nekoliko minuta, a onda nalivperom na komadu papira ispisao imena i adrese četvero Ljudi i gurnuo ga Battleu preko stola.

— Jesu li ova u redu? Ovako na brzinu ništa mi bolje ne pada na um.

Battle je pozorno pročitao imena, kimnuo zadovoljno glavom i spremio komad papira u unutarnji džep sakoa.

— Riječ je samo o postupku eliminacije - rekao je. - Što prlje uspljem neku osobu isključiti i prljeći na sljedeću, to bolje za sve nas. Moram se potpuno uvjeriti da se niste posvađali s pokojnim gospodinom Shaitanom, da s njim niste imali nikakvih privatnih veza ili vodili poslove, da vas nikad u životu nije nečim povrljedio ili da ste vi bili gnjevni na njega. Ja bih vam mogao i povjerovati kad ste rekli da ga jedva i znate - ali moja uvjerenja nisu važna. Ja moram reći da sam posve siguran u to.

— Oh, savršeno vas razumljem. Vi morate vjerovati da je svatko lažac sve dok se ne dokaže da govori istinu. Izvolite moje ključeve, ravnatelju. Ovo je od ladica na pisaćem stolu - ovaj je od ormara - a ovaj mali je od ormara s lljekovima. Molim vas samo da sve poslje dobro zaključate. No, mislim da bi bilo bolje da koju riječ kažem i svojoj tajnici.

Pritisnuo je gumb na stolu.

Gotovo istog trena na vratima se pojavila mladolika žena koja je ostavljala dojam vrlo povjerljive osobe. - Zvonili ste, doktore?

— Ovo je gospođica Burgess - ravnatelj Battle iz Scotland Yarda.

Gospođica Burgess je hladno pogledala na Battlea. Činilo se kao da je željela reći: Zaboga, ma kakva je ovo životinja?

— Bio bih vam zahvalan, gospođice Burgess, ako ravnatelju Battleu budete odgovorili na svako pitanje koje bi vam mogao postaviti, kao i da mu u svemu pomognete.

— Ako vi tako kažete, doktore, svakako hoću.

— Pa - rekao je dr. Roberts ustajući - krećem. Jeste li mi stavili morflj u llječničku torbu? Trebat će ga za slučaj Lockheart.

Izjurio je, nastavivši govoriti, dok ga je gospođica Burgess slijedila.

— Ako nešto želite, ravnatelju Battle, samo pritisnite gumb.

Ravnatelj Battle joj je zahvalio i rekao da će tako i učiniti. A onda se bacio na posao.

Sve je pomno i metodično pretraživao, premda se nije baš nadao da će naći nešto jako važno. Već i sama Robertsova spremnost da prihvati ravnateljev zahtjev značila je da izgleda baš i nema. Roberts nije bio budala. Mogao je znati da će policija kad tad pretražiti njegov ured, pa se pravodobno mogao i pripremiti. Međutim, ipak je postojala mogućnost da Battle nađe neki trag ili naznaku obavljenosti kakvu je zapravo tražio, jer Roberts nije znao za čim ravnatelj zapravo traga.

Ravnatelj Battle je otvarao i zatvarao ladice, istraživao po kojekakvim kutcima, pregledao llječnikovu čekovnu knjižicu, procljenio koliko mu se skupilo neplaćenih računa - zapamtio na što su se odnosili ti računi, pregledao štednu knjižicu, provirio u zabilješke o pacijentima i, zapravo, nijedan papir ili dokument nije ostavio netaknutim.

Rezultat je bio više nego slab. Zatim je pregledao ormar s lljekovima, zapamtio i popisao imena trgovaca na veliko s kojima je llječnik poslovaо, kao i način na koji je pratio izdavanje lljekova, ponovno zaključao taj ormar i prešao na sljedeći. U tom su pak bili uglavnom osobni predmeti, ali ni tu Battle nije našao ništa sumnjiva. Stresao je glavom, sjeo u lječnikovu stolicu i pritisnuo gumb na zvoncu.

Gospođica Burgess se pojavila zavidnom brzinom.

Ravnatelj Battle ju je Ljubazno zamolio da sjedne i zagledao se u nju nekoliko trenutaka, pokušavajući odlučiti odakle da počne. Odmah je u njoj osjetio neprljateljstvo, pa se nije mogao odlučiti da li da je izazove, kako bi počela neoprezno govoriti, ili da se posluži nekim mekšim pristupom.

— Pretpostavljam da znate o čemu je ovdje zapravo rlječ, gospođice Burgess? - napokon je progovorio.

— Dr. Roberts mi je rekao - kratko je uzvratila.

— Cljela je stvar vrlo zamršena - rekao je ravnatelj Battle.

— Je li? - upitala je.

— Pa, dosta je sve to nezgodno. Četiri su osobe osumnjičene, a jedna mora biti krivac.

Želio bih znati da li ste vi ikad sreli gospodina Shaitanu;

— Nikad.

— Jeste li ikad čuli da dr. Roberts govori o njemu? - Nikad - ne, čekajte. Prlje tjedan dana dr. Roberts mi je rekao da mu u raspored upišem večeru kod gospodina Shaitane, osamnaestoga, u 8 i 15.

— I tada ste prvi put čuli za gospodina Shaitanu? - Da.

— Nikad niste zapazili njegovo ime u novinama? Često ga se moglo naći u vijestima o mondenom svijetu.

- Imam i pametnijih stvari od čitanja mondenih novosti.
- Vjerujem da imate. Oh, vjerujem da imate - rekao je ravnatelj blagim tonom.
- Pa - nastavio je. - Dakle, tu smo. Svi četvero tvrde da su jedva poznavali gospodina Shaitanu. No, netko ga je znao dovoljno dobro da se odluči ubiti ga. Moj je posao ustvrditi tko je to učinio.
- Nastalo je stanka, koja nikom nije koristila. Činilo se da gospođicu Burgess uopće ne zanima ravnateljev posao. Zadatak joj je bio poslušati nalog poslodavca, sjediti i slušati sve što bi ravnatelj Battle mogao reći i odgovarati na svako izravno pitanje koje postavi.
- Znate, gospodice Burgess - rekao je ravnatelj Battle shvaćajući da neće sve baš lako teći, ali odlučivši ustrajati do kraja. - Sumnjam da ste svjesni makar polovice poteškoća u mojojem poslu. Ljudi, naprimjer, svašta govore. Mi možda ne povjerujemo ni rlječi od onoga što čujemo, ali sve moramo saslušati i zapamtiti. Osobito u ovakvom slučaju. Ne želim ništa reći na štetu vašeg spola. Ali žena je nedvojbeno spremno biti oštra kad joj se stane no žulj. Iznosi neutemeljene optužbe, navodi sad na ovo, pa na ono; čak istreže kojekakve stare skandale koji nemaju ama baš nikakve veze sa slučajem.
- Zelite li reći - upitala je gospođica Burgess da je netko od ono troje rekao nešto na štetu llječnika?
- Ne bi se moglo reći rekao - oprezno je odgovorio Battle. - No, unatoč tome, ne može mi promaknuti. Sumnjive okolnosti u smrti nekog pacljenta. Sve je to vjerojatno gomila gluposti. Sram me je doktora gnjaviti time.
- Pretpostavljam da se netko dokopao priče o smrti gospođe Graves - gnjevno je rekla tajnica. Sramotno je kako Ljudi govore o stvarima o kojima baš ništa ne znaju. Mnogo je takvih među starljim ženama - misle da ih svatko truje - njihovi rođaci, sluge, pa čak i njihovi llječnici. Gospođa Graves je promljenila tri llječnika prlje nego što je došla dr. Robertsu, a onda kad je i o njemu počela smišljati kojekakve gluposti, on ju je vrlo rado prepustio dr. Leeju. To je sve što vam u ovakvim slučajevima preostaje, rekao je. I nakon dr. Leeja, prešla je dr. Steelu, a naposljetku dr. Farmeru - i onda je, sirotica stara, umrla.
- Iznenadili biste se kako priče krenu i zbog najbezazlenije stvari - rekao je Battle.
- Kad god doktor izvuče. neku korist nakon smrti svojeg pacljenta, uvljek se nađe netko s kakvom zločestom opaskom. A zašto, pak, zahvalni pacljent ne bi ostavio neku sitnicu, ili čak i nešto veliko, čovjeku koji mu se brinuo o zdravlju?
- Uvljek su to rođaci - rekla je gospođica Burgess. - Uvljek sam vjerovala da ništa poput smrti ne iznosi na površinu zločestoću Ljudske prirode. Svada zbog toga što će kome pripasti još dok je tljelo toplo. Na sreću dr. Roberts nikad nije imao takvih problema. Uvljek govori kako se nada da mu njegovi pacljeni neće ništa oporučno ostavljati. Mislim da mu je jednom netko ostavio pedeset funti, a takoder i dva štapa te zlatan sat, i ništa više.
- Težak je život čovjeka te struke - rekao je Battle duboko uzdahnuvši. - Uvljek je podložan ucjeni. Ponekad čak i najbezazlenji događaji mogu stvoriti dojam kako je rlječ o nečem skandaloznom. Llječnik mora izbjegavati čak i privid zla - to znači u svakom trenutku biti potpuno svjestan što čini.
- Mnogo toga što ste rekli posve je točno - rekla je llječnikova tajnica. - Doktori imaju velikih poteškoća s histeričnim ženama.
- Histerične žene. To je točno. I sam sam zaključio da je zapravo samo o tomu riječ.
- Pritom pretpostavljam mislite na onu groznu gospođu Craddock?
- Battle je glumio da razmišlja.
- Samo malo, je li se to dogodilo prlje tri godine? Ne, vjerojatno i više.
- Četiri ili pet, čini mi se. Ona je doista bila neuravnotežena žena! Bila sam sretna kad je otputovala iz zemlje, a bogme i dr. Roberts. Svojem je suprugu doista govorila stravične laži - naravno, uvljek to čine. Siroti čovjek, i on je

već popuštao - hvatala ga je bolest. Umro je od antraksa, znate. Od zaražene četkice za brljanje.

— To sam bio zaboravio - slagao je Battle.

— A onda je ona otišla iz zemlje i ubrzo umrla. Uvljek sam je smatrala zločestom ženom - znate, ludovala je za muškarcima.

— Znam takve - rekao je Battle. - Vrlo opasne, vrlo. Liječnik bi ih morao svezati za poveće sidro. Čini mi se da se prisjećam gdje je umrla u inozemstvu.

— Mislim da je umrla u Egiptu. Od trovanja krvi neka tamošnja infekcija.

— Još nešto što mora biti jako teško za liječnika nastavio je Battle, prelazeći na posve drugu temu. Naime, sumnja da neki rođak truje njegova pacijenta. Što da učini? Mora biti siguran - ili držati jezik za zubima. A ako to učini, pa se posljje pokaže da sve baš nije bilo čisto, onda se zbilja nađe u neugodnoj situaciji. Pitam se da li je dr. Roberts ikad doživio takve slučajeve?

— Mislim da nije, zaista - razmislivši na tren rekla je tajnica. - Nikad nisam čula za nešto takvo.

— Sa statističke točke gledišta bilo bi zanimljivo znati koliko se smrti zabilježi u liječnikovoj praksi u godini dana. Naprimjer, vi ste s dr. Robertsom već nekoliko godina.

— Sedam.

— Sedam. Dobro, ovako otprilike, koliko je smrti zabilježeno u tom razdoblju?

Zaista je teško reći. - Gospodica Burges je počela računati. Već se bila potpuno opustila i izgubila svaku sumnjičavost. - Sedam, osam - naravno, ne mogu se točno sjetiti - ne bih mogla reći da ih je u tom razdoblju bilo više od trideset.

— Onda moram reći da je dr Roberts bolji liječnik nego većina - rekao je srdačno.

— Također pretpostavljam da većina njegovih pacijenata pripada višoj klasi. Takvi si doista mogu dopustiti brigu o vlastitom zdravlju.

— On je vrlo popularan kao liječnik. Doista je dobar dijagnostičar.

Battle je uzdahnuo i ustao.

— Bojim se da sam malo odlutao od svoje zadaće, a to je naći vezu između doktora i gospodina Shaitane. Sigurni ste da nije bio doktorov pacijent?

— Posve sigurna.

— Možda pod nekim drugim imenom? - Battle joj je pružio sliku. - Da li ga uopće prepoznajete?

— Koje li teatralne osobe. Ne, nikad ga ovdje nisam vidjela.

— E, onda je to, to. - Battle je uzdahnuo. - Jako sam zahvalan doktoru zbog ljubaznosti. Molim vas, prenesite mu to. Recite mu da prelazim na No. 2. Zbogom, gospodice Brugess, i hvala vam na pomoći.

Rukovali su se i ravnatelj je otišao. Hodajući ulicom izvukao je iz džepa malu bilježnicu i pod slovom R unio nekoliko opaski.

Gospoda Graves? Nije vjerojatno. Gospoda Craddock?

Nikakve zaostavštine.

Bez žene. (Šteta.)

Istražiti smrt pacljenata. Teško.

Zatvorio je bilježnicu i ušao u, Lancaster Gate, podružnicu "London and Wessex Bank".

— Dobro jutro, gospodine. Koliko znam, jedan od vaših klijenata je i dr. Geoffrey Roberts.

— Točno, gospodine ravnatelju.

— Želio bih neke obavljesti o njegovu računu unatrag nekoliko godina.

— Vidjet ću što mogu učiniti za vas.

Sljedećih pola sata proteklo je vrlo zamršeno. Uzdahnuvši naposljetku, Battle je spremio u džep komad popira s brojkama ispisanim olovkom.

— Jeste li našli što ste tražili? - znatiželjno je upitao uprovitelj banke.

— Ne, nisam. Nikakvog trago koji bi mi nešto rekao. No, unatoč tomu, zahvalan sam vam.

U istom trenutku, Perući ruke u svojoj ordinaciji, dr. Roberts je preko ramena rekao svojoj tajnici:

— I što je bilo s našim nepokolebljivim njuškalom, ha? Je li isprevrtao sve oko sebe?

— Mogu vam reći da nije mnogo izvukao iz mene - rekla je gospođica Burgess, čvrsto stisнуvši usne.

— Draga moja djevojko, nema nikakve potrebe pretvarati se u kamenicu. Rekao sam vam da mu kažete sve što želi znati. E, da, a što ga je zanimalo?

— Stalno je gnjavio s tim Shaitanom - pitao je čak da li je dolazio ovamo kao pacljent pod nekim drugim imenom. Pokazao mi je i njegovu sliku, Kakav teatralan čovjek!

— Shaitana? O, da, volio je pozirati kao onodobni Mefisto. Zapravo, nije bilo loše. Što vas je još Battle pitao?

— Zapravo ništa. Osim - o, da, netko mu je govrio neke absurdne gluposti o gospodi Graves - zname kako je ona gnjavila.

— Graves? Graves? Oh, stara gospoda Graves. Pa to je smlješno! - Doktor se nasmljao s neskrivenim zadovoljstvom. - To je zaista smlješno.

I u tako dobrom raspoloženju pošao je na ručak.

10. Dr. Roberts (Nastavak)

Ravnatelj Battle je ručao s gospodinom Herculeom Poirotom.

Prvi se doimao potišteno, a drugi kao da suosjeća s njim.

— Znači, jutro vam nije proteklo posve uspješno rekao je Poirot zamišljeno. Battle je odmahnuo glavom.

— Bit će to sizifovski posao, gospodine Poirot. - Što mislite o njemu?

— O llječniku? Pa, otvoreno govoreći, mislim da je gospodin Shaitano imao pravo.

Podsjeća me na Westwaya. I na onog momka, odvjetnika u Norfolku. Isto srdačno, samouvjereni ponašanje. Ista popularnost. Obojica su bili pametni vragovi kakav je i Roberts. No, unatoč svemu, to ne znači da je Roberts ubio Shaitanu - i, zapravo, ne mislim da je to učinio. Bio je suviše dobro svjestan rizika - bolje nego bilo koji laik - svjestan da se Shaitana mogao probuditi i povikati. Ne, mislim do ga Roberts nije ubio.

— Ali držite da je nekoga ipak ubio?

— Moguće je da je ubio mnogo Ljudi. Westway jest. No, to će biti teško utvrditi.

Pregledao sam njegov bankovni račun - ništa sumnjiva - nikakve iznenadne, velike uplate. U svakom slučaju, u posljednjih sedam godina pacijenti mu nisu ništa oporučno ostavili. To odbacuje mogućnost umorstva zbog izravnog koristoljublja. Nikad se nije ženio - to je šteta - llječniku je, noime, tako idealno jednostavno ubiti vlastitu suprugu. Dosta je imućan, ali ima i uspješnu praksu među dobrostojećima.

— Zapravo, čini se da vodi potpuno besprljekoran život - a vjerojatno to i jest točno.

— Možda. No, ja uvljek radlje vjerujem u najgore. Nastavio je:

— Nadvila se sjenka skandala s nekom ženom jedna od njegovih pacijentica - po imenu Craddock. To bi vrljedilo istražiti, rekao bih. Netko od mojih će smjesta krenuti za tim tragom. Zena je, zapravo, umrla u Egiptu od neke lokalne bolesti, pa ne vjerujem da tu ima nečega - ali moglo bi baciti malo svjetla na njegov karakter i moralne vrljednosti općenito.

— Je li tu bio i muž?

— Da. Muž je umro od antraksa. - Antraksa?

— Da, na tržištu je tada bilo mnogo jeftinih četkica za brljanje - neke od njih bile su zaražene. Vrlo često nastao bi neki skandal.

— Pogodno - dobacio je Poirot.

— Tako sam i ja pomislio. U slučaju do je muž prljetio da će izazvati bruku. No, sve su to samo puka nagadanja. Nemamo čvrste dokaze.

— Samo hrabro, prljatelju. Poznata mi je vaša strpljivost. Na kraju ćete imati više hvataljki nego prstiju na obje ruke.

— I pasti u jarak razmišljajući koje se dohvati nasmljao se Battle.

A onda je znatiželjno zapitao:

— A što je s vama, gospodine Poirot? Hoćete li i vi pokušati?

— Možda ću i ja posjetiti dr. Robertsa.

— Dvojica istoga dana. To bi ga moglo doista uznemiriti.

— Oh, neću biti nametljiv. Neću se raspitivati o njegovoj prošlosti.

— Želio bih točno znati odakle krenuti - rekao je Battle znatiželjno. - No, ako ne želite, ne morate mi reći.

— Do tout - do tout. Kako ne bih želio. Raspitat će se i povesti razgovor o bridžu. To je sve.

— Opet bridž. Zaljepili ste se na to, zar ne? - Držim tu temu vrlo korisnom.

— Pa, svatko ima svoju metodu. Nisam baš suviše sklon tim ekstravagantnim pristupima.

Ne uklapaju se u moj stil.

— A kakav je vaš stil, ravnatelju?

Na treptaj u Poirotovu oku ravnatelj je odgovorio jednakim treptajem.

— Izravan, pošten, revnosan dužnosnik predano i marljivo obavlja svoju dužnost na najbolji mogući način - to je moj stil. Samo pošten znoj. Tup i pomalo glup - to je moja snaga.

Poirot je podignuo čašu.

— Našim metodama nazdravimo - i neka nam uspjeh okruni zajedničke napore.

— Očekujem da će nam pukovnik Race pribaviti što vrljednog o Despardu - rekao je Battle. - Ima mnogo izvora informacija.

— A gospođa Oliver?

— To baš nije sigurno. Prilično mi je draga ta žena. Često govori gluposti, ali je dobra.

A žene doznavaju neke stvari o drugim ženama što muškarci nikad ne usplju. Možda opazi nešto korisno.

Razišli su se. Battle se vratio u Scotland Yard da izda upute o određenim postupcima koje je valjalo provesti. Poirot se zaputio do Gloucester House broj 200.

Dok je pozdravlјco nenadanog gosta dr. Roberts je komično dignuo obrve.

Dva njuškala u istome danu - rekao je. - Do večeri, prepostavljam, i lisičine. Poirot se nasmljao.

— Uvjeravam vas, dr. Roberts, da svakom od vas četvero dajemo jednaku pozornost.

— U svakom slučaju valjalo bi vam biti zahvalan na tomu. Cigaretu?

— Ako dopustite, radlje bih jednu od mojih. Poirot je zapalio svoju malu rusku cigaretu.

— E, pa što mogu učiniti za vas? - upitao je dr. Roberts.

Poirot je nekoliko trenutaka šutio, otpuhujući dimove, a onda je rekao:

— Imate li oštro oko kad je riječ o ljudskoj naravi, doktore?

— Ne znam. Prepostavljam da imom. Lječnik mora imati.

— Tako i ja zaključujem. Govorio sam sebi "lječnik mora uvljek proučavati svoje pacijente njihov izraz lica, boju kože, kako dišu, svaki znak uznemirenosti - lječnik takve pojedinosti odmah vidi, gotovo neprimjetno ih opaža. Dr. Roberts je čovjek koji mi može pomoći."

— Spreman sam vam pomoći. U čemu je teškoća? Iz lljepa, male džepne novčarke Poirot je izvukao tri uredno presavljeni papirića sa zapisima partlja bridža.

— Ovo su prva tri rakera te večeri - objasnio je. - Evo prvoga - ispisan je rukopisom gospodice Meredith. Možete li mi točno reći - evo, prisjetite se - kako se zvalo i kako je odigrana svaka ruka?

Roberts ga je zapanjeno pogledao.

— Vi se sigurno šalite, gospodine Poirot. Kako se uopće mogu sjetiti?

— Ne možete? Bit će vam uistinu zahvalan ako se budete prisjetili. Pogledajte ovaj prvi rakov. U prvoj igri mora da je završilo zvanjem herca ili pika, ili je pak jedna ili druga strana pala za pedeset.

— Da vidim - to jest bila prva ruka. Da, mislim da su krenuli pikom.

— A sljedeća?

— Pretpostavljam da je netko od nas pau za pedeset - ali ne mogu se sjetiti tko i u čemu. Ali, gospodine Poirot, kako možete očekivati od mene da se sjetim?

— Zar se ne možete sjetiti bilo kojeg zvanja ili ruke? - Imao sam grand slam - toga se sjećam. I kontriran je. A sjećam se da sam se i poštено ispružio igrajući tri bez aduta, mislim da je tako bilo - ispružio sam se da je milina. Ali, to je bilo kasnije.

— Sjećate li se s kim ste igrali?

— S gospodom Lorrimer. Sjećam se da se malo namrštila. Vjerujem da joj se nije svidjelo što sam preforsirao.

— I ne možete se prisjetiti ni jedne druge ruke ili zvanja?

Roberts se nasmljao.

— Dragi moj Poirot, zar ste zbilja očekivali da će se moći prisjetiti? Prvo dogodilo se to umorstvo - a to je dovoljno da mi iz sjećanja izbriše i najspektakularniju ruku - a uz to, od tada sam odigrao barem pola tuceta rabera.

Poirot je sjedio ostavljajući dojam snuždena čovjeka.

— Žalim - rekao je Roberts.

— Nije baš toliko važno - polako je rekao Poirot. - Nadao sam se da ćete se prisjetiti najmanje jedne ili dve ruke, jer sam vjerovao da će vam to biti vrljedni međaši koji bi vam pomogli da se sjetite i drugih stvari.

— Kojih drugih stvari?

— Pa, naprimjer, možda ste zapazili da je vaš partner zabrljao savršeno jednostavnu igru bez aduta, ili da vam je protivnik, recimo, izveo nekoliko neočekivanih trikova propuštajući da otvoriti s očito logičnom kartom.

Dr. Roberts se odjednom uozbiljio. Nagnuo se naprijed u naslonjaču.

— A - rekao je. - Sad shvaćam na što mislite. Oprostite. U početku sam pomislio da govorite same gluposti. Hoćete reći da je ubojica - ubojičino uspješno postignuće - uzrokovalo nedvojbenu promjenu u načinu njegove igre.

Poirot je kimmuo.

— Vrlo ste ispravno shvatili moju zamisao. Da ste vi igrači koji odlično poznaju tko kako igra, to bi bio izvanredan trag za kojim bi se moglo krenuti. Neka promjena, iznenadni gubitak koncentracije, propuštena prilika - to biste onda smjesta mogli opaziti. Na nesreću bili ste stranci za stolom. Promjena u igri ne bi se stoga mogla zamjetiti. Ali razmislite, gospodine le docteur, preklinjem vas da razmislite. Sjećate li se neke neujednačenosti - neke iznenadne naglašene greške - u igri bilo koga od vas?

Nekoliko je minuta vladao muk, a onda je dr. Roberts progovorio.

— Nema koristi. Ne mogu vam pomoći - iskreno je priznao. - Jednostavno se ne sjećam.

Sve što vam mogu reći, već sam vam rekao: gospođa Lorrimer je prvorazredna igračica - nikad nisam opazio da je napravila grešku. Bila je odlična od početka do kraja.

Despard je također igrao dobro i bez oscilacija. Zapravo, dosta konvencionalan igrač - hoću reći, vrlo konvencionalno licitira. Nikad ne krši pravila. Nije se spreman upuštati u rizik, Gospođica Meredith - Okljevao je.

— Da? Gospođica Meredith? ?- poticao ga je Poirot.

— Ona je činila greške - jedanput ili dvaput sjećam se - potkraj večeri, ali razlog tomu mogao bi jednostavno biti umor - umor nedovoljno iskusna igrača. I ruka joj se tresla - Zastao je.

— Kad joj se ruka zatresla?

— Kad li je to bilo? Ne mogu se prisjetiti.. Mislim da je bila jednostavno nervozna.

Gospodine Poirot, pokraj vas mi se počinju prividati neke stvari.

— Ispričavam se. Još u jednoj pojedinosti želio bih vašu pomoć.

— Da?

Poirot je govorio polako:

— Sve je to vrlo teško. Znate, ne želim vam postavljati sugestivno pitanje. Ako pitam da li ste opazili ovo ili ono - o, sfidavio sam vam bubu u uho. Vaš odgovor neće biti suviše vrljedan. Zbog toga ćemo pokušati poći posve drugim putem. Budite tako Ljubazni, dr.

Roberts, pa mi opišite predmete u sobi u kojoj ste kartali.

Roberts je ostavljao dojam potpuno zaprepaštena čovjeka.

— Predmete u sobi?

— Ako biste bili Ljubazni.

— Čovječe Božji, jednostavno ne znam odakle da počnem.

— Počnite odakle god želite.

— Pa, bilo je mnogo pokućstva.

— Non, non, non, preklinjem vas, budite točni. Dr. Roberts je uzdahnuo.

Počeo je šaljivim tonom oponašajući voditelja aukcije.

— Jedan veliki skupi naslonić presvučen u brokat boje bjelokosti - jedan isti takav, presvučen u zeleni isti takav - četiri ili pet velikih naslonjača. Osam ili devet perzlijskih tepiha - komplet od dvanaest malih empire stolica s pozlatom.

Pisači ormarić stila Wiliam and Mary. (Osjećam se kao službenik na aukciji.) Prekrasan kineski ormarić. Bilo je još pokućstva, ali bojim se da ga nisam zapazio. Šest vrhunskih japanskih duboreza. Dvlje kineske slike na staklu. Pet ili šest prekrasnih burmutica.

Nekoliko japanskih minljaturica od bjelokosti na posebnom stoliću. Nešto starog srebra - Charles I, mislim poslužavnika. Jedan ili dva komada Battersea emajla.

— Bravo, bravo! - zapljeskao je Poirot.

— Nekoliko starih engleskih otisaka s pticama - i, mislim, figurina Ralphe Wooda. Zatim bilo je i nekih istočnjačkih predmeta - nevjerljivo izrađenih predmeta od srebra.

Nešto nakita, ali o tome ne znam mnogo. Sjećam se i nekoliko Chelsea ptica. I, nekoliko minljatura u kutiji - čini mi se, podosta vrljednih. To ni približno nije sve - ali, to je sve čega se mogu trenutačno prisjetiti.

— Čudno - rekao je Poirot s dužnom zahvalnošću. - Doista imate izvanredan dar zapažanja.

Lječnik je znatiželjno zapitao:

— Jesam li spomenuo i predmet na koji ste mislili? - E, baš je to zanimljivo - rekao je Poirot. - Da ste spomenuli predmet na koji sam mislio, to bi me osobito iznenadilo. Kao što sam i mislio, niste ga mogli spomenuti.

— Zašto?

Poirot je zatreptao.

— Možda - zato što nije bio u sobi da biste ga mogli spomenuti.

Roberts se zablenuo.

— To me pomalo podsjetilo na nešto.

— Podsjetilo vas je na Sherlock Holmsa, zar ne? Čudan događaj s psom u noći. Pas nije zavljao noću. To je čudna stvar! Ah, pa nije mi strano da od drugih kradem trikove.

— Znate, gospodine Poirot, uopće mi nije jasno što smjerate.

— Odlično, zaista. U povjerenju, tako vam ja postižem svoje male učinke.

Dok je dr. Roberts još ostavljao dojam posve zbunjena čovjeka, Poirot je s osmljehom na licu ustao i rekao:

— No, barem ču vas ostaviti u sljedećem uvjerenju - ovo što ste mi rekli, uvelike će mi pomoći u sljedećem razgovoru.

Lječnik je ustao.

— Ne vidim kako, ali vjerujem vam na riječ - rekao je.

Rukovali su se.

Poirot se spustio niz stube lječnikove kuće i mahnuo rukom prolazećem takslju.

— Cheyne Lane broj 111, Chelsea - rekao je vozaču.

11. Gospođa Lorrimer

Na broju 111 Cheyne Lanea, te mirne ulice, stajala je mala, ljepa i uredno održavana kuća. Vrata su bila obojena crno, stube osobito pomno izbljeljene, dok je mjed na alki i kvaki blještala na posljepodnevnom suncu.

Vrata je otvorila postarla služavka s besprljekorno bljelom kapom i pregačom.

Na Poirotov upit, odgovorila je da je gospodarica kod kuće.

Pošla je ispred njega uz usko stubište. - Vaše ime, gospodine?

— Gospodin Hercule Poirot.

Uvela ga je u atelje uobičajena L-oblika. Poirot je razgledavao prostoriju, opažajući pojedinosti. Dobro pokućstvo starog obiteljskog stila temeljito ulašteno. Stari katun na naslonjačima i otomanima. Uokolo nekoliko staromodnih srebrnih okvira za fotograflje. Uglavnom vrlo dopadljiva količina prostora i svjetla, te nekoliko doista prekrasnih krizantema u visokom vrču.

Gospođa Lorrimer mu je prišla da ga pozdravi. Rukovala se ne pokazujući neko osobito iznenađenje zbog činjenice što ga vidi, pokazala na stolac, privukla drugi i pohvalno se izrazila o vremenu. Nastala je stanka.

— Nadam se, madame - rekao je Hercule Poirot - da ćete mi oprostiti zbog posjeta.

Gledajući ga ravno u oči, gospođa Lorrimer je upitala:

— Je li ovo službeni posjet? - Priznajem da jest.

— Pretpostavljam da ste svjesni, gospodine Poirot, da - premda ću, naravno, ravnatelju Battleu i službenoj policiji dati svaku obavljest i pomoć koju budu zahtljevali - nisam uopće obvezna učiniti isto za nekoga neslužbenog istražitelja.

— Potpuno sam svjestan te činjenice, madame. Ako mi pokažete na vrata, otići ću bespogovorno. Jedva zamjetno gospođa Lorrimer se nasmlješila. - Još nisam spremna ići tako daleko, gospodine Poirot. Mogu za vas odvojiti deset minuta. Nakon isteka tog vremena moram otići na partiju bridža.

— Deset minuta bit će posve dovoljno. Želio bih, madame, da mi opišete sobu u kojoj ste protekle večeri igrali bridž - sobu u kojoj je umoren gospodin Shaitana.

Gospođa Lorrimer je uzdigla obrve.

— Kakvog li neuobičajenog pitanja! Ne vidim koja je svrha toga.

— Madame, da vas je, dok ste igrali bridž, netko upitao - zašto ste odigrali tog asa ili zašto ste odigrali dečka, kojeg je poklopila dama, a ne kralja kojim biste kupili sve?

Da vam ljudi postavljaju takva pitanja, odgovori bi bili vrlo dugi i naporni, zar ne?

Gospođa Lorrimer se nasmlješila.

— Hoćete reći da ste u ovaj igri vi stručnjak, a ja novajllja. Vrlo dobro. - Razmišljala je nekoliko trenutaka. - Bila je to prostrana soba. Bilo je toliko stvari u njoj.

— Možete li mi opisati neke od tih stvari?

— Nekoliko staklenih cyjetova - suvremenih - vrlo lljepih.. I mislim da je bilo nekoliko kineskih ili japanskih slika. I posuda s malim crvenim tulipanim - zapanjujuće rano za njih.

- Još nešto?
- Bojim se da nisam zapažala pojedinosti. - Pokućstvo - sjećate li se boje presvlaka?
- Mislim, nešto svilenkasto. To je sve što mogu reći.
- Jeste li opazili koji od sitnih predmeta?
- Bojim se da nisam. Toliko ih je puno bilo. Znam samo da sam imala dojam da sam u sobi pravoga kolekcionara.
- Na trenutak je zavladao muk. S jedva zamjetnim osmljehom na licu, gospođa Lorrimer je rekla:
- Bojim se da vam baš nisam mnogo pomogla.
- Još nešto. - Poirot je izvadio papiriće sa zapisima partlja bridža. - Ovdje su zapisi prva tri rabera. Pitam se biste li mi mogli, oslanjajući se i na ove zapise, pomoći da rekonstruiramo tijek partlja.
- Da vidim. - Činilo se da gospođa Lorrimer pokazuje žanimanje. Sagnula se nad zapisima.
- Ovo je prvi rakar. Gospodica Meredith i ja smo igrale protiv dvojice gospodina. Prvo smo dijeljenje odigrali s četiri pika. Uspjelo nam je i štih više. Sljedeće dijeljenje ostalo je na dvije kare i dr. Roberts je na to pao za štih. Sjećam se da je u trećem dijeljenju bilo dosta licitiranja. Gospodica Meredith je propustila. Major Despard je zvao jedan herc. Ja sam propustila. Dr. Roberts skoči na tri pik. Major Despard je licitirao četiri kara. Ja sam kontrirala. Dr. Roberts je zatim digao na četiri herc. Pali su na štih.
- Epatant- rekao je Poirot. - Kakvo pamćenje. Ne obazirući se, gospođa Lorrimer je nastavila:
- U sljedećem dijeljenju major Despard je propustio, a ja samo licitirala jedan bez aduta. Dr. Roberts je licitirao tri herc. Moja partnerica nije rekla ni rljeći. Despard je svojeg partnera poveo do četiri. Kontrirala sam i pali su za dva štaha. Zatim sam ja dijelila i izašla licitirajući četiri pika.
- Uzela je sljedeći zapis.
- Ovo će biti teško - rekao je Poirot. - Major Despard vodi zapis tako da križa.
- Mislim da su obje strane za početak pale za pedeset - a onda je dr. Roberts otiašao do pet kara, a mi smo kontrirali i spustili ga za tri štaha. Potom smo uspjele s tri kara, ali tek nakon što su nam protivnici sredili pika. U sljedećoj smo uspjeli s pet pika. A zatim smo pali za stotinu. Njima je uspjelo s jedan herc, nama s dva bez aduta i naposljetu smo dobili raber licitirajući četiri kara.
- Dohvatila je sljedeći zapis.
- Sjećam se da je ovo bila prava bitka. Počela sam krotko. Major Despard i gospodica Meredith dobili su licitirajući jedan herc. Potom smo mi pali dvaput po pedeset, pokušavajući s četiri herc i četiri pik. Tada je njima uspjelo s pikovima - nije bilo nikakve koristi od pokušaja da ih zaustavimo. Zatim smo pali triput zaredom, ali bez kontre. Sljedeću smo igru dobili bez aduta. Potom je počeo battle royal. Svaka je strana pala po jedanput. Dr. Roberts je prelicitirao, i premda je grozno pao jedanput ili dvaput, ipak mu se isplatilo, jer je nekoliko puta toliko prestrašio gospodicu Meredith da se jadnica nije usudila valjano licitirati. Potom je počeo s dva pik, ja sam uzvratila s tri kara, on je licitirao četiri bez aduta, ja sam izašla s pet pik, a on je iznenada skočio na sedam kara. Naravno, podvostručili su. Nije uopće smio tako zvati.
- Nekim čudom ipak smo dobili. Kad sam mu vidjela karte, pomislila sam da nam to nikad neće usjeti. Da su otvorili herc, pali bismo za tri štaha. No, ispalio je da su otvorili kara kraljem i dobili smo. Bilo je vrlo uzbudljivo.
- Je crois bien - kontra na Grand Slaw Vulnerable. To me se doista doimljel! Ja, priznajem, nemam živaca igrati Grand Slamove. Zadovoljavam se igram.
- Ali ne biste smjeli tako - odlučno je rekla gospođa Lorrimer. - Morate igrati kako valja.

— Mislite riskirati?

— Nema rizika ako licitirate ispravno. Sve bi moralo ići u skladu s matematičkom vjerojatnošću i sigurnošću. Nažalost vrlo malo Ljudi ispravno licitira. Znaju kako se počinje, ali poslje gube glavu. Ne mogu razlikovati između ruke u kojoj imaju dobitničke karte i ruke u kojoj nema gubitničkih karata - ali, ne bih vam smjela držati lekclju o bridžu, gospodine Poirot, ili o tome kako procljeniti gubitke.

— To bi poboljšalo moju igru. Siguran sam u to, madame.

Gospođa Lorrimer je nastavila proučavati zapise. - Nakon tog uzbudjenja, sljedećih nekoliko dljeljenja proteklo je dosta mirno. Imate li tu i četvrti zapis? A, tu je. Ping-pong igra - nijedna strana nije uspjela oticiti ispod licitaže.

— To se obično događa kako večer odmiče. - Da, počne se mirno, a onda karte ponesu.

Poirot je pokupio zapise i lagano se naklonio.

— Madame, čestitam vam. Vaša je moć prisjećanja tljeka partlja veličanstvena - veličanstvena! Moglo bi se reći da se prisjećate svake odigrane karte! - Vjerujem da je tako!

— Memorija je prekrasan dar. Uz nju prošlost nikad ne ostaje prošlost - prepostavljam, madame, da vam se prošlost obnavlja sama pred vašim očima, svaki događaj kao da se tek jučer zbio. Je li tako?

Na brzinu ga je pogledala. Oči su joj bile široke i tamne:

To je trajalo samo trenutak, a zatim se ponovno vratila ponašanju i gestama svjetske žene. No, Poirot nije dvojio. Hitac je pogodio u metu. ?

Gospođica Lorrimer je ustala.

— Bojim se da moram poći. Jako mi je žao - ali ne smljem zakasniti.

— Naravno - naravno da ne smljete. Ispričavam se zbo? toga što sam vam oduzeo toliko vremena.

— Zao mi je što vam nisam mogla više pomoći. - Ali, pomogli ste mi - rekao je Hercule Poirot. - Ne znam kako i koliko:

Govorila je odlučno.

— Ali jeste. Rekli ste mi nešto što sam želio znati. Nije ga uopće pitala što je to bilo.

Pružio je ruku.

— Zahvaljujem vam, madame, na strpljivosti.

Dok se rukovala s njim, gospođa Lorrimer je rekla: - Vi ste izvanredan čovjek, gospodine Poirot.

— Takav sam kakvim me Gospod stvorio, madame.

— Svi smo takvi, prepostavljam.

— Ne svi, madame. Neki su pokušali poboljšati Njegovo djelo. Naprimjer, gospodin Shaitana.

— Kako to mislite?

— Imao je vrlo izražen ukus za objets de vertv i bric-a-brac - trebao se zadovoljiti time. Umjesto toga, skupljaо je druge stvari.

— Kakve stvari?

— Pa - možemo li reći - senzacije?

— A ne držite li da je to bilo dans de caractere? Poirot je zabrinuto kimnuo glavom.

— Ulogu vraga igrao je isuviše uspješno. Ali, on nije bio vrag. Au fond, bio je glupan. I tako - umro je. - Zato što je bio glup?

— Taj se grljeh nikad ne prašta i uvljek se kažnjava, madame.

Zavladao je muk. Na to je Poirot progovorio:

— Odlazim. Tisuću vam puta hvala na vašoj Ljubaznosti, madame. Neću više dolaziti bez vašeg izričitog poziva.

Podigla je obrve.

— Zaboga, gospodine Poirot, zašto bih vas zvala?

— Možda hoćete. Samo pomisao. Ako to budete učinili, doći ću. Zapamtite.

Još se jedanput naklonio i napustio prostoriju. Na ulici je govorio sam sebi:

— Imam pravo... Siguran sam da imam pravo... Mora da je to.

12. Anne Meredith

S dosta poteškoća gospođa se Oliver izvukla s vozačkog sjedišta svojega malog dvosjeda. Kao prvo, proizvođači suvremenih automobila prepostavljaju da će se ispod upravljača naći jedino koljena neke vitke djevojke. Također, moderno je sjediti nisko u sjedištu. Srednjovječnoj ženi raskošnijih oblina potrebno je stoga podosta spretnosti i sagibanja da se izvuče ispod upravljača. Drugo, sjedalo za suvozača bilo je pretrpano s nekoliko zemljovida, ručnom torbicom, tri romana i velikom vrećicom jabuka. Gospođa Oliver je znala pojesti gotovo tri kilograma jabuka dok je skicirala, primjerice, tek složen zaplet "Smrti u odvodu" da bi se onda pribrala, osjećajući početne bolove u želucu, sat i deset minuta poslije početka ručka priređena njoj u čast.

Završnim odlučnim trzajem i oštro se koljenom odgurnuvši o tvrda vrata, gospođa Oliver se prenaglo zaustavila ispred ulaza u Wendon Cottage, prosipajući ogriske od jabuka svuda oko sebe.

Duboko je uzdahnula, nakrivila unatrag svoj selski šešir koji nije bio moderan, zadovoljno pogledala škotsku suknu koju se sjetila odjenuti, mrzovoljno otpuhnula kad je vidjela da je zaboravila promljeniti londonske cipele s visokom petom i, gurnuvši ulazna vrata Wendon Cottagea, odšetala zastavicama ukrašenim puteljkom do prednjih vrata. Pozvonila je i veselo udarila rat-a-tat-tat alkom o vrata - neobičnoga starinskog oblika žablje glave.

Ništa se nije pokrenulo, pa je ponovila sve te pokrete. Nakon minutu-dvlje, gospođa Oliver je krenula iza kuće da vidi što se to zbiva.

Iza kuće bio je mali, stari vrt s narcisama i krizantemama, a iza njih polje. Iza polja tekla je rljeka. Za listopad sunce je bilo toplo.

Dvije su djevojke preko polja upravo išle prema kući. Kad su prošle kroz vrtna vrata, prva se zaustavila kao ukopana.

Gospođa Oliver je stupila naprijed.

— Kako ste, gospođice Meredith? Sjećate me se, zar ne?

— O, da - naravno. - Anne Meredith joj je žurno pružila ruku. U njezinim širom otvorenim očima vidjela se zaprepaštenost. A onda se pribrala.

— Ovo je prijateljica koja živi sa mnom - gospođica Dawes. Rhoda, ovo je gospođa Oliver.

Druga je djevojka bila visoka, tamnoputa i odlučna izgleda. Uzbudeno je rekla:

— Oh, jeste li vi baš ona gospođa Oliver? Ariadne Oliver?

— Jesam - odgovorila je gospođa Oliver i zatim, se obratila Anne: - A sad da sjednemo negdje, draga moja, jer vam imam toliko toga reći.

— Naravno. I popit ćemo čaj.

— Čaj može pričekati - rekla je gospođa Oliver. Anne ih je povela do nekoliko ležaljki i pletenih stolaca, pomalo pohabanih. Pažljivo birajući, gospođa Oliver je sjela na stolac koji se činio najčvršćim jer je doživjela nekoliko nezgoda zbog oštećenih stolaca.

— E sad, draga moja - rekla je žurno. - Ne okolišajmo! Rlječ je o onom umorstvu prlje nekoliko dana. Moramo prionuti na posao i nešto napraviti.

— Nešto napraviti? - zapitala je Anne.

— Prirodno - rekla je gospođa Oliver. - Ne znam što vi mislite, ali ja ni najmanje ne dvojim kad je rlječ o tomu tko je to učinio. Onaj llječnik. Kako se ono zvao? Roberts.

Tako je! Roberts. Velšansko ime. Nikad ne vjerujem Velšanima. Nekad sam imala veišansku njegovateljicu, koja me jednog dana povela u Harrogate i otišla kući potpuno zaboravivši na mene. Vrlo nestabilna. No, to s njom nema veze. Roberts je to učinio - u tome je stvar i moramo se potruditi i dokazati da je to njegovo djelo.

Rhoda Dawes se iznenada nasmljala - i zatim pocrvenjela.

— Ispričavam se. Ali, vi ste - vi ste toliko drukčlji nego što sam vas mogla zamisliti.

— Vjerljivo ste razočarani - vedro je rekla gospođa Oliver. - Naviknula sam na to.

Nije važno. Mi moramo dokazati da je to učinio Roberts.

— Kako bismo to mogli? - rekla je Anne.

— Oh, Anne, ne budite takav defetist - odgovorila je Rhoda Dawes. - Mislim da je gospođa Oliver veličanstvena. Ona, naravno, sve zna o tim stvarima. Učinit će to kao da je Sven Hjerson.

Lagano pocrvenjevši na spomen imena njezi'n slavnoga finskog detektiva, gospođa Oliver je rekla:

— To se mora učiniti i, dljete, reći će vam i zašto: ne želite valjda da ljudi misle kako ste to vi učinili?

— Zašto bi tako mislili? - upitala je Anne, postajući sve crvenija u licu.

— Znate kakvi su ljudi! - rekla je gospođa Oliver. - Na troje koji to nisu učinili past će jednaka sumnja kao i na samog učinitelja.

Anne Meredith je polako progovorila:

— Još mi nije baš posve jasno zašto ste došli k meni, gospođo Oliver?

— Zato što držim da ono dvoje uopće nisu važni! Gospođa Lorrimer pripada onim ženama koje po cljeli dan kartaju bridž po klubovima. Takve žene su kao oklopni - posve se dobro mogu brinuti same o sebi! A uz to, ona je stara. Ne bi uopće bilo važno i kad bi netko pomislio da je to ona učinila. Mlada djevojka je nešto posve drugo. Pred njom je cljeli život.

— A major Despard? - upitala je Anne.

— Ma! - odgovorila je gospođa Oliver. - On je muško! Nikad nisam suviše zabrinuta za muškarce. Muškarci se mogu sami brinuti za sebe. I ako mene pitate, to im izvanredno uspljava. Uz to, major Despard uživa u životu punom opasnosti. Zabavlja se u kući umjesto na Iravadjiju - ili, jesam li htjela reći Limpopou? Znate na što mislim - na onu žutu afričku riječku koja toliko privlači muškarce. Ne, uopće me nije briga za obojicu.

— Vrlo lijepo od vas - polako je odgovorila Anne. - Koje li grozote - rekla je Rhoda.

— Gospođo Oliver, to je naprsto slomilo Anne. Užasno je osjetljiva. A držim da posve imate pravo. Mnogo bi bolje bilo poduzeti nešto nego samo sjediti i razmišljati.

— Naravno da bi bilo bolje - rekla je gospođa Oliver. - Iskreno će vam reći - nikad prlje nisam vidjela stvarna umorstva. I, da nastavim u iskrenom tonu, stvarna umorstva me baš previše ne privlače. Naviknula sam da malo namješam karte - shvaćate na što mislim? No, nisam spremna stajati po strani i onoj trojici muškaraca prepustiti da sami uživaju u zabavi. Uvjek govorim, kad bi žena bila na čelu Scotland Yarda.

— Da? - rekla je Rhoda, naginjući se naprijed širom otvorenih usta. - Kad biste vi bili na čelu Scotland Yarda, što biste učinili?

— Smjesta bih privela dr. Robertsa.

— Da?

— Međutim, ja nisam na čelu' Scotland Yarda t rekla je gospođa Oliver, na brzinu se izvlačeći iz živog pljeska. - Ja sam obična građanka.

— Oh, nije baš tako - odgovorila je Rhoda zbumjeno i zapetljavši se u kompliment.

— Tu smo - nastavila je gospođa Oliver - tri obične građanke - sve tri žene. Da vidimo što možemo zajedno postići.

Anne Meredith je zamišljeno klimnula glavom. A zatim je rekla:

— Zašto mislite da je dr. Roberts ubojica?

— Spada u tu vrstu Ljudi - smjesta je uzvratila gospođa Oliver.

— No, zar ne mislite - okljevajući je rekla Anne. - Zar ne bi llječnik - Mislim, neki otrov bi bio mnogo pogodniji.

— Uopće ne bi. Otrov - bilo kakav lijek naveo bi istragu baš na llječnika. Pogledajte kako samo uvljek po čitavom Londonu ostavljaju opasne lljekove u svojim automobilima koje lopovi kradu. Ne, baš zato što je llječnik, on bi osobito pomno pazio da ne upotrijebi neki medikament ili neko medicinsko sredstvo.

— Shvaćam - rekla je Anne sa sumnjom u glasu. A potom je rekla:

— Ali zašto mislite da je želio ubiti gospodina Shaitanu? Imate li bilo kakvu ideju?

— Ideju? Imam ideja na pretek. Zapravo to mi i jest osnovna poteškoća. Uvljek mi to stvara teškoće. Nikad ne mogu misliti samo na jedan zaplet. Uvljek ih na umu imam barem pet i padam u agoniju kad se morom odlučiti koji izabrat. Sada bih vam mogla nabrojiti šest dobrih razloga za umorstvo. Problem je u tome što ne znam koji je pravi. Za početak, možda je gospodin Shaitana posudivao novac. Sav je izgledao nekako Ljigavo. Pavši m'u tako u šake, Roberts ga je ubio zato što nije mogao namaknuti dovoljno novca da vrati dug. Ili, možda je Shaitana uništio njegovu kćer ili sestruru. Ili, možda je Roberts mnogoženac, a Shaitana je to znao. Ili, možda je Roberts oženio Shaitaninu nećakinju, pa je preko nje htio naslijediti Shaitanin imutak.

Ili - koliko sam ih već spomenula?

— Četiri - rekla je Rhoda.

— Ili - a ovaj je doista pravi - prepostavimo da je Shaitana znao neku tajnu iz Robertsove prošlosti. Draga moja, možda niste opazili, ali Shaitana je za večerom rekao nešto zaista čudno - upravo prlje one čudačke stanke.

Anne se sagnula da odstrani gusjenicu. - Mislim da se ne sjećam - rekla je.

— Što je rekao? - upitala je Rhoda.

— Nešto o - o čemu je ono govorio? - nesretnom slučaju i otrovu. Sjećate li se?

Anne je rukom stisnula pleter na stolici.

— Prisjećam se nečeg u tom smislu - rekla je pribrano.

Rhoda je iznenada rekla - Sunce, morala bi se ogrnuti kaputom. Znaš da je Ljeto već prošlo. Pođi po kaput. - Nije mi uopće hladno.

Ali nekako se čudno stresla dok je govorila.

— Shvaćate moju teoriju - nastavila je gospođa Oliver. - Usuđujem se reći da se jedan od llječnikovih pacijenata otrova nesretnim slučajem; ali, naravno, to je zapravo llječnikovo djelo. Usuđujem se reći da je tako umorio mnoga Ljude.

Crvenilo je iznenada navrlo u Annine obraze. Zar lječnici obično žele ubljati svoje pacijente na veliko? - upitala je. - Zar to ne bi pogumno djelovalo na njihovu praksu?

— Naravno, mora postojati neki razlog - neodređeno je rekla gospođa Oliver.

— Tu zamisao držim apsurdnom - žustro je rekla Anne. - Potpuno apsurdno melodramatičnom.

— Oh, Anne! - viknula je Rhoda nastojeći se na svaki način ispričati. Njezine oči, koje su podsjećale na oči inteligentnog španijela, kao da su željeli nešto reći. - Pokušaj razumjeti. Pokušaj razumjeti - govorile su te oči.

— Držim da je to veličanstvena zamisao gospođo Oliver - užurbano je rekla Rhoda.

— Zar se llječnik ne bi mogao dokopati nekog sredstva kojem je gotovo nemoguće ući u trag?

— Oh! - uzviknula je Anne.

Ostale su se dvlje žene okrenule prema njoj.

— Sjetila sam se nečega drugog - rekla je. - Gospodin Shaitana je govorio nešto o prilikama koje llječnik može iskoristiti u laboratoriju. Mora da je time nešto želio reći.

— Nije to rekao gospodin Shaitana - odgovorila je gospođa Oliver odmahnuvši glavom.

— To je rekao major Despard.

Začuvši korake na vrtnom puteljku, okrenula se.

— Zaboga! - poviknula je. - Mi o vuku, a vuk na vrata!

Major Despard se u tom trenutku pojavio iza kuće.

13. Drugi posjetitelj

Kad je ugledao gospođu Oliver, major Despard se prenuo. Ispod suncem opaljena lica pojavilo mu se jako crvenilo. Zbog nelagode počeo se grčevito ponašati. Krenuo je prema Anne.

— Ispričavam se, gospodice Meredith - rekao je. - Zvonio sam. Ništa se nije dogodilo.

Prolazio sam ovuda. Pomislio sam da bih mogao svratiti.

— Žao mi je što ste toliko zvonili - rekla je Anne. Nemamo služavku - samo ženu koja dolazi prlje podne.

Predstavila ga je Rhodi. Rhoda je žurno rekla:

— Mogli bismo popiti čaj. Postaje hladno. Bolje da uđemo u kuću.

Pošli su unutra. Rhoda je nestala u kuhinji. Gospođa Oliver je rekla:

— Koje li slučajnosti - svi smo se ovdje našli. Despard je polagano rekao: - Da.

Zamišljeno je zaustavio pogled na njoj - ispitivački.

— Upravo sam govorila gospođici Meredith rekla je gospođa Oliver beskrajno uživajući u vlastitim riječima - kako moramo razraditi plan za našu kampanju. Mislim, kad je riječ o umorstvu. Naravno, lječnik je krivac. Slažete se sa mnom?

— Ne bih mogao reći. Nema pouzdanih dokaza. Na licu gospođe Oliver pojavla se njezina znana "To-može-samo-muškarac!" grimasa.

Između njih troje osjećala se neka suzdržanost.

Gospođa Oliver je to pravodobno osjetila. Kad je Rhoda donijela čaj, ustala je i rekla da se mora vratiti u grad. Ne, jako ste ljubazne, ali čaj ne dolazi u obzir.

— Ostavit ću vam svoju posjetnicu - rekla je. Izvolite, tu je moja adresa. Posjetite me kad budete dolazili u grad, pa ćemo porazgovarati i vidjeti možemo li smisliti nešto mudro, kako bismo to riješili.

— Ispratit ću vas do izlaza - rekla je Rhoda.

Dok su još hodale niz puteljak, Anne Meredith je istražala iz kuće i dospila ih.

— Razmisnila sam - rekla je.

Na licu joj se vidjela neuobičajena odlučnost. - Da, draga moja?

— Više je nego Ljubazno od vas, gospođa Oliver, što ste se toliko potrudili. Ali, ipak ne bih ništa poduzimala. Mislim - sve je to tako strašno. Jednostavno želim sve zaboraviti.

— Drago djelite, pravo je pitanje hoće li vam biti dopušteno zaboraviti?

— Oh, posve sam svjesna da policija neće jednostavno odustati od svega. Vjerojatno će policajci doći i postavljati mi gomilu pitanja. Spremna sam na to. Ali privatno, eto, ne želim razmišljati o tomu - ili da me se bilo kako podsjeća. Usuđujem se reći da sam kukavica, ali jednostavno tako osjećam.

— Oh, Anne! - povikala je Rhoda Dawes.

— Mogu razumjeti vaše osjećaje, ali uopće nisam sigurna da mudro postupate - rekla je gospođa Oliver. - Ako im sve prepustimo, policajci vjerojatno nikad neće ustvrditi istinu.

Anne Meredith je slegnula ramenima. - Je li to uopće važno?

— Važno? - viknula je Rhoda. - Naravno da je važno. Naravno da jeste važno, zar ne, gospođo Oliver - Sigurno da je tako - rekla je suho gospođa Oliver.

— Ne slažem se - rekla je Anne tvrdoglavu. Nitko tko me zna ne bi niti pomislio da sam to mogla učiniti. Uopće ne vidim razloga zašto bih se upitala. Ustvrditi istinu posao je policije.

— Oh, Anne, tako ste malodušni - rekla je Rhoda. - Pa ipak, ja tako osjećam - rekla je Anne. Ispružila je ruku. - Puno vam hvala, gospođo Oliver. Tako je lljepo od vas da ste se potrudili.

— Naravno, ako vi tako mislite, nema smisla više bilo što govoriti - veselo je rekla gospođa Oliver. - Ja nekako neću odustati. Zbogom, draga moja. Ako se predomislite, potražite me u Londonu.

Sjela je u automobil, upalila ga i krenula niz cestu, veselo mašući dvjema djevojkama.

Rhoda je iznenada potrčala za automobilom i skočila na dovratak.

— Ono što ste rekli - da vas se potraži u Londonu - rekla je bez daha. - Jeste li mislili samo na Anne ili se to odnosilo i na mene?

Gospođa Oliver je prikočila.

— Mislila sam, naravno, na obje.

— Oh, hvala vam. Ne zaustavljamte se. Ja - možda će svratiti jednog dana. Ima nešto — Ne, nemojte se zaustavljati. Mogu skočiti.

To je i učinila i, mašući rukom, otrčala natrag do ulaza gdje je stajala Anne.

— Za ime boga -? - počela je Anne.

— Zar nije slatka? - sva ponesena rekla je Rhoda. - Zaista mi se dopada. Nosila je čudne čarape, jeste li opazili? Sigurna sam da je strašno pametna. Mora biti - ipak, napisati sve te knjige. Bilo bi doista zabavno da ona otkrije istinu, dok su policija i svi ostali potpuno zbumjeni.

— Zašto je uopće došla? - upitala je Anne. Rhoda ju je zapanjeno pogledala.

— Draga - rekla vam je Anne je nestrpljivo odmahnula.

— Moramo unutra. Zaboravila sam. Ostavile smo ga sama.

— Majora Desparda? Anne, strašno je zgodan, zar ne?

— Pretpostavljam da je tako.

Zajedno su pošle puteljkom prema kući.

Sa šalicom čaja u ruci, major Despard je stajao pokraj kamina.

Zaboravio je Anneine isprike jer ga je ostavila samog u kući.

— Gospođo Meredith, želim vam objasniti zašto sam samo ovako iznenada došao.

— Oh-ali- Rekao sam da sam slučajno prolazio - to baš nije istina. Došao sam namjerno ovamo.

— Kako ste doznali moju adresu? - polagano je upitala Anne.

— Od ravnatelja Battlea.

Opazio je kako se malo trgnula kad je čula to ime. Brzo je nastavio:

— Battle je krenuo ovamo. Slučajno sam ga sreo na Paddingtonu. Otišao sam po automobil i došao ovamo. Znao sam da će lako stići prlje vlaka.

— Ali zašto?

Despard je oklljevao na trenutak.

— Možda sam malo previše preuzetan - ali, stekao sam dojam da ste, možda, kako bi se to reklo "sami na svijetu".

— Ima mene - rekla je Rhoda.

Despard joj je uputio brz i kratak pogled. Osjetio je da joj se svidjela njegova galantna mladenačka figura naslonjena na kamin i da pomno prati svaku njegovu riječ.

Njih dvoje bili su privlačan par.

— Siguran sam, gospodice Dawes, da vjernijeg prljatelja od vas ne može imati - rekao je Ljubazno. Ali, pomislio sam da bi joj u ovim vrlo čudnovatim okolnostima dobro došao savjet osobe koja može ponuditi malo svjetske mudrosti i iskustva. Otvoreno govoreći, stanje je sljedeće: gospodica Meredith je pod sumnjom da je umorila čovjeka. Jednako kao i ja i još dvoje Ljudi koji su se sinoć našli u toj sobi. Situacija nije baš sjajna - i stvara vrlo čudne poteškoće i opasnosti koje netko tako mlad i neiskusan poput vas, gospođice Meredith, možda i ne uviđa. Prema mojem mišljenju, svoju bi sudbinu morali povjeriti doista dobrom odvjetniku. Možda ste to već učinili?

Gospodica Meredith je niječno odmahnula glavom.

— Nikad nisam pomisljala na to.

— Točno to sam i posumnjao. Imate li nekog dobrog - nekog u Londonu koga biste mogli izabrati? Ponovno je mahnula glavom.

— Gotovo nikad nisam trebala odvjetnika.

— Tu je gospodin Bury - rekla je Rhoda. - No, njemu su sto i dvlje godine.

— Ako mi dopustite, savjetovao bih vam, gospodice Meredith, da se obratite gospodinu Myherneu, mojem odvjetniku. "Jacobs, Pee & Jacobs" pravi je naziv tvrtke.

Prvorazredni Ljudi; sve znaju i poznaju.

Anne je problijedila. Sjela je.

— Je li to doista nužno? - upitala je tihim glasom. - Nema nikakve dvojbe. Javlja se mnogo pravnih zamki.

— Jesu li ti ljudi jako - skupi?

— To uopće nije važno - rekla je Rhoda. - To će sve biti u najboljem redu, majore Despard. Mislim da je sve točno što govorite. Anne treba zaštитiti.

— Držim da će im cljena biti vrlo razumna - rekao je Despard, te ozbiljno dodao: - Doista mislim da bi to bilo vrlo mudro, gospodice Meredith.

— U redu - polako je rekla Anne. - Ako tako mislite, onda će vas poslušati.

— Dobro.

Rhoda je srdačno rekla:

— Mislim da je to vrlo ljepo od vas, majore Despard. Doista prekrasno.

— Hvala - dodala je Anne.

Oklljevala je na trenutak, a onda rekla:

— Jeste li spomenuli da dolazi rovnatelj Battle?

— Jesam. No, ne smljete se uznemiravati, To je neizbjegno.

— Oh, znam. Zapravo, očekivala sam ga. Rhoda je rekla uzbudeno:

— Siroto stvorenje - sve je to nasmrt muči. Koje li sramote - grozno nepravedno.

Despard je rekao:

— Slažem se - sve je to grozno - uvlačiti mladu djevojku u jednu takvu nepriliku. Ako je netko želio probosti Shaitanu, mogao je odabratи неко drugo mjesto ili vrljeme.

Rhoda je izravno zapitala:

— Sto mislite tko je to učinio? Dr. Roberts ili ona gospođa Lorrimer?

Jedva zamjetan osmljeh pojedio se ispod Despardovih brkova.

— Što se vas tiče, možda sam to i ja učinio.

— Oh, ne - brzo je rekla Rhoda. - Anne i ja znamo da vi to niste učinili.

Obje ih je blago pogledao.

Divne cure. Tako dirljivo pune vjere, pune povjerenja. Plaho malo stvorenje, ta djevojka Meredith. No, nema veze, Myherne će je već prozrijeti. Ali, ona druga je pravi borac. Sumnjao je da bi se ona, da je na mjestu svoje prijateljice, samo tako slomila. Divne djevojke. Poželio je da nešto više dozna o njima.

Glavom su mu prolazile takve misli. Glasno je rekao: - Nikad ništa ne uzimajte zdravo za gotovo, gospodice Dawes. Ne cljenim ljudski život kao što to čini većina Ljudi. Sva ta galama o smrti na cestama, naprimjer. Covjek je uvljek u opasnosti - od prometa, bakterija, sto i jedne stvari. Gdje god se okreće može stradati. Kad se počnete paziti - prihvate kao moto "Sigurnost na prvome mjestu" - prema mojem mišljenju, već možete biti mrtvi.

— Oh, slažem se s vama - povikala je Rhoda. Držim da bi se moralio živjeti strašno opasno - naravno, ako čovjek ima prilika. No, u cjelini, život je tako miran l.

— Ipak ima pravih trenutaka.

— Da, u vašem životu. Pohodite ta mjesta Bogu iza leđa, napadaju vas tigrovi, pucate okolo, u nožne vam se prste zabadaju buhe pješčare i grizu vas kukci; i sve to, tako strašno neugodno a opet grozno uzbudljivo.

— Pa, i gospodica Meredith je doživjela veliko uzbudjenje. Ne događa se baš često da ste u sobi kad je u njoj netko ubljen.

— Oh, nemojte! - povikala je Anne. Brzo je nastavio:

— Zao mi je.

Ali onda je Rhoda uzdahnula:

— Naravno da je bilo grozno - ali i uzbudljivo! Mislim da Anne nije toga svjesna. Znate, držim da je gospođa Oliver neizmjerno sretna što se sinoć našla na mjestu događaja.

— Gospođa —O Oh, vaša debela prljateljica koja piše knjige o onom Fincu neizgovorljiva imena. Pokušava li i u stvarnom životu biti detektiv?

— Željela bi.

— Pa, poželimo joj sreću. Zadovoljstvo bi bilo vidjeti kako uspljeva u nečemu što je nerješivo za Battlea and Co.

— Kakav je ravnatelj Battle? - znatiželjno je upitala Rhoda.

Posve ozbiljnim glasom major Despard je rekao: - On je izvanredno oštrouman čovjek. Covjek zavidnih sposobnosti.

— Oh! - rekla je Rhoda. - Anne kaže da se doima dosta glupo.

— Pretpostavljam da je to dio Battleova karaktera. No, ne smijemo dopustiti da nas to zavara. Battle nije budala.

Ustao je.

— E, sad moram poći. Želio bih još samo nešto reći. I Anne je ustala.

— Da? - rekla je dok mu je pružala ruku.

Despard je na tren umuknuo, oprezno birajući riječi. Prihvatio je pruženu ruku i zadržao je. Pogledao je ravno u njezine krupne predivne sive oči.

— Ne želim vas uvrljediti - rekao je. - Želim reći samo sljedeće: Ljudski je zamislivo da možda postoji neka značajka vašeg poznanstva sa Shaitanom za koju ne biste željeli da izade u javnost. Ako je to točno - molim vas, ne Ljutite se - osjetio je kako nagonski pokušava izvući ruku)- imate potpuno pravo odbiti odgovoriti na svako Battleovo pitanje bez nazročnosti vašeg odvjetnika.

Anne je otrgnula ruku. Oči su joj se raširile, a sivilo im je zatamnjelo zbog gnjeva.

— Nema ništa - ništa... Jedva sam poznavala toga groznog čovjeka.

— Žao mi je - rekao je major Despard. - Mislio sam da to moram spomenuti.

— Točno je - rekla je Rhoda. - Anne ga je jedva poznavala. Nije joj se baš sviđao, ali je priređivao vrlo zanimljive zabave.

— To je, čini se, bilo jedino životno opravdanje i smisao postojanja pokojnog gospodina Shaitane mrko je dodao major Despard.

Hladnim glasom Anne je rekla:

— Ravnatelj Battle me može pitati što god želi. Ništa ne moram skrivati - ništa.

Vrlo blago i Ljubazno Despard je rekao: - Molim vas, oprostite mi.

Pogledala ga je. Gnjev je popustio. Nasmlješila se - bio je to vrlo sladak osmiljeh.

— Sve je u redu - rekla je. - Znam da ste mislili dobro.

Ponovno mu je pružila ruku. Uzeo ju je i rekao:

— Znate, u istom smo čamcu. Valjalo bi da se sprljateljimo...

Anne je pošla ispratiti ga do ulaza. Kad se vratila, Rhoda je gledala kroz prozor i zviždala. Okrenula se kad joj je prljateljica ušla u sobu.

— Strašno je privlačan, Anne. - Zgodan je, zar ne?

— Mnogo više nego zgodan... Potpuno sam poludjela za njim. Zašto se nisam ja našla na toj prokletoj večeri, a ne vi? Uživala bih u uzbuđenju - mreža se steže oko mene - sjenka stratišta.

— Ne, ne bi uživali. Rhoda, govorite gluposti. Anne je govorila vrlo oštrim tonom. A zatim je blaže dodala:

— Lijepo je od njega da je dašao čak ovamo lijepo od stranca - ovako daleko do djevojke koju je samo jednom sreo.

— Oh, zagrizao je. Očito. Muškarci nikad ne čine takve stvari bez nekog interesa. Da vam je lice prekriveno prištićima i da gledate ukriž, sigurno ne bi doskakutao ovamo.

— Mislite da ne bi?

— Glupača mala, sigurno ne bi. Gospoda Oliver tu ima mnogo manje interesa.

— Ne sviđa mi se - iznenada je rekla Anne. Imam neki predosjećaj.. Pitam se zašto je, zapravo, došla?

— Uobičajena sumnjičavost prema vlastitom spolu. No, usuđujem se reći da major Despard nešto skriva za leđima.

— Sigurna sam da ne skriva.

Kad se Rhoda Dawes nasmljala, Anne je pocrvenjela.

14. Treći posjetitelj

Ravnatelj Battle pojavio se u Wallingfordu oko šest sati. Namjeravao je dozнати što više iz običnih uličnih tračeva, pa tek onda razgovarati s gospodicom Meredith.

Nije bilo teško pokupiti takve priče. Da ništa određeno nije rekao, ravnatelj je ostavio nekoliko različitih dojmova o svojem poslu i položaju.

Barem dvlje osobe povjerovale su da je rlječ o londonskom poduzetniku koji je došao ispitati može li se uz kućicu nadograditi još jedno krilo; od treće bi mogli čuti da je Battle "jedan od onih vikendaša, koji bi želio iznajmiti opremljenu i namještenu kolibu"; a još dvoje bi rekli da su posve sigurni da zastupa neku tenisku tvrtku koja gradi tvrde terene.

Obavljenosti koje je ravnatelj prikupio bile su vrlo povoljne.

— Wendon Cottage... Da, to je točno na Marlbury Roadu. Ne možete zahvatiti. Da, dvlje mlade dame. Gospodica Dawes i gospodica Meredith. I to vrlo lijepo mlade dame.

Mirne.

— Ovdje već godinama? Oh, ne, ne tako dugo. Tek nešto više od dvlje godine. Kupile su kućicu od gospodina Pickersgilla. Nakon što mu je supruga umrla, nikad u njoj nije boravio.

Čovjek koji je Battleu dao te obavljenosti, nikad nije čuo da su dvlje mlade žene došle iz Northumberlanda. On je vjerovao da su stigle iz Londona. Premda su neki staromodni susjedi držali kako dvlje mlade dame ne bi smjele živjeti same, bile su sada vidjene u susjedstvu. No, bile su vrlo tihе i mirne. Nisu pripadale onom koktel-vikendaškom društvu. Gospodica Rhoda je poletna i upadljiva, a gospodica, Meredith plaha i tiha.

Da, gospodica Dawes je plaćala račune. Ona je imala novca.

Ravnateljeva mala istražnica naposljetku ga je dovela i do gospode Astwe!! - koja je "radila" za damu u Wendon Cottageu.

Gospođa Astwell je bila razgovorljiva osoba.

— Pa, ne, gospodine. Ne mislim da bi željele prodati. Ne tako brzo. Dosegile su se tek prlje dvlje godine. Od početka radim za njih; da, gospodine. Od osam do podne - to mi je radno vrljeme. Vrlo ugodne, živahne mlade dame, uvljek spremne na šalu ili malo zabave. Uopće nisu umišljene.

— Naravno, ne mogu reći da je to ista gospodica Dawes koju ste vi, gospodine, poznavali - da je to ista obitelj, mislim. Vjerujem da potječe iz Devonshirea. Od tamo joj povremeno šalju vrhnje i kaže da je to podsjeća na dom; zato mislim da je odande.

— Kao što kažete, gospodine, žalosno je što tolike mlade dame danas moraju zarađivati za život. Ove mlade dame ne biste mogli nazvati bogatima, ali vode lagodan život.

Naravno, gospodica Dawes ima novaca. Gospodica Anne joj je, da tako kažem, družica; mislim da bi se tako moglo reći. Kućica je vlasništvo gospodice Dawes.

— Ne bih mogla reći točno otkud potječe gospodica Anne. Čula sam kako spominje Otok White, a znam da ne voli sjeverni dio Engleske; a ona i gospodica Rhoda su zajedno bile u Devonshireu; naime, čula sam ih kako se šale o brdima i pričaju o predivnim dragama i plažama.

I tako se nastavilo. Ravnatelj Battle je pamtilo svaku pojedinost. Kasnije je u svoju malu bilježnicu zapisao nekoliko riječi.

Uvečer oko pola devet puteljkom je došao do ulaza u Wendon Cottage.

Vrata mu je otvorila visoka, tamnoputa djevojka odjevena u haljinu od teškog narančastog pamuka.

— Tu živi gospodica Meredith? - upitao je ravnatelj Battle.

Držao se vrlo ukočeno i vojnički. - Da, živi.

— Molim vas, želio bih govoriti s njom. Ravnatelj Battle.

Oštro se zagledala u njega.

— Uđite - rekla je Rhoda, odmakнуvši se od dovratka.

Anne Meredith je sjedila u udobnom naslonjaču uz kamin, pljuckajući kavu. Nosila je izvezenu crepedechine spavaćicu.

— Ravnatelj Battle - rekla je Rhoda, uvodeći posjetitelja.

Anne je ustala i prišla mu ispružene ruke.

— Malo kasno za posjet - rekao je Battle. - Ali, želio sam vas zateći kod kuće, a dan je tako lljep. Anne se nasmljala.

— Jeste li za kavu, ravnatelju? Rhoda, donesite još jednu šalicu.

— Vrlo Ljubazno od vas, gospodice Meredith.

— Mislim da kuhamo dobru kavu - rekla je Anne. Pokazala je na stolac i ravnatelj Battle je sjeo. Rhoda je donijela šalicu, pa mu je Anne nalila kavu. Vatra je pucketala, a cvljeće u vazama ostavljalo je na ravnatelja ugodan dojam.

Topao, domaći ugodaj. Anne je djelovala pribrano i mirno, dok je druga djevojka nastavila zuriti u ravnatelja sa silnom radoznalošću.

— Očekivale smo vas - rekla je Anne.

Gоворила је готово prljekornirn tonom. - Заšто сте ме занемарили? - као да је говорила.

— Oprostite, gospodice Meredith. Morao sam obaviti mnogo rutinskog posla.

— Na zadovoljstvo?

— Ne osobito. No, sve je to valjalo učiniti. Da tako kažem, isprevrtao sam dr. Robertsa iznutra i izvana. A također i gospođu Lorrimer. A sad sam došao da isto učinim i s vama, gospodice Meredith.

Anne se nasmlješila. - Spremna sam.

— A što je s majorom Despardom? - upitala je Rhoda.

— Oh, neću zaboraviti ni njega. Obećajem vam rekao je ravnatelj Battle.

Spustio je šalicu s kavom i pogledao Anne. Malo se uspravila u naslonjaču.

— Posve sam spremna, ravnatelju. Što želite znati?

— Pa, ukratko, sve o vama, gospodice Meredith.

— Štovanja sam vrljedna osoba - nasmljavši se, rekla je Anne.

— Ona vodi besprljekoran život - rekla je Rhoda. - Mogu to potvrditi.

— Pa, to je vrlo lljepo - veselo je rekao ravnatelj Battle.

— Znači li to da već dugo poznate gospođicu Meredith?

— Išle smo zajedno u školu - odgovorila je Rhoda. - Čini se da je to bilo tako davno, zar ne, Anne?

— Čini se tako davno, da se jedva možete sjetiti, pretpostavljam - rekao je Battle smljuljeći se. - E, gospodice Meredith, bojim se da će vas sad podsjetiti na formulare koje morate ispuniti da biste dobili putovnicu.

— Rođena sam - počela je Anne.

— U obitelji siromašnih i poštenih seljaka - ubacila se Rhoda.

Ravnatelj Battle je lagano mahnuo rukom kao da ju je želio ukoriti.

— Nemojte, nemojte, mletačka - rekao je.

— Rhoda, mila moja - rekla je Anne sumorno. Ovo je ozbiljno.

— Ispričavam se - rekla je Rhoda.

— Pa, gospodice Meredith, rođeni ste - gdje? - U Quetti, u Indiji.

— A, da. Otac vam je bio časnik?

— Da, moj je otac major John Meredith. Majka mi je umrla kad mi je bilo jedanaest godina. Otac je otišao u mirovinu kad mi je bilo petnaest i preselio se u Cheltenham.

Umro je kad mi je bilo osamnaest i nije mi ostavio ništa.

Suosjećajući, Battle je klimnuo glavom. - Vjerujem da vas je to potreslo.

— Kako da ne. Uvjek sam bila svjesna da nismo bogati, ali otkriti da ste praktički bez igdje ičega - e, to je nešto posve drugo.

— Što ste radili, gospodice Meredith?

— Morala sam se zaposliti. Nisam imala neku posebnu naobrazbu, a nisam baš bila ni osobito pametna. Nisam znala tipkati, a ni stenograflju, ili bilo što drugo. Prljateljica u Cheltenhamu mi je našla posao kod nekih svojih prijatelja - čuvala sam dva mala dječaka kod kuće preko praznika, te pomagala u kući. - Ime, molim vas?

— Bilo je to kod gospode Eldon, The Larches, Ventnor. Ostala sam s njima dva i pol godine a zatim su Eldonovi oputovali u inozemstvo. Kasnije sam prešla kod neke gospode Deering.

— Moja teta - dobacila je Rhoda.

— Da, Rhoda mi je našla taj posao. Bila sam jako sretna. Rhoda je dolazila i ponekad znala ostati, pa smo se doista zabavljale.

— Što ste tamo radili - pratiteljica? - Da - svelo se na to.

— Više kao pomoćna vrtlarica - rekla je Rhoda. Objasnila je:

— Moja teta Emily je luda za povrtarstvom. Većinu vremena Anne je provodila plijeveći i sadeći.

— Otišli ste od gospode Deering?

— Pogoršao joj se zdravlje, pa je morala uzeti stalnu njegovateljicu.

— Boluje od raka - rekla je Rhoda. - Siroto stvorenje, mora uzimati morfij i slične stvari.

— Bila je tako draga i Ljubazna prema meni. Ražalostila sam se kad sam morala otići - nastavila je Anne.

— Ja sam tražila neku kućicu - rekla je Rhoda - i željela je s nekim podljeliti. Tata se ponovno oženio uopće mi se nije svidjela. Pitala sam Anne želi li doći živjeti sa mnom i otada je ovdje.

— Pa, čini se da je doista rlječ o besprljekornom životu - rekao je Battle. - Još da raščistimo datume. S gospodom Eldon ste proveli dvlje godine, kako kažete. E, da - gdje ona sada živi?

— U Palestini je. Njezin je suprug tamo imenovan za vladina službenika - nisam sigurna što zapravo radi. - A, u redu, mogu to brzo ustanoviti. I zatim ste prešli kod gospode Deering?

— S njom sam provela tri godine - brzo je odgovorila Anne. - Njezina je adresa Marsh Dene, Little Hembury, Devon.

— Dobro - rekao je Battle. - Gospodiđ Meredith, sada vam je znači dvadesetpet godina. I, još nešto - imena i adrese nekoliko ljudi koji su u Sheltenhamu znali vas i vašeg oca.

Anne mu je dala imena i adrese.

— A sad, o tom putovanju u Švicarsku - gdje ste sreli gospodina Shaitanu. Jeste li sami putovali - ili je i gospodica Dawes išla s vama?

— Pošle smo zajedno. Pridružile smo se još nekim Ljudima. Ukupno nas je bilo osmero.

— Pričajte mi o vašem susretu s gospodinom Shaitanom.

Anne je nabrala obrve.

— Nema se što reći. Jednostavno se našao tamo. Poznavale smo ga kao što se poznaju gosti u istom hotelu. Dobio je prvu nagradu na krabuljnom plesu. Pojavio se kao Mefisto.

Ravnatelj Battle je uzdahnuo.

— Da, to mu je bila najomiljenija odora.

— Bio je doista veličanstven - rekla je Rhoda. Nije se, zapravo, morao šminkati.

Ravnatelj je pogledao jednu, pa drugu djevojku. - Koja ga je od vas mladih dama bolje znala? Anne je okljevala, a Rhoda je odgovorila.

— Za početak obje jednak. Ali strašno malo. Znate, mi smo bili skupina skljaša i cljeli srno dan provodili na skljama, a uvečer zajedno na plesu. No, činilo se da se Anne počela sviđati Shaitani. Znate, posebno se trudio udvarati. Zadirkivali smo je zbog toga.

— Vjerovala sam da to čini samo da bi me ljutio rekla je Anne. - Zato što mi se nije sviđao. Mislim da je uživao u tome da me gnjavi.

Smljući se, Rhoda je rekla:

— Rekli smo Anne da bi to za nju mogla biti dobra prilika. Poludjela je na nas zbog toga.

— Možete li mi možda - rekao je Battle - dati imena ostalih ljudi iz toga vašeg društva?

— Niste baš povjerljivi - rekla je Rhoda. - Mislite li da je svaka rlječ koju izgovorimo najobičnija laž? Ravnatelj Battle je žmirnuo.

— Provjerit će i uvjeriti se da nije tako - rekao je. - Vi jeste sumnjičavi - rekla je Rhoda.

Na komad papira našarala je nekoliko imena i pružila mu ga.

Battle je ustao.

— Mnogo hvala, gospodice Meredith - rekao je. - Kao što je rekla gospodica Dawes, čini se da ste doista besprljekorno živjeli. Mislim da ne biste morali biti suviše zabrinuti.

Čudno je kako je gospodin Shaitana promljenio svoje ponašanje prema vama. Oprostite što vas to pitam, ali nije li vas zaprosio - ili - hm gnjavio nekim drugim namjerama?

— Nije je pokušavao zavesti - priskočila je u pomoć Rhoda. - Ako na to mislite.

Anne je pocrvenjela.

— Ništa takvoga - rekla je. - Uvjek je bio vrlo pristojan - i - formalan. No, baš su ti njegovi profinjeni postupci u meni stvarali osjećaj nelagode.

— A sitnice koje je govorio ili nagovještavao?

— Da - barem - ne. Nikad nije nagovještavao nešto.

— Oprostite. Ali ti veliki lovci na sukњe to ponekad čine. Laku noć, gospodice Meredith. Puno hvala. Odlična kava. Laku noć, gospodice Dawes.

— I tako - rekla je Rhoda kad se Anne vratila u sobu, nakon što je za Battleom zatvorila vrata. - I to je gotovo, a nije bilo tako strašno. On je ugodna, pomalo očinska osoba i očito ni najmanje ne sumnja na vas. Sve je prošlo mnogo bolje nego što sam očekivala.

Anne je sjela i duboko uzdahnula.

— Sve je lako prošlo - rekla je. - Smiješno je koliko sam se uzrujala. Vjerovala sam da će me nastojati zaplašiti.

— Čini se da je razumna osoba - rekla je Rhoda. - Zna on dobro da ne pripadate onoj vrsti žena sposobnih da učine umorstvo.

Oklljevala je na tren i dodala:

— Hm, Anne, niste napomenuli da ste bili u Croftwaysu? Jeste li zaboravili na to?

Anne je polako odgovorila:

— Mislila sam da to nije važno. Provela sam tamo samo nekoliko mjeseci. Uz to, nema tamo nikoga koga bi mogao pitati. Mogu mu pisati i reći mu za to, ako mislite da je važno no, sigurna sam da to nema veze. Zaboravimo to.

— U redu, ako vi tako kažete. Rhoda je ustala i upalila radio. Promukao je glas govorio:

— Upravo ste slušali "Crne Nubljce" kako pjevaju "Zašto mi pričaš laži, mala?"

15. Major Despard

Major Despard je izšao iz Albanya, naglo zaokrenuo u Regent Street i uskočio na autobus.

Miran dio dana - na gornjem katu autobusa sjedilo je samo nekoliko putnika. Despard je pošao prema prednjem dljelu i sjeo na prvo sjedalo.

Skočio je na autobus u pokretu. Autobus se zaustavio, pokupio putnike i opet krenuo uz Regent Street. Još se jedan putnik uspeo stubama, pošao prema prednjem dljelu i sjeo na prvo sjedalo s druge strane. Despard nije opazi? pridošlicu, ali nakon nekoliko minuta oprezan glas je promrmljao:

— Ljep pogled na London, zar ne? Mislim, ovako s vrha autobusa.

Despard je okrenuo glavu. Na trenutak je izgledao zbumen, a onda mu se lice razvedrilo.

— Oprostite, gospodine Poirot. Nisam vas vidio. Da, kao što ste rekli, ljep je pogled ovako iz ptičje perspektive na svijet. Nekad, kad nije bilo ovih stakala, bilo je još bolje.

Poirot je uzdahnuo.

— Tout de memo, ali na kiši i kad je gužva nije bilo baš ugodno. A u ovoj zemlji često kiši.

— Kiši? Kiša nikad nikom nije štetila.

— Nemate pravo - rekao je Poirot. - Često stvara Huxion de poitrine.

Despard se nasmlješio.

— Vidim da se stalno zamotavate, gospodine Poirot.

Poirot se doista dobro opremio da ga ne iznenadi nepredvidljivost jesenskog dana.

Nosio je ogrtač i veliki šal.

— Čudno da sam ovako naletio na vas - rekao je Despard.

Nije opazio osmljeh skriven pod šalom. Ništa nije bilo čudno u tom susretu. Odredivši vjerojatno vrljeme kad Despard napušta svoj stan, Poirot ga je čekao. Zbog opreza nije htio uskočiti, pa je pošao za autobusom i popeo se na sljedećoj postaji.

— Doista. Nismo se vidjeli od one večere kod gospodina Shaitane - odgovorio je.

— Zar se niste i vi uključili u taj slučaj? - upitao je Despard.

Poirot se lagano češkao po uhu:

— Razmišljam - rekao je. - Razmišljam jako puno. Trčati tamo-amo, voditi istragu - ne, to ne. To bi bilo suviše za moje godine, moj temperament ili moju težinu.

Despard je neočekivano rekao:

— Razmišljate, ha? Pa, moglo bi biti i gore. Suviše je strke u ovom našem vremenu. Kad bi Ljudi malo pričekali, pa razmislili prlje nego što se upuste u nešto, svijet bi bio mnogo sređeniji.

— Tako vi postupate u životu, majore Despard?

— Obično da - odvratio je jednostavno. - Odredite što i kako želite, utvrđite kojim putem želite krenuti, odvagnete

svaki za i protiv, odlučite se i - držite se toga.

Imao je neki sumoran izraz lica.

— I nakon toga ništa vas. više ne može skrenuti s vašeg puta, ha? - upitao je Poirot.

— O, nisam to mislio reći. Nikakve koristi od tvrdoglavosti. Ako napravite grešku, priznajte je.

— No, pretpostavljam da baš često ne činite greške; majore Despard.

— Svi mi grlješimo, gospodine Poirot.

— Neki grlješe - rekao je Poirot s određenom hladnoćom u glasu, vjerojatno zbog zamjenice koju je major upotrijebio, "manje od drugih".

Despard ga je pogledao, jedva se zamjetno nasmlješio i rekao:

— Zar nikad ne doživite poraz, gospodine Poirot? - Posljednji put mi se to dogodilo u dvadesetosmoj godini - rekao je ponosno Poirot. - Ali, i tada su postojale okolnosti - no, to nije važno.

— Čini se da ste u životu mnogo postignuli - rekao je Despard i dodao: - A što je sa Shaitaninom smrću? Pretpostavljam da se to ne računa, naime službeno vi s tim nemate ništa.

— Ne - nije to moj posao. No, unatoč svemu to vrljeda moj amour propre. Znate, da se dogodi umorstvo meni pred očima smatram drskošću - nekoga tko se izruguje mojoj sposobnosti da otkrijem učinitelja!

— Ne samo vama pred očima, rekao je suho Despard. - Nego i pred Odjelom za kriminalne istrage.

— To je vjerojatno bila velika pogreška - sumorno je rekao Poirot. - Vrli ravnatelj Battle možda se doima drveno, ali glava mu nije drvena - uopće nije.

— Slažem se - rekao je Despard. - Ta tupost je samo držanje. Vrlo je mudar i sposoban dužnosnik.

— I mislim da vrlo aktivno radi na ovom slučaju.

— O, itekako je aktivan. Vidite onog zgodnog momka, pomalo vojničkog izgleda, na jednom od stražnjih sjedala?

Poirot je pogledao preko ramena. - Nema nikog osim nas dvojice.

— O, pa onda je sišao na donji kat. Nikad me ne gubi iz vida. Vrlo djelotvoran momak. S vremena na vrljeme mljenja izgled. Pomalo je umjetnik u tome.

— Ah, ali to vas ne može zavarati. Imate vrlo brzo i oštro oko.

— Nikad ne zaboravljam lica - čak ni lice crnca a većina se Ljudi s tim ni slučajno ne može pohvaliti.

— Upravo takvog čovjeka trebam - rekao je Poirot. - Koje li sreće da sam vas danas sreao! Trebam nekoga s oštrim okom i dobrim pamćenjem. Malheureusement to dvoje riječko ide skupa. Pitao sam dr. Robertsa, ali bez rezultata, a jednako tako i gospodu Lorrimer. A sad ću pokušati s vama da vidim hoću li dobiti što želim. U sjećanju se vratite u sobu gospodina Shaitane u kojoj ste kartali i recite čega se sve prisjećate.

Despard je ostao zbumen.

— Ne razumljem baš što želite.

— Opišite mi sobu - pokućstvo - predmete u njoj. - Nisam siguran da vam baš mogu biti od koristi - rekao je Despard otežući. - Za mene - bila je to grozna soba. Uopće nije soba za muškarca. Puno brokata, svile i tih stvari. Vrsta sobe kakva bi baš odgovarala momku poput Shaitane.

— Ali budite određeniji Despard je stresao glavom.

— Bojim se da nisam opazio... Bilo je nekoliko dobrih tepih-a. Dvije bokhare i četiri vrlo dobra perzij-ska tepih-a, uključujući jedan hamadan i jedan tabriz. I jedna dobra glava afričke antilope - ne, to je bilo u predvorju. Prepostavljam iz Rowland Ward's.

— Ne vjerujete da je pokojni gospodin Shaitana volio odlaziti u lov i pucati na divlje zvljeri?

— Taj ne. Taj nije nikad ustrljelio ništa osim kvočke na jajima; kladio bih se da je tako.

Žao mi je što sam vas iznevjerio, ali doista vam ne mogu mnogo pomoći. Gomila kojekakvih sitnica razbacanih naokolo.

Stolovi prekriveni takvim stvarima. Jedino čega se sjećam je neki veseli idol. Rekao bih, s Uskršnjih otoka. Sjajno uglačano drvo. Ne vidate ih baš često. Bilo je i nekoliko malajskih predmeta. Ne, bojim se da vam ne mogu pomoći.

- Nije važno - rekao je Poirot, ostavljući dojam kao da je malo potišten.

Nastavio je:

— Znate li da gospođa Lorrimer ima zaprepašćujuće pamćenje kad je riječ o kartanju!

Mogla mi je prepričati kako je teklo licitiranje u gotovo svakom dljeljenju.

Zapanjujuće.

Despard je slegnuo ramenima.

— Neke žene to mogu. Zato što stalno igraju, a prepostavljam i zato što su dobre igračice.

— Vi to ne biste mogli, ha? Major je odmahnuo glavom.

— Sjećam se samo nekoliko dljeljenja. Jednog u kojem sam mogao pobljediti s karom - ali Roberts me je prevario. Pao je, ali mu nismo podvostručili, što je još gore. Sjećam se i jednog bez aduta. Vražji posao svaka karta pogrešno odigrana. Pali smo nekoliko puta - sva sreća da nismo više.

— Igrate li često bridž, majore Desparde?

— Ne, ne igram redovito. No, sviđa mi se ta igra. - Više nego poker?

— Osobno bridž mi se više sviđa. U pokeru je suviše kocke.

Poirot je zamišljeno rekao:

— Mislim da gospodin Shaitana nije kartao hoću reći, uopće nije igrao.

— Samo je jednu Shaitana ustrajno igroo - rekao je Despard smrknuto.

— A to je?

— Nečasnost.

Poirot je na trenutak umuknuo, a onda rekao: - Vi to znate? Ili samo mislite?

Despard je pocrvenio kao rak.

— Mislite ne bi trebalo govoriti ako se ne može reći tko, kada, kako, s kim?

Prepostavljam da je to točno. Pa, dovoljno je pouzdano. Slučajno znam. S druge strane, nisam spremam govoriti kada, kako i s kim. Informacije koje imam dobio sam privatnim putem.

— Mislite, posrljedi je neka žena ili neke žene?

— Da. Shaitana, to prljavo pseto kakav je bio, volio je žene.

— Mislite da je bio ucjenjivač? To je zanimljivo. Despard je odmahnuo glavom.

— Ne, ne, pogrešno ste me shvatili. Na neki način Shaitana je bio ucjenjivač, ali ne obični ili prizemni ucjenjivač. Nije želio novac. Bio je duhovni ucjenjivač, ako tako nešto uopće postoji.

— A od toga je imao - što?

— Uživao je u tome. Jedino tako to mogu reći. Uživao je gledati ljude kako drhte i pate. To mu je davalo osjećaj da je manje propalica, a više čovjek. A to je i vrlo djelotvorno držanje kad je riječ o ženama. Samo je trebao navljestiti da sve zno - i žene bi mu počele govoriti što možda i nije znao. To je poticalo njegov smisao za humor. A onda bi se počeo kočoperiti na svoj mafistofelski način u stilu "Ja sve znam!"

Ja sam veliki Shaitana!" Taj je čovjek bio običan majmun!

— Mislite da je tako prestrašio gospođicu Meredith - rekao je Poirot polako.

— Gospođicu Meredith? - zbumjeno ga je pogledao Despard. - Nisam mislio na nju. Ona nije od tih žena koje bi mogle strahovati od čovjeka poput Shaitane.

— Pardon. Mislili ste gospođu Lorrimer.

— Ne, ne, ne. Niste me shvatili. Govorio sam općenito. Gospođu Lorrimer ne bi bilo lako zaplašiti. A ni ona nije od onih koje bi krile neku opasnu tajnu. Ne, nisam govorio o nikome određeno.

— Govorili ste o njegovu općem načinu ponašanja? - Točno.

— Nedvojbeno - rekao je Poirot polagano - ono što vi nazivate "digićem" vrlo dobro razumlje žene. Zna kako im pristupiti. Poput crva iz njih izvlači tajne Zastao je.

Despard se nestrpljivo oglasio:

— To je absurdno. Taj je čovjek bio opsjenar - nije bio stvorno opasan. Pa ipak, žene su ga se bojale. I to smlješno su ga se bojale.

Iznenada je ustao.

— Hej, prebacio sam metu. Sviše sam se zagrljao za ovu našu raspravu. Zbogom, gospodine Poirot. Pogledajte kroz prozor, pa ćete vidjeti vjernu mi sjenku kako sa mnom silazi s autobusa.

Pohitao je do stražnjeg izlaza i niz stube. Oglasilo se konduktrovo zvono. Ali, dvaput prlje nego što je utihnulo.

Gledajući na ulicu, Poirot je video Desparda kako odlazi niz pločnik. Nije se potrudio utvrditi tko prati majora. Nešto mu je drugo zaokupilo pozornost.

— O kom određenom - promrmljao je za sebe. - E, pitam se.

16. Dokazi Elsie Batt

Kolege u Scotland Yardu nadjenuli su naredniku O'Connoru vrlo neugodan nadimak:

"Služavkina molitva".

Narednik je nedvojbeno bio izvanredno zgodan muškarac. Visok, uspravan, širokih ramena - više zbog vragolastopustolovne iskre u oku nego zbog pravilnosti crta lica - bio je neodoljiv predstavnicama nježnijeg spola. Narednik O'Connor je neosporno postizao rezultate, i to brzo.

Tako je brzo djelovao da je samo četiri dana poslje umorstva gospodina Shaitane već sjedio kod "Willy Nilly Revue" zajedno s gospodicom Elsie Batt, donedavnom služavkom gospođe Craddock, s broja 117, u Ulici North Audley.

Nakon što je, pomno razradio kako joj pristupiti, narednik O'Connor je počeo svoju veliku ofenzivu.

— I to me podsjeća - govorio je - na ponašanje jednog od mojih ravnatelja. Prezivao se Craddock. Starkelja, ako mi ne zamjerite na izboru rlječi.

— Craddock - rekla je Elsi. - Radila sam nekad za neke Craddockove.

— Pa, doista šaljivo. Pitam se da li je rlječ o istoj osobi?

— Oni su živjeli u Ulici North Audley - rekla je Elsie.

— Ovi moji su selili u London kad sam ih sreo odmah je uzvratio O'Connor. - Da, vjerujem da su stanovali u Ulici North Audley. Gospođa Craddock je bila naklonjena muškarcima.

Elsie je zabacila glavu.

— Nisam imala živaca za nju. Uvljek je nalazila neku grešku i gunđala. Nikad joj ništa nije bilo dobro. - A tako se odnosila i prema suprugu, zar ne?

— Uvljek se žalila da je zanemaruje, ostavlja po strani - da je ne razumlje. I uvljek je govorila da je lošeg zdravlja, stenjala je i uzdisala. Ako mene pitate, ta nikad nije bila bolesna.

O'Connor se udario rukom po koljenu.

— Sjetio sam se. Zar nije nešto bilo između nje i nekog llječnika? Malo previše burno ili tako nešto?

— Mislite na dr. Robertsa? Divan gospodin.

— Vi djevojke, sve ste vi iste - rekao je narednik O'Connor. - Čim muškarcu krene naopako, sve žene stanu iza njega. Znam ja vas.

— Ne, ne znate, kad je o njemu rlječ potpuno imate krivo. Uopće, ni slučajno nije bilo tako. Pa, nije on kriv što ga je gospođa Craddock stalno pozivala. A što je llječniku činiti u takvim prilikama? Ako mene pitate, uopće nije mario za nju, osim kao za pacljenticu. Sve je to ona zakuhala. Jednostavno ga nije ostavljala na miru.

— Sve je to lljepo i divno, Elsie. Nadam se da mi ne zamjerate što vas zovem Elsie, zar ne? Imam osjećaj da vas poznajem čitav život.

— Pa, ne poznajete! Ponovno je zabacila glavu.

— Oh, u redu, gospodice Batt. - Pogledao ju je. Kao što sam rekao, sve je to u redu, ali suprug je sve to ipak grubo prekinuo, zar ne?

— Jednog se dana jako razljutio - prznala je Elsie. - No, ako mene pitate, tada je već bio bolestan. Nedugo zatim je, znate, umro.

— Sjećam se - umro je od neke čudne bolesti, zar ne?

— Neke japanske - sve je počelo s nekom četkom za brljanje koju je dobio. Strašno kako ne paze, zar ne? Od tada ne bih niti taknu" a nešto što je iz Japana.

— Moj je moto: Kupuj britansku robu - neprirodno je rekao narednik O'Connor. - A spomenuli ste da su se on i llječnik posvadali?

Elsie je kimnula, uživajući u priči o davnom skandalu.

— Krenuli su jedno na drugo kukom i motikom rekla je. - Barem je tako gospodar navalio. Dr. Roberts je uvljek bio tih i miran. - Gluposti - samo je to rekao. I - što ste to naumili?

— Sve se to zbilo u kući, prepostavljam?

— Da. Ona ga je pozvala. A onda se porječkala s gospodarom, a dr. Roberts je došao usred te svade i gospodar ga je napao.

— A što je točno rekao?

— Pa, prirodno, ja sve to nisam smjela čuti. Sve se to zbivalo u gospodinoj spavaćoj sobi. Pomislila sam da se nešto događa, dograbila metlicu i počela čistiti stube. Nije mi padalo na um propustiti nešto takvo.

Narednik O'Connor se posve složio, razmišljajući kako je mudro postupio odlučivši pristupiti joj neslužbeno. Da ju je ispitivao kao policijski narednik O'Connor, ona bi zacljelo oštro prosvjedovala i tvrdila da ništa nije čula.

— Kao što sam rekla - nastavila je Elsie - dr. Roberts je bio vrlo tih - a jedino se gospodar derao iz svez glasa.

— Što je govorio? - upitao je O'Connor, ponovno se približavajući ključnoj točki.

— Da ga je naveliko zlorabio - rekla je Elsie s užitkom. - Kako to mislite?

Hoće li ta djevojka ikad početi iznositi točne riječi i fraze?

— Pa, puno toga nisam razumjela - prznala je Elsie. - Bilo je mnogo dugih riječi poput "neprofesionalno držanje" i "iskorištavati postupcima" i takvih stvari - i čula sam ga kako govorи da će ishoditi da se dr. Robertsa izbriše iz - Medicinskog registra, bi li to moglo biti? Tako nešto.

— To je to - rekao je O'Connor. - Požaliti se Liječničkom vlječu.

— Da, rekao je tako nešto. A gospođa je histerizirala i govorila "Nikad te nije bilo briga za mene. Zanemarivaо si me. Ostavljaо si me samu." čula sam je kako govorи da je prema njоj dr. Roberts bio andeo dobrotvor.

— A onda je llječnik ušao s gospodarom u sobu za odljevanje, zatvorio vrata spavaonice - i onda je vrlo jednostavno rekao:

— Dobri moј čovječe, zar ne shvaćate da vam je supruga histerična? Ne zna što govorи, istinu da vam kažem, ona je vrlo mučan i težak pacijent i davno bih je ostavio da sam mislio da je to kon - kon - e, tu je neka duga riječ, konzistentno - tako je, konzistentno s mojom Liječničkom dužnošću. - E, to je rekao. Rekao je i nešto o tome da nije želio prljeći granicu - nešto između lječnika i pacijenta. Malo je smirio gospodara, a onda rekao:

— Znate, zakasnit ćete u ured. Mislim da shvaćate da je sve to besmislica. Samo ću oprati ruke prlje nego što pođem obići sljedećeg pacijenta. E, sad, dobro razmislite o svemu, dragi gospodine. Uvjeravam vas da je sve to stvorila poremećena mašta vaše supruge.

— A gospodar je onda uzvratio, "Ne znam što da mislim".

— I onda je izašao - i, naravno, počela sam mesti kao pomahnitala - ali, nije me uopće opazio. Poslje sam pomislila da je izgledao bolesno. Liječnik je veselo zviždukao u sobi za odljevanje i prao ruke iznad slavine s topom i hladnom vodom. I kad je konačno izašao s torbom u ruci, obratio mi se ljubazno i veselo, kao što je to uvljek činio. Zatim se spustio stubama, posve razdragano i vedro kao i uvljek. Vidite, posve sam sigurna da on nije ništa kriv. Sve je to njezino djelo.

— A onda je Craddock dobio taj antraks?

— Da, mislim da je već bio obolio. Gospođa se sva predala njezi i llječenju, ali je ipak umro. Kakvih je lljepih vljenaca bilo na pogrebu.

— A posljez Je li dr. Roberts ponovno dolazio u kuću?

— Ne, nije, Dugonosi! Začjelo imate nešto protiv njega. Kažem da tu nije bilo ništa. Da je bilo, oženio bi se njome posljje gospodareve smrti, zar ne bi? A nikad to nije učinio.

Nije tolika budala. Dobro ju je prozreo. Običavala ga je nazivati, ali nekako nikad nije bio u uredu. A onda je prodala kuću, mi smo svi dobili obavljeti o otkazu, a ona se odselila u Egipat.

— I sve to vrljeme niste vidjeli dr. Robertsa?

— Ne. No, ona jest, jer je otišla do njega da se kako se to zove? - cljepi protiv tifusne groznice. Vratila se, a ruka joj je sva bila utrnula. Ako mene pitate, taj joj je posve jasno dao do znanja da od svega nema ništa. Više ga nije zvala, a otputovala je sva sretna s dražesnom novom garderobom - sve u svijetlim bojama, premda je već bila sredina zime, a govorila je da će tamo sjati sunce i biti toplo.

— To je točno - rekao je narednik O'Connor. Ponekad je prevruće, kažu. Umrla je tamo. Pretpostavljam da to znate?

— Ne, doista nisam znala. Pa, zamislite samo. Jadnica, mora da joj je bilo gore nego što sam mislila.

Zatim je dodala uzdahnuvši:

— Pitam se samo što su učinili s onom divnom garderobom. Tamo su Crnci, pa nisu mogli nositi te haljine. - Za vas bi to bio dar, pretpostavljam - rekao je narednik O'Connor.

— Bezobraština - rekla je Elsie.

— Pa, nećete još dugo morati trpjeti moju bezobraštinu - uzvratio je narednik O'Connor. - Moram poći zbog nekog posla za svoju tvrtku.

— Odlazite na dugo?

— Možda ću morati otploviti u inozemstvo - rekao je narednik. Elsie se snuždila.

Premda nije znala za čuvene pjesme lorda Byrona, poput "Nikad nisam volio dragu" i slično, ti su osjećaji upravo savršeno odgovarali njezinu raspoloženju. Pomislila je u sebi:

— Nevjerojatno kako od tih doista zgodnih momaka nikad ništa. Oh, pa Fred je uvljek tu.

No, i to je bilo nešto, jer je značilo da iznenadna pojava narednika O'Connora nije trajno utjecala na njezin život. Naposljetu "Fred" je možda bio i dobitnik.

17. Dokazi Rhode Dawes

Rhoda Dawes izašla je iz "Debenham'sa" i zamišljeno stajala na pločniku. Na figu joj se vidjela neodlučnost. Imala je izražajno lice; svaka i najkraća emocija odražavala se brzim promjenama izraza njezina lica.

Vrlo jasno Rhodino je lice govorilo: - Da ili ne? Voljela bih.. Ali, možda bolje ne...

Vratar je zapitao - Gospođo, taksi? - glasom punim nade.

Rhoda je odmahnula glavom.

Neka krupna žena koja je nosila gomilu paketa s izrazom sretnice zbog "razne božićne kupnje", snažno se zaletjela u nju, ali Rhoda se zadržala na nogama pokušavajući se i dalje odlučiti.

Kaotične misli motale su joj se glavom.

— Napokon, a zašto ne bih? Uostalom, pozvala me - no, možda to svakom govor.. I ne pomišlja da bi to netko mogao uzeti ozbiljno... Pa, naposljetku, Anne nije željela da pođem s njom. Vrlo mi je jasno rekla kako bi radlje sama pošla do odvjetnika s majorom Despardon.. A zašto i ne bi? Mislim, troje više nije par - to je već gomila...

Uz to, sve to nema nikakve veze sa mnom.. Nisam baš osobito željela vidjeti majora Desparda... Ugodan je, no... Mislim da se zagrljao za Anne. Muškarci se baš ne trude previše osim ako... Mislim, nikad nije posrljedi samo Ljubaznost...

Neki dječak, očito nekamo žureći s porukom, naletio je na Rhodu i ispričao se:

— Oprostite, gospodice.

— Oh, Bože - pomislila je Rhoda. - Pa ne mogu prostajati ovdje cljeli dan. Samo zato što sam toliki idiot da se ne mogu odlučiti.. Mislim da će onaj kaput i sukњa biti jako lljepi. Pitam se ne bi li smeđa bila mnogo praktičnija nego zelena?

Ne, mislim da ne bi. No, daj, da pođem ili ne? Već je pola tri i to je baš pravo vrljeme - mislim, ne čini se kao da pokušavam izmamiti ručak ili tako nešto. Ma, mogla bih poći i pogledati.

Krenula je preko ceste, okrenula udesno i onda ulljevo, u Ulicu Harley, i naposljetku se zaustavila pokraj stambenog bloka kojeg je gospođa Oliver opisala kao "okruženog staračkim domovima".

— Pa, neće me pojesti - pomislila je Rhoda i odlučno stupila u zgradu.

Stan gospođe Oliver bio je na najgornjem katu. Vratar u odori povezao ju je dizalom i iskrcao na sjajni novi tepih pred blistavim zelenim vratima.

— Strašno - pomislila je Rhoda. - Gore nego kod zubara. No, što je, tu je; povratka više nema. Zarumenjevši se od osjećaja nelagode, pozvonila je.

Postarlja služavka otvorila je vrata.

— Je li - da li bih mogla - gospođa Oliver kod kuće? - upitala je Rhoda.

Služavka je stupila korak unatrag, Rhoda je ušla i krenula za služavkom do neurednog studija. Služavka je rekla:

— Kako da vas najavim, molim vas?

— Oh - e - gospođica Dawes - Rhoda Dawes. Služavka se povukla. Rhodi se učinilo da je prošlo sto godina, ali nakon točno minutu i 45 sekundi služavka se vratila.

— Podjite za mnom, gospodice.

Rumenlja no ikad, Rhoda ju je slijedila. Niz hodnik, pa iza ugla i vrata su se otvorila.

Ušla je u prostoriju koja joj se učinila kao dio afričke džungle koji se iznenada pojавio pred njezinim zapanjenim očima!

Ptice - gomile ptica, papagaja, crvenih ara, ptica nepoznatih orintolozima - zapletale su se i izvlačile iz nečega što je nalikovalo praiskonskoj džungli. Usred te gomile ptica i biljaka, Rhoda je ugledala pohabani kuhinjski stol na kojem je pisati stroj, gomilu ispisanih listova razbacanih po podu i gospodu Oliver sa strašno neurednom kosom, kako ustaje s pomalo klimavog stolca.

— Malena, kako mi je drago vidjeti vas - rekla je gospođa Oliver, pružajući joj ruku uprljanu karbonpapirom i nastojeći drugom rukom popraviti kosu, što je bio neizvediv pothvat.

Gurnuvši je laktom, srušila je papirnatu vrećicu sa stola, pa su se jabuke razletjele posvud po podu.

— Ne osvrćite se, draga moja. Nemojte se uzbudićivati. Već će to netko kupiti.

Ostavši gotovo bez daha, Rhoda se uspravila držeći pet jabuka u rukama.

— Oh, hvala vam - ne, nemojte ih stavljati natrag u vrećicu. Mislim da ima rupu. Stavite ih na kamin. Da, tako. E, sad sjednite da porazgovaramo.

Rhoda je sjela na drugi rasklimani stolac i zagledala se u svoju domaćicu.

— Strašno mi je žao, znate. Ometam li vas u nečemu? - upitala je hvatajući dah.

— Pa, da i ne - odgovorila je gospođa Oliver. Kao što vidite nešto zaista radim. No, taj moj grozni Finac zapleo se kao pile u kućine. Iz tanjura francuskih mahuna uspio je izvući neke vrlo mudre zaključke, pa je sad upravo otkrio otrov u mihaelovskoj guski punjenoj žalfljom i lukom. A sad sam se sjetila da francuske mahune već prođu do sv.

Mihaela.

Oduševljena ovim kratkim pogledom u unutarnji svijet tajni detektivskih romana, Rhoda je bez daha rekla: - Može ih se pohraniti u staklenke.

— Naravno da može - rekla je gospođa Oliver pomalo sumnjičavo. - Ali, to bi sve pokvarilo. Uvljek se zapfetem u povrtlarstvo i slične stvari. Ljudi mi pišu i govore kako sam pomiješala potpuno različite vrste cvijeća. Kao da je to važno - a uz to, svo je to cvijeće zajedno izloženo u svakoj londonskoj cvjećarnici.

— Naravno da nije važno - rekla je Rhoda s nekom lojalnošću u glasu. - Oh, gospođo Oliver, pisanje mora biti veličanstveno.

Gospođa Oliver je protrljala čelo prstom zaprljanim karbon papirom i rekla:

— Zašto?

— Oh - odgovorila je Rhoda, pomalo zatečena. Zato što mora da je tako. Mora da je čudesan osjećaj sjesti i napisati cjelu knjigu.

— Pa ne ide to baš samo tako - odgovorila je gospođa Oliver. - Mora se zapravo i razmišljati, znate. A razmišljanje uvljek dosadno. A morate i planirati stvari. S vremenom na vrljeme jednostavno se zaglavite i imate osjećaj da se nikad nećete uspjeti izvući iz neprilike - no, ipak vam to usplje! Pisanje baš nije neki osobit užitak.

Kao i sve ostalo, ipak je to mukotrpan posao.

— Ne podsjeća me baš na posao - rekla je Rhoda. - Vas ne - odgovorila je gospođa Oliver - jer vi to ne morate raditi! Meni je to ponajprije rad i posao. Ima dana kad se prisiljavam pisati stalno ponavljajući koliko ču novca

dobiti od autorskih prava. To vas, znate, potiče. A, bogme, potiče vas i pogled na čekovnu knjižicu kad vidite koliko ste u minusu.

— Nikad nisam niti pomicala da sam tipkate svoje knjige - nastavila je Rhoda. - Bila sam uvjerena da imate tajnicu.

— Imala sam tajnicu i obično sam diktirala, ali bita je toliko sposobna da me to bacalo u potištenost. Imala sam dojam da toliko zna o jeziku i gramatici, o točkama i zarezima, toliko više od mene da sam počela patiti od svojevrsnog kompleksa manje vrljednosti.

Posljje sam pokušala s nesposobnom tajnicom, ali naravno ni to nije išlo.

— Mora da je predivno imati sposobnost promišljati o nekim problemima - rekla je Rhoda.

— Uvljek mogu razmišljati - sretnim je glasom uzvratila gospođa Oliver. - No, zamorno je zapisivati misli. Uvljek kad povjerujem da sam gotova i počnem brojiti, ustanovim da sam napisala samo trideset tisuća riječi umjesto šezdeset tisuća, pa tako moram ubaciti još jedno umorstvo i ponovno organizirati otmicu glavne junakinje. Sve je to tako dosadno.

Rhoda nije odgovarala. Zagledala se u gospodu Oliver s divljenjem koje netko mlađ može osjećati za slavnu ličnost - oli opet pomalo razočarano.

— Sviđaju vam se tapete? - upitala je gospođa Oliver mahnuvši neodređeno rukom.

— Jako volim ptice. Raslinje bi trebalo biti tropsko. Tako imam osjećaj da je vruće, čak i kad je vani smrzavica. Ne mogu uopće raditi ako mi nije jako, jako toplo. No, Sven Hjerson svakog jutra lomi led kad ulazi u kadu.

— Ma, to je prekrasno - rekla je Rhoda. - I strašno je ljubazno od vas što ste rekli da vas ne ometam.

— Popit ćemo kavu i zagrist malo prepečenca rekla je gospođa Oliver. - Vrlo jaku kavu i jako vruć prepečenac. To mogu jesti u svaku dobu dana i noći. Pošla je prema vratima, otvorila ih i povikala. A onda se vratila i rekla:

— Što vas nosi u grad - kupnja?

— Da, malo sam obilazila prodavaonice. - Je li došla i gospođica Meredith?

— Da, otišla je s majorom Despardon do odvjetnika.

— Odvjetnika, kažete?

Gospođa Oliver je upitno podigla obrve.

— Da. Znate, major Despard joj je rekao kako bi valjalo da nađe odvjetnika. Strašno je jubazan - doista je ljubazan.

— I ja sam bila - rekla je gospoda Otiver - ali čini mi se da to nije baš najbolje primljeno, zar ne? Zapravo, čini mi se da sam kod vaše prijateljice osjetila neku odbojnost kad sam se pojavila.

— Oh, ne - doista nemate pravo. - Rhoda se uzvрpoljila u stolcu zbog nelagode. - To i jest jedan od razloga zbog kojih sam danas došla - da vam objasnim. Ostavljala je dojam da je jako neugodna, ali zapravo nije bila. Mislim, nije to bilo zbog vašeg dolaska. Već zbog nečega što ste rekli.

— Nečega što sam rekla?

— Da. Niste to mislili, naravno. Naprosto nesretan splet okolnosti.

— Što sam rekla?

— Ne očekujem čak ni da se sjetite. Zapravo, posljedi je način na koji ste to rekli.

Rekli ste nešto o nesretnom slučaju i otrovu.

— Jesam li?

— Znala sam da se vjerojatno nećete sjetiti. Da. Znate, Anne je proživjela jedno grozno iskustvo. Našla se u kući neke žene koja se otrovala - mislim da je bila riječ o boji za šešire - otrovala se zabunom. Jednostavno je pobrkala boćice. I umrla. A, naravno, bio je to strašan šok za Anne. Ne može podnijeti da misli ili čak govori o tome. A govoreći o tome, podsjetili ste je, pa se, naravno, sva uvukla u sebe i ukočila i, po svojem običaju, počela se ponašati poput čudaka. A vidjela sam da vam to nije promaknulo. A pred njom nisam mogla ništa reći. No, željela sam vam reći da nije posljedi ono što ste pomislili. Nije bila nezahvalna.

Gospođa Oliver se zagledala u pocrvenjelo, nestrpljivo lice. Polako je rekla:

— Shvaćam.

— Anne je vrlo osjetljiva - nastavila je Rhoda. - I nikako se - mislim, ne voli prihvati stvarnost. Ako je nešto uzruja, izbjegava razgovor, premda je to loše barem ja tako mislim. Stvari se ne mljenjaju - pričali vi ili šutjeli. Ponašati se kao da ne postojiš, znači samo bježati od nečega. Ja više volim temeljito sve ispravljedati bez obzira na to kako bolan razgovor bio.

— Ah - prošaptala je gospođa Oliver. - Draga moja, vi ste u redu. Vaša Anne nije.

Rhoda se zacrvenjela. - Anne je tako mila.

Gospođa Oliver se nasmlješila.

— Nisam rekla da nije - nastavila je. - Samo sam rekla da nema tu vašu određenu hrabrost.

Uzdahnula je i pomalo neočekivano rekla djevojci:

— Vjerujete li u vrljednost istine, draga moja, ili pak ne vjerujete?

— Naravno, vjerujem u istinu - zagledavši se ispred sebe rekla je Rhoda.

— Da, tako kažete - ali, možda niste razmislili. Ponekad je istina bolna - i razblja privide.

— Bez obzira na sve, draža mi je istina - rekla je Rhoda.

— I meni. No, ne mogu reći kako to znači da smo i mudre.

Zaneseno, Rhoda je rekla:

— Nećete reći Anne što sam vam sve ispričala, zar ne? Ne bi joj se to svidjelo.

— Ne pada mi na um učiniti tako nešto. Kad se to dogodilo=

— Prlje otprilike četiri godine. Zar ne kako je čudno da se iste stvari ponovno događaju nekim ljudima. Imala sam neku tetu koja je nekoliko puta doživjela potonuće.

A sad Anne upletena u dvlje iznenadne smrti - s tim da je ova druga mnogo strašnija.

Umorstva su grozna, zar ne?

— Da, jesu.

U tom trenutku, poslužena je kava s prepečencom premazanim maslacom.

Rhoda je jela i pila s poletom svojstvenim djitetu. Jako ju je uzbudivalo biti s poznatom osobom.

Kad je završila, ustala je i rekla:

— Nadam se da vas nisam suviše omela. Biste li imali što protiv - mislim, bi li vam smetalo - ako vam pošaljem jednu od vaših knjiga da mi se potpišete?

Gospođa Oliver se nasmljala.

— Oh, mogla bih za vas učiniti nešto mnogo bolje. - Otvorila je ormar u udaljenom kutu sobe. - Koju biste željeli? Meni se sviđa "Afera s drugom zlatnom ribicom". Nije tako loša kao ostale.

Pomalo šokirana takvim riječima spisateljice o ostvarenjima vlastitog pera, Rhoda je spremno prihvatile. Gospođa Oliver je uzela knjigu, otvorila je, napisala svoje ime kićenim slovima i pružila je Rhodi. - Izvolite.

— Tako sam vam zahvalna. Uživala sam u toj knjizi. Sigurno mi niste zamjerili zbog dolaska?

— Željela sam da me posjetite - odgovorila je gospođa Oliver.

I nakon nekoliko trenutaka dodala:

— Dobro ste dljete. Zbogom draga moja, pazite na se.

— Ma, zašto sam to rekla? - promrmljala je sebi u bradu nakon što su se vrata zatvorila za gošćom. Zaklimala je glavom, rastresla kosu i vratila se umjesnim i vještim zaključcima Svena Hjersona u odgonetavanju tajne guske punjene žalfljom i lukom.

18. Međuigra

Gospođa Lorrimer je izasla iz kućne veže u Ulici Harley.

Za trenutak je zastala na vrhu stuba i onda je polako sišla.

Zanimljiv joj je bio izraz lica - spoj potištene rlješenosti i čudne neodlučnosti. Malo je nabrala obrve kao da se usredotočuje na neki problem koji ju je potpuno zaokupio.

U tom je trenutku ugledala Anne Meredith na suprotnoj strani pločnika.

Anne je stajala gledajući u veliku stambenu zgradu na uglu.

Na trenutak gospođa Lorrimer je okljevala, a zatim se zaputila preko ulice.

— Kako ste, gospodice Meredith? Anne je pošla, pa se okrenula.

— Oh, kako ste?

— Još ste u Londonu? - upitala je gospođa Lorrimer.

— Ne. Samo sam došla danas da obavim neke pravne poslove.

Oči su joj i dalje lutale prema velikoj stambenoj zgradi.

Gospođa Lorrimer je upitala: - Nešto nije u redu?

Anne je progovorila s nekim osjećajem krivnje u glasu.

— U redu? Oh, ne, a što to ne bi bilo u redu? - Gledate kao da vas nešto zaokuplja i muči.

— Ne - pa, zapravo da, ali ništa važno, zapravo nešto vrlo smlješno. - Čak se i nasmljala.

Nastavila je:

— Zapravo, samo sam pomislila da sam ugledala prljateljicu - djevojku s kojom živim - kako ulazi u zgradu i pitam se nije li pošla kod gospode Oliver.

— Zar tamo živi gospođa Oliver? Nisam to znala. - Da. Neki nas je dan posjetila, dala nam adresu i pozvala da je posjetimo. Pitam se jesam li to vidjela Rhodu.

— Želite poći i uvjeriti se? - Ne, radlje ne bih.

— Podimo na čaj - rekla je gospođa Lorrimer. - U blizini je mali restoran.

— Vrlo ste Ljubazni - okljevajući je rekla Anne. Pošle su niz ulicu i skrenule u pokrajnju ulicu. U malom su restoranu poslužene čajem i pecivom.

Nisu baš mnogo razgovarale. Činilo se kao da uživaju i nekako se odmaraju u toj uzajamnoj šutnji. Iznenada Anne je zapitala:

— Je li vas posjetila gospođa Oliver? Gospođa Lorrimer je odmahnula glavom.

— Nitko me nije posjećivao osim gospodina Poirota.

— Nisam mislila - počela je Anne.

— Niste? Vjerovala sam da jeste - odgovorila je gospođa Lorrimer.

Djevojka je digla glavu i - uputila joj kratak, preplašen pogled. Činilo se da ju je umirilo nešto u izrazu lica gospođe Lorrimer.

— Mene nije posjetio - polako je progovorila. Nastupio je muk.

— Je li vas posjetio ravnatelj Battle? - upitala je Anne.

— Oh, da, naravno - odgovorila je gospođa Lorrimer.

Oklljjevajući Anne je rekla:

— Kakva vam je pitanja postavlja? Gospođa Lorrimer je umorno uzdahnula.

— Prepostavljam, uobičajena pitanja. Rutinski upiti. Uglavnom, bio je vrlo ugodan.

— Prepostavljam da je razgovarao sa svima? - Vjerujem da je tako.

Opet su zašutjele.

— Gospođo Lorrimer, vjerujete li da će - da će ikad naći ubojicu?

Zagledala se u tanjim pred sobom. Zato nije opazila začuđen izraz u očima starlje žene dok je gledala pognutu Anninu glavu.

Gospođa Lorrimer je tiho rekla: - Ne znam..

Anne je promrmljala:

— To nije - baš lijepo, zar ne?

U očima gospođe Lorrimer ponovno se pojavio isti čudan pogled, premda se na njezinu licu zamjećivalo i suošjećanje dok je upitala:

— Koliko vam je godina, gospodice Meredith?

— Ja - meni? - zamucala je djevojka. - Dvadeset i pet.

— A meni je šezdesetri - rekla je gospoda Lorrimer.

Polako je nastavila:

— Većina života još je pred vama... Anne se stresla.

— Na putu kući može me pregaziti autobus rekla je.

— Da, to je istina. A - možda i neće.

Rekla je to nekako čudno. Anne ju je zapanjeno pogledala. - Život je težak - nastavila je gospođa Lorrimer.

— Shvatit ćete to kad dođete u moje godine. Život zahtjeva beskrajnu hrabrost i golemu izdržljivost. I, naposljetu, čovjek se zapita: "Isplati li se sve to i="

— Oh, nemojte - rekla je Anne.

Gospođa Lorrimer se nasmljala i kao da joj se vratila njezina stara samouvjerenost.

— Otužno je govoriti sumorne stvari o životu rekla je.

Pozvala je konobaricu i platila račun.

Dok su stajale na vratima, polako se približio taksi, pa ga je gospođa Lorrimer pozvala.

— Mogu li vas povesti usput? - upitala je. - Idem na južnu stranu parka.

Anne se nasmljala.

— Ne, hvala vam. Vidim prljateljicu kako zamiče za uglom. Puno vam hvala, gospođo Lorrimer. Doviđenja.

— Doviđenja i sretno - rekla je starla žena. Taksi je krenuo, a Anne je pohitala.

Rhoda je radosno ugledala prljateljicu, ali ubrzo joj se na licu izražavala krivnja.

— Rhoda, jeste li bili kod gospođe Oliver? - zahtjevnim je tonom zapitala Anne.

— Pa, istinu da kažem, jesam. - I sad sam vas uhvatila.

— Ne znam što mislite pod time uhvatila. Podžimo na autobus. Sami ste pošli nekim poslom s vašim momkom. Mislila sam da će vas barem počastiti čajem.

Anne je šutjela nekoliko trenutaka - dok joj je neki glas odzvanao u ušima.

— Zar ne bismo negdje mogli pokupiti vašeg prljatelja i zajedno poći na čaj?

I onda njezin odgovor - ishitren, nije niti razmisnila: - Doista hvala, ali nas dvoje moramo poći na čaj s nekim ljudima.

Laž - i to tako smlješna laž. Glupog li načina kako netko kaže prvo što mu padne na um umjesto da malo razmisli. Bilo bi savršeno jednostavno reći "Hvala, ali moj prljatelj mora otići na čaj." Naime, ako ne želite, kao što to ona nije željeja, da i Rhoda podđe.

Zapravo, bilo je čudno da nije željela Rhodu u društvu. Nedvojbeno je željela Desparda sačuvati samo za sebe. Osjećala je Ljubomoru. Ljubomoru prema Rhodi.

Rhoda je bila tako pametna, uvljek spremna na razgovor, tako puna zanosa i života.

Neki je dan major Despard ostavio dojam kao da mu s?: Rhoda svida. Ali, došao je vidjeti nju, Anne Meredith. Rhoda je bila takva. Nije to činila namjerno, ali druge je uvljek nekako potiskivala u drugi plan. Ne; uopće nije željela da Rhoda podđe.

No, sve je to rodila vrlo glupo, tako se uzrujavši. Da je mudrlje postupila, sad je mogla sjediti s majorom Despardon u njegovu klubu i piti čaj.

Rhoda ju je rozljutila. Ona joj je smetala. A, uostalom, zašto je uopće posjetila gospođu Oliver?

I onda je glasno rekla:

— Zašto ste pošli gospodi Oliver? - Pa, pozvala nas je.

— Da, ali nisam pretpostavljala da je mislila ozbiljno. Vjerujem da uvljek mora slati takve pozive.

— Mislila je ozbiljno. Bila je jako ugodna - nije mogla biti ugodnija. Darovala mi je jednu od svojih knjiga. Pogledajte!

Rhoda se sva ozarila zbog dara. Anne je sumnjičavo zapitala:

— O čemu ste razgovarale? Ne valjda o meni?

— Ma koje li umišljene osobe!

— Ne, a jeste li? Jeste li razgovarale o - o umorstvu ?

— Razgovarale smo o umorstvima u njezinim djelima. Sad piše knjigu o otrovu u žalfiji i luku. Ponašala se posve obično i prisno - i rekla je kako je pisanje strašno mukotrpan posao i pričala kako se sva izgubi u zapletima, i počastila me crnom kavom i toplim prepečencem s maslacem - završila je Rhoda povišenim glasom.

I dodala:

— Oh, Anne, zacljelo biste popili čaj.

— Ne, ne bih. Popila sam već. S gospodom Lorrimer.

— Gospodom Lorrimer? Zar to nije ona - žena koja je također bila tamo?

Anne je kimnula.

— Kako ste nju našli? Išli ste je posjetiti? - Ne. Srela sam je u Ulici Harley.

— I kakva je to osoba? Anne je polako govorila:

— Ne mogu reći. Bila je - nekako čudna. Ostavila je dukčlji dojam nego neki dan.

— Još držite da je ona ubojica?

Anne je šutjela nekoliko trenutaka i onda rekla:

— Ne znam. Pustimo sad to, Rhoda! Znate kako mrzim razgovarati.

— U redu, mila. A kako vam se svidio odvjetnik? Sav je suhoparan i pravog pravničkog držanja?

— Zapravo, vrlo živahan Židov.

— Dobro zvuči. - Počekala je i onda rekla: - Kako je major Despard?

— Vrlo Ljubazan.

— Zagrljao se za vas, Anne. Sigurna sam u to.

— Rhoda, ne govorite gluposti. - Pa, vidjet ćete.

Rhoda je zapjevušila, onako za sebe. Mislila je:

— Naravno da ga ona zanima. Anne je vrlo lijepa, ali malo površna i brbljava... Nikad s njim neće poći na duge šetnje u prirodi. Pa, pomahnitala bi da vidi zmlju.. Muškarce uvljek privuku žene koje im ne odgovaraju.

Zatim je glasno progovorila.

— Ovim autobusom možemo do postaje Paddington. I tako ćemo uhvatiti onaj u 4:48.

19. Savjetovanja

U Poirotovoj sobi zazvonio je telefon i javio se glas pun poštovanja.

— Narednik O'Connor. Ravnatelj Battle vam šalje izraze svojeg poštovanja i zanima ga da li bi gospodinu Poirotu odgovaralo da dođe u Scotland Yard u 11:30?

Poirot je odgovorio potvrđno i narednik O'Connor je spustio slušalicu. Točno u 11:30

Poirot je izašao iz takslja pred ulazom u Scotland Yard - i istog ga je trenutka presrela gospođa Oliver.

— Gospodine Poirot. Prekrasno! Hoćete li mi pomoći?

— Enchante, madame. Što mogu učiniti za vas?

— Platite mi taksi. Ne znam kako, ali uzela sam torbicu koju obično rabim na putovanjima u inozemstvo, a vozač jednostavno ne želi uzeti franke, (ire ili marke!

Galantnom kretnjom Poirot je izvukao nešto sitniša, pa su zajedno ušli u zgradu.

Odveli su ih u sobu ravnatelja Battlea. Ravnatelj je sjedio za stolom i izgledao ozbiljnije no ikad. - Kao neka suvremena skulptura - prošaptala je Poirotu gospođa Oliver.

Battle je ustao i rukovao se s njima. Sjeli su.

— Pomislio sam da je vrljeme da se sastanemo - rekao je Battle. - Vi biste željeli čuti što sam ja doznao, a ja što ste vi saznali. Samo čekamo pukovnika Racea pa ...

No, u tom su se trenutku otvorila vrata i pojavio se pukovnik.

— Ispričavam se zbog zakašnjenja, Battle. Kako ste, gospođa Oliver? Dobar dan, gospodine Poirot. Jako žalim što ste me morali čekati. Ali sutra putujem i toliko stvari moram još srediti.

— Kako idete? - upitala je gospođa Oliver.

— Malo putovanja, malo pucanja - prema Balučistanu.

Ironično se nasmlješivši, Poirot je rekao:

— Zar nisu tamo, u tome dijelu svijeta, nastale neke neprilike? Morat će se pripaziti.

— Naravno da hoću - rekao je Race ozbilnjim glasom - ali ipak je trepnuo.

— Imate nešto za nas, gospodine? - upitao je Battle. - Prikupio sam vam podatke u svezi s Despardonom. Evo, tu su.

Gurnuo je smotak papira.

— Tu je gomila mjesta i datuma. Mislim da većina nije važna. Nema tu ničeg protiv njega. Uporan je to i postojan momak. Dosje mu je praktički besprljekoran. Vrlo strog. Domoroci su ga posvuda voljeli i vjerovali mu. Tamo u Africi, gdje inače rade takve stvari, nadjenuli su mu nezgrapno ime "Čovjek koji ne brblja i pošteno sudi".

Bljelci općenito smatraju da je Despard pravi Pukka Sahib. Dobar strljelac, hladne glave. Općenito dalekovidan i pouzdan.

Ne osvrćući se na taj hvalospjev, Battle je zopitao:

— Nisam tražio da ga izbavite.

— Ustrajan ste momak, Battle. Uspio sam iščeprkati samo jedan izgred koji bi se mogao uklapati u vašu predodžbu. Put u unutrašnjost Južne Amerike. Despard je pratio profesora Luxmorea, inače čuvenog botaničara, i njegovu suprugu. Profesor je umro od groznice i pokopan je negdje uz Amazonu.

— Groznice - ha?

— Groznice. Ali, igrat ćemo otvoreno. Jedan od nosača, inače urođenik, koji je otpušten slučajno zbog krađe, tvrdi da profesor nije umro od groznice, nego da je ustrljeljen. Tu priču nitko nije shvaćao ozbiljno.

— Možda je vrljeme da je netko ipak shvati ozbiljno.

Race je zavrtio glavom.

— Dao sam vam činjenice. Zatražili ste ih i imate pravo na njih, ali ne bih se baš kladio da je Despard neki dan obavio taj prljavi posao. On je bljelac, Battle.

— Mislite nije sposoban za umorstvo. Pukovnik Race je okljevao.

— Nesposoban učiniti ono što bih ja nazvao umorstvom - da.

— Ali sposoban ubiti čovjeka zbog nečega što mu se može učiniti valjanim i dostačnim razlogom - to mislite?

— Ako je tako, onda bi to morali biti valjani i dostačni razlozi!

Battle je odahnuo glavom.

— Ne možete dopustiti Ljudima da sude drugim Ljudskim bićima i uzimaju zakon u svoje ruke.

— Događa se to, Battle - događa.

— Ne bi se smjelo događati - to hoću reći. Što vi kažete, gospodine Poirot?

— Slažem se s vama, Battle. Nikad nisam odobravao umorstvo.

— Baš lijepo rečeno - javila se gospođa Oliver. Kao da je riječ o lovu na lisice ili ubljanju orlova štekavaca zbog perja za šešire. Zar ne vjerujete da postoje ljudi koje valja umoriti?

— Vrlo vjerojatno.

— Pa onda...

— Ne shvaćate. Ne mislim pritom toliko na žrtvu. Mislim na učinak umorstva na karakter ubojice.

— A što je onda s ratom?

— U ratu se Ljudi ne koriste pravom na osobnu prosudbu. I to je jako opasno. Kad čovjek povjeruje kako zna kome treba dopustiti da živi a kome ne - tada je on već na pola puta da postane najopasniji mogući ubojica - arogantan kriminalac koji ne ublja zbog koristoljublja, nego u ime neke ideje. On prisvaja funkcije le bon Dieu.

Pukovnik Race je ustao:

— Ispričavam se, ali ne mogu dulje ostati s vama. Toliko toga moram još obaviti. Volio bih vidjeti kako će sve to završiti. No, ne bi me iznenadilo da tomu nikad ne vidimo kraja. Čak i ako us? ite tko je učinitelj, bit će to gotovo nemoguće i dokazati. Dao sam vam činjenice koje ste tražili, ali držim da Despard nije ubojica. Ne vjerujem da je ikad nekoga ubio. To je moje mišljenje. A ja znam ponešto o ljudima.

— Kakva je gospođa Luxmore? - upitao je Battle. - Živi u Londonu, pa se možete sami uvjeriti. U tim je papirima i adresa. Negdje na južnom Kensingtonu. No, ponavljam, Despard nije učinitelj.

Izlazeći gipkim nečujnim korakom lovca, pukovnik Race je napustio prostoriju.

Kad su se vrata zatvorila Battle je zamišljeno kimnuo glavom.

— Vjerojatno ima pravo - rekao je. - Zna mnogo o ljudima. Pukovnik Race dobro zna ljude. No, unatoč tomu ništa se ne smlje uzimati zdravo za gotovo.

Pregledavao je gomilu dokumenata koje je pukovnik Race ostavio na stolu, povremeno olovkom zapisujući nešto u malu bilježnicu.

— Pa, ravnatelju Battle - javila se gospođa Oliver. - Zar nam nećete reći što ste vi radili i učinili?

Digao je pogled i nasmljao? se; smlješak mu je polagano nabrazao lice od uha do uha.

— Sve je ovo potpuno suprotno pravilima, gospodo Oliver. Nadam se da ste svjesni toga.

— Gluposti - odgovorila je gospođa Oliver. - Ni na trenutak nisam pomislila da ćete nam reći nešto što ne želite.

Battle je zaklimao glavom.

— Ne - rekao je odlučno. - Karte na stol. To je moj moto u poslu. Namjeravam igrati pravedno. Gospođa Oliver je primaknula stolicu.

— Recite nam - rekla je molećivim glasom. Ravnatelj Battle je govorio polako:

— Prvo, reći će sljedeće: kad je riječ o samom umorstvu gospodina Shaitane, nisam ama baš ništa pametnji. U njegovim papirima i dokumentima nisam našao nikakav nagovještaj ili barem trag. A kad je riječ o njima četvero, dao sam ih, naravno, pratiti. No, bez ikakva vidljiva rezultata. Ne, kao što je rekao gospodin Poirot, samo je jedna nada - prošlost. Valja ustanoviti točno kakva su (ako su uopće, moram reći, počinili nešto - naposljeku, možda je Shaitana jednostavno izmisljao kako bi ostavio dojam na gospodina Poirota kriminalna djela učinili ti ljudi - i to nam može reći tko je učinio zločin.

— I jeste li išta našli?

— Imam nešto o jednom od njih. - O kojem?

— Dr. Robertsu.

Gospođa Oliver ga je gledala sva ustreptala.

— Kao što gospodin Poirot zna, iskušao sam razne teorije. Dosta pouzdano sam ustanovio da nitko iz kruga njegove najbliže obitelji nije iznenada preminuo. Pošao sam za svakim tragom što sam dalje mogao i sve se svelo samo na jednu mogućnost - zapravo, dosta mutnu mogućnost. Prlje nekoliko godina Roberts se vjerojatno upustio u nešto neprimjereno s jednom od svojih pacijentica. Možda tu nije bilo baš ništa - vjerojatno i nije. No, žena je bila histerična, bila je od onih žena koje vole raditi scene, pa je naposljeku njen suprug načuo što se zbiva ili mu je ona, pak, "priznala".

Međutim, kad je riječ o lječniku - ulje je dolljano na vatru. Gnjevni je suprug zaprljetio da će ga prljaviti Općem medicinskom vijeću - što bi vjerojatno uništilo njegovu profesionalnu karjeru.

— I što se dogodilo - zapitala je bez daha gospođa Oliver.

— Cini se da je Robertsu uspjelo privremeno smiriti gnjevnog gospodina - koji je nedugo zatim umro od antraksa.

— Antraksa? Ali to je stočna bolest! Ravnatelj se nacerio.

— Posve točno, gospođa Oliver. No, antraks nije strljela s otrovom koji ne ostavlja trag, a kojim se služe južnoamerički Indijanci! Možda se sjećate da se u to vrljeme prilično raširio strah od zaraženih jeftinih četkica za brljanje. Utvrđeno je da se Craddock zarazio baš četkicom za brljanje.

— Je li ga lječio dr. Roberts?

— O, ne. Suviše je lukav. Usuđujem se reći da Craddock baš ne bi ni pristao da ga lječi Roberts. Imam samo jedan dokaz - što je više nego malo - a to je činjenica da je među lječnikovim pacijentima u to doba zabilježen jedan slučaj antraksa.

— Mislite da je llječnik zarazio četkicu za brljanje? - Tako nešto. Ali, molim vas, to je samo pretpostavka. Ničim je ne mogu utemeljiti. Cista pretpostavka. No, moguće je.

— Poslije se nije oženio gospodom Craddock?

— Oh, zaboga, ne. Vjerujem da je osjećaje gajila jedino dama. Propatila je, tako barem čujem, ali iznenada je sva sretna oputovala na zimovanje u Egipat. Tamo je i umrla.

Od nekog čudnog trovanja krvi. Ima neko dugo ime, ali vjerujem da vam ne bi ništa značilo. Vrlo je rlijekto u nas, ali dosta rašireno među domorocima u Egiptu.

— Ne znam - polagano je rekao Battle. - Razgovarao sam s jednim prljateljem, inače bakteriologom jako je teško izvući jasne odgovore iz tih ljudi. Nikad ne mogu reći da ili ne. Uvljek se to svodi na "može biti moguće pod određenim okolnostima" - "zna se za takve slučajeve" - "mnogo toga ovisi o individualnoj idiosinkraziji" - i sve tako. No, to što sam uspio suvislo iz njega izvući, svelo se na sljedeće - bakterija, ili bakterije, pretpostavljam, mogle su dospjeti u krv i prlje odlaska iz Engleske. Simptomi se ne moraju odmah pojaviti.

Poirot je zapitao:

— Je li se gospođa Craddock cljepila protiv tifusa prlje odlaska u Egipat? Mislim da to većina Ljudi čini prlje puta.

— Vrlo dobro, gospodine Poirot. - I dr. Roberts ju je cljepio?

— Točno. I eto nas opet - ne možemo ništa dokazati. Kao što je običaj, dvaput se cljepila - i prema svemu što nam je dostupno, to su doista i mogla biti dva obična cjepiva. Ili, možda je jedno bilo cjepivo a drugo - nešto posve drugo. Ne znamo. Nikad nećemo niti znati. Sve su to samo pretpostavke. Sve što možemo reći jest: možda - .

Poirot je zamišljeno kimnuo.

— Sve se to savršeno podudara s nekim opaskama koje sam čuo od gospodina Shaitane.

Veličao je uspješnog ubojicu - čovjeka kojeg se nikad ne može optužiti zbog zločina.

— Kako je onda gospodin Shaitana znao za to? upitala je gospođa Oliver.

Poirot je slegnuo ramenima.

— To nikad nećemo doznati. I sam je bio jednom u Egiptu. To znamo zato što je tamo sreo gospodju Lorrimer. Možda je čuo nekog tamоšnjeg llječnika kako govori o čudnim značjkama slučaja gospode Craddock - čudi se kako se je zarazila. Možda je, pak, nekom drugom prilikom čuo trač o Robertsu i gospodi Craddock. Možda se zabavljao dvostruislenim opaskama o llječniku i zapazio zaprepaštenje u njegovim očima nikad nećemo sazнати. Ima Ljudi koji imaju poguban dar da naslute neku tajnu. Gospodin Shaitana je bio takav čovjel?. No, sve se to nas ne tiče. Možemo jedino zaključit? - nagadao je. Je li pogodio?

— Pa, vjerujem da jest - rekao je Battle. Imam osjećaj da naš veseli, srdačni llječnik može biti i beskrupulozan. Poznavao sam nekolicinu takvih osoba nevjerojatno kako određeni tipovi podsjećaju jedan na drugoga. Prema mojoj sudu, Roberts je nedvojbeno ubojica. Ubio je Craddocka. Možda je ubio i gospodu Craddock, ako mu je počela smetati i izazivati skandal. No, da li je ubio Shaitanu? To je pravo pitanje. A uspoređujući zločine, sumnjam da jest. U slučaju supružnika Craddock, oba puta posegnuo je za medicinskim metodama. Dojam je da su smrti posljedica prirodnih uzroka. Da je ubio i Shaitanu, držim da bi to ponovno učinio nekim medicinskim postupkom. Poslužio bi se bakterijom, a ne nožem.

— Nikad nisam posumnjala na njega - rekla je gospođa Oliver. - Ni na trenutak. Nekako je suviše očit.

— Roberts odlazi sa scene - promrmlja je Poirot. - A što je s ostalima?

Battle je nestrljivo mahnuo rukom.

— Nemam pojma. Gospođa Lorrimer je udovica već dvadeset godina. Uglavnom živi u Londonu, osim što povremeno putuje u inozemstvo na zimovanje. U civilizirana mjesta - Rivljera, Egipat i slično. Nisam uspio naći nijednu tajnovitu smrt koju bih mogao povezati s njom. Čini se da je dosad vodila posve normalan, besprljekoran život - život svjetske žene. Svatko je, čini se, poštuje i ima vrlo visoko mišljenje o njezinu karakteru. Najgore što Ljudi govore o njoj je, otrvilike, da ne podnosi budale! Moram priznati da se tako nešto i meni predbacuje. No, ipak mora da se tu nešto krlje!

Shaitana je vjerovao da nešto postoji.

Uzdahnuo je obeshrabren.

— A zatim gospođica Meredith. Njezina mi je prošlost posve jasna. Uobičajena životna priča. Kći časnika. Ostala sama gotovo bez sredstava za život. Morala zarađivati da preživi. Bez odgovarajućeg školovanja i izobrazbe za bilo kakav posao. Provjerio sam i njezinu ranu mladost u Cheltenhamu. Sve čisto kao suza. Svaki žali to siroto malo stvorenje. Prvo je pošla nekim Ljudima na Otok Wight - neka vrsta dadilje i majčine pomoćnice. Žena kod koje je boravila sada je u Palestini, ali razgovarao sam s njezinom sestrom koja tvrdi da je gospođa Eldon jako voljela tu djevojku. Ama baš nikakve tajnovite smrti ili tako nešto.

— Nakon što je gospođa Eldon otišlo u inozemstvo, gospođica Meredith je otputovala u Devonshire i postala pratilja tete neke svoje školske prljateljice. S tom prljateljicom i sada živi - s gospođicom Rhodom Dawes. Provela je tamo više od dva godine sve dok se gospođica Dawes nije toliko razboljela da je morala uzeti stalnu, školovanu medicinsku sestruru. Mislim da je riječ o raku. Još je živa, ali stalno se gubi.

Pretpostavljam da gotovo stalno dobiva morflj. Razgovarao sam s njom. Sjećala se "Anne", tog "krasnog djeteta", kako je rekla. Razgovarao sam i s nekim njezinim susjedom koji se bolje mogao sjetiti događaja u posljednjih nekoliko godina. Nisu zabilježene nikakve smrti u župi, osim smrti jednog ili dvojice starlijih seljana, s kojima - koliko sam uspio dokučiti, gospođica Meredith nije imala nikakvih veza.

— U međuvremenu, tu je i Švicarska. Mislio sam da će tu naići na trag nekog fatalnog nesretnog slučaja, ali ništa. Ništa ni u Wallingfordu.

— Znači Anne Meredith oslobađamo sumnje? upitao je Poirot.

Battle je okljevao.

— Ne bih baš tako rekao. Ima nešto... Taj njezin zaplašeni izgled ne bi se baš mogao dokraja opravdati panikom u svezi sa Shaitanom. Suviše je napeta, stalno na oprezu.

Zakleo bih se da se negdje nešto krlje. No, što se može - vodila je savršeno besprljekoran život.

Gospođa Oliver je duboko uzdahnula - vrlo zadovoljna.

— Pa ipak - rekla je - Anne Meredith se zatekla u kući kad je ona žena zabunom uzela otrov.

Nije se uopće mogla požaliti na učinak svojih riječi...

Ravnatelj Battle se okrenuo u stolcu i zaprepašteno je pogledao.

— Je li to točno, gospođa Oliver? Kako ste to doznali?

— Njuškala sam okolo - odgovorila je gospođa Oliver. - Odlično se slažem s djevojkama.

Pošla sam ih posjetiti i ispričala im bajku kako sumnjam na dr. Robertsa. Rhoda se vrlo prljateljski odnosila prema meni - oh, potpuno ju je zadivila moja slava. Mala Meredith se smrknula kad je vidjela kako dolazim i posve jasno je to pokazivala. Bila je sumnjičava. Zašto bi bila sumnjičava ako ništa ne krlje? Pozvala sam ih da me posjete u Londonu. Rhoda je došla. I izbrbljaia cljelu priču: kako je Anne bila neuljudna zato što ju je nešto što sam rekla podsjetilo na bolan događaj, a zatim mi je ispričala taj neugodan događaj.

— Je li rekla gdje i kad se to zbilo?

— Prlje tri godine u Devonshireu.

Ravnatelj je nešto nečujno promrmljao i zapisao u malu bilježnicu. Mir drvenog kipa se narušio. Gospođa Oliver je sjedila i uživala likujući. Za nju je taj trenutak bio neopisivo divan.

— Svaka čast, gospođo Oliver - rekao je ravnatelj. - Jedan naprema nula za vas. To je vrlo vrljedna obavljest. I samo pokazuje kako čovjeku nešto uvljek lako može promaknuti.

Malo se i namršto.

— Tamo - gdje god to bilo - nije mogla dugo boraviti. Najviše nekoliko mjeseci. Mora da je to bilo između boravka na Otoku Wightu i odlaska gospodidž Dawes. Da, to bi moglo biti. Prirodno, sestra gospođe Eldon mogla se jedino prisjetiti da je gospodica Meredith otišla u neko mjesto u Devonshireu - ne sjeća se ni kome, ni gdje.

— Recite mi - kazao je Poirot - je li ta gospođa Eldon bila neuredna osoba?

Battle ga je začuđeno pogledao.

— Čudno pitanje, gospodine Poirot. Ne vidim kako ste mogli znati. Sestra joj je inače vrlo točna i uredna. Sjećam se kako je govorila "Moja je sestra bila grozno neuredna i površna." Ali, kako vi znate?

— Zato što joj je bila potrebna majčinska pomoć rekla je gospođa Oliver.

Poirot je odmahnuo glavom.

— Ne, ne, nije zbog toga. Ništa određeno. Samo sam bio znatiželjan. Nastavite, ravnatelju Battle.

— Jednako tako - nastavio je Battle - shvatio sam doslovno da je s Otoka Wighta otišla odmah gospodici Dawes. Lukava je i prepredena ta djevojka. Zavarala me, nema što.

Sve je vrljeme lagala.

— Laganje nije uvljek i znak krivnje - rekao je Poirot.

— Znam, gospodine Poirot. Postoje i rođeni lašci. Možda bih mogao reći da je i ona takva. Uvljek govori ono što može najbolje zvučati. No, ipak je vrlo opasno upuštati se u rizik i prikrivati takve činjenice.

— Nije mogla znati da sumnjate na zločine iz prošlosti - rekla je gospođa Oliver.

— Razlog više da ne prikriva takve sitnice. To se moglo prihvati kao bona fide smrt nesretnim slučajem, tako da se nije imala čega bojati - osim ako nije bila kriva.

— Da, osim ako nije kriva u tom devonšajerskom slučaju - rekao je Poirot.

Battle se okrenuo prema inspektoru.

— Da, shvaćam. Cak i ako se ta smrt nesretnim slučajem pokaže ne baš slučajnom, nije nužno da je ona ubila i Shaitanu. No, i ta druga umorstva, ipak su umorstva. Za zločin želim optužiti osobu koja ga je učinila.

— Prema gospodinu Shaitani, to nije moguće dobacio je Poirot.

— Jest u Robertsovou slućaju. Vidjet ćemo još da li je tako i u slučaju gospodice Meredith. Sutra odlazim u Devonshire.

— Hoćete li znati kamo da pođete? - zapitala je gospođa Oliver. - Nisam željela pitati Rhodu za pojedinosti.

— Dobro, to je bilo mudro od vas. Neće biti poteškoća. Vjerojatno su poveli istragu.

Naći će podatke u mrtvozornikovoj kartoteci. To je rutinski policijski posao. Do sutra ujutro, sve će mi pripremiti.

— A što je s majorom Despardon? - upitala je gospođa Oliver. - Jeste li išta našli o njemu?

— Čekao sam na izvješće pukovnika Racea. Naredio sam, naravno, da ga se prati i nadzire. Zanimljiva pojedinost: išao je u Wallingford posjetiti gospodicu Meredith.

Sjećate se kako je govorio da ju je neki dan prvi put sreo?

— No, ona je vrlo zgodna djevojka - promrmljao je Poirot.

Battle se nasmljao.

— Da, nadam se da se tu ne icrlje ništa drugo. Usput, Despard ništa ne prepušta slučaju. Već se savjetovao s odvjetnikom. Prema svemu sudeći, očekuje neprilike.

— Čovjek gleda unaprijed - rekao je Poirot. - Priprema za svaku mogućnost.

— I baš zato Despard nije tip čovjeka koji bi nabrinu nekoga probo nožem - rekao je Battle s uzdahom.

— Ne, ako to nije jedini izlaz - rekao je Poirot. Sjetite se da je riječ o čovjeku koji brzo djeluje.

Battle ga je pogfedaо preko stola.

— E, a što je s vašim kartama, gospodine Poirot? Nisam ih još nijednom vidiо na stolu.

Poirot se nasmljao.

— Nemam gotovo ništa. Mislite da skrivam činjenice od vas? Ne, nije tako. Nisam doznao mnogo toga. Razgovarao sam s dr. Robertsom, gospodom Lorrimer, majorom Despardon (još moram razgovarati s gospodicom Meredith) - i što sam doznao;ć Evo!

Da dr. Roberts ima oštro oko i dar zapažanja, dok gospođa Lorrimer, pak, ima nevjerojatnu moć koncentracije, ali uopće ne zapaža što se zbiva oko nje. No, voli cvljeće. Despard opaža samo ono što ga privlači tepihe, sportske trofeje. Nema ni, kako to ja kažem, vanjsko oko ne zapaža pojedinosti oko sebe - odnosno nije takozvani opaživač), niti ima unutarnje oko koncentraciju, sposobnost usredotočiti se na nešto.

Ima svrhovito ograničenu moć zapažanja: vidi samo ono što se uklapa i u skladu je s njegovim vlastitim sklonostima.

— I vi to zovete činjenicama, ha? - znatiželjno je zapitao Battle.

— To jesu činjenice - trice i kućine, možda. - A što je s gospodicom Meredith?

— Ostavio sam je za kraj. No, ispitat će kojih se predmeta u sobi ona prisjeća.

— Čudan pristup - rekao je Battle zamišljeno. Čisto psihološki. Pretpostavljam da vas vrte ukrug? Poirot je odmahnuo glavom i nasmljao se.

— Ne, to je nemoguće. Bez obzira na to pokušavaju li me zavesti ili mi pomoći, nužno otkrivaju tip svojeg duha i umu.

— Nedvojbeno tu ima nečeg - zamišljeno je nastavio Battle. - Premda ja tako ne bih mogao raditi.

I dalje s osmljehom na licu, Poirot je rekao:

— Imam osjećaj da sam u usporedbi s vama i s gospodom Oliver postignuo vrlo malo - i u usporedbi s pukovnikom Raceom, takoder. U mojim kartama, kad ih stavim na stol, nema ni asova ni aduta.

Battle ga je pogledao trepćući očima.

— Kad ste već kod toga, gospodine Poirot, dvojka u adutu je sitna karta, ali može pokupiti ostala tri asa. No, zamolit ću vas da obavite jedan praktičan posao. —A to je?

— Želio bih da razgovarate s udovicom profesora Luxmorea.

— Zašto osobno ne obavite taj razgovor?

— Zato što, kao što maloprlje rekoh, odlazim u Devonshire.

— Zašto osobno ne obavite taj razgovor? - ponovio je Poirot.

— Ne popuštate, zar ne? Pa, reći ću vam istinu. Mislim da ćete vi više izvući iz nje nego što bi to meni pošlo za rukom.

— Moje metode nisu tako izravne.

— Ako želite, može se i tako reći - rekao je Battle nacerivši se. - Čuo sam kako inspektor Japp tvrdi da imate vrlo zakučast um.

— Poput pokojnog gospodina Shaitane.

— Mislite da bi on uspio nešto izvući iz nje? Poirot je polako rekao:

— Prlje mislim da on jest izvukao nešto iz nje. - Zašto to mislite? - oštro je zapitao Battle. - Usputna opaska majora Desparda.

— Odao se, zar ne? To mu baš nije svojstveno.

— Oh, dragi moj prljatelju, nije moguće ne odati se - osim u slučaju da nikad ne progovorite ni riječi! Govor vas odaje na najpogubniji mogući način.

— Čak i ako se govore laži? - upitala je gospođa Oliver.

— Da, madame, zato što se može odmah opaziti kako gorovite točno odredenu vrstu laži.

— Zbog vas se počinjem osjećati nelagodno - rekla je gospođa Oliver ustajući.

Ravnatelj Battle otpratio ju je do vrata i rukovao se s njom.

— Doista sam zadivljen, gospođo Oliver - rekao je. - Mnogo ste bolji detektiv od onog vašeg visokog, mršavog Laponca.

— Finca - ispravila ga je gospođa Oliver. - On je, naravno, idiot. No, Ljudi ga vole.

Zbogom.

— I ja moram poći - rekao je Poirot.

Battle je zapisao adresu na komadu papira i gurnuo ga Poirotu u ruku.

— Evo, tu je. Podite i navalite. Poirot se nasmljao.

— A što želite da otkrljem i ustvrdim?

— Istinu o smrti profesora Luxmorea.

— Mon cher Battle! Zna li itko istinu o bilo čemu?

— Ja će dozvati istinu o tome u Devonshireu - rekao je odlučno ravnatelj Battle.

Poirot je promrmljao: - Pitam se.

20. Dokazi gospode Luxmore

Služavka koja je otvorila vrata na kući gospođe Luxmore u Južnom Kensingtonu pogledala je Herculea Poirota s velikim negodovanjem. Nije pokazivala ni najmanje želje da ga pusti u kuću.

Ne obazirući se uopće na to, Poirot joj je pružio posjetnicu.

— Dajte to svojoj gospodarici. Vjerujem da će me primiti.

Pružio joj je jednu od svojih raskošnijih posjetnica. Riječi "privatni detektiv" bile su otisnute u kutu. Slova je dao posebno izraditi kako bi lakše dolazio u izravnu vezu s takozvanim Ljepšim spolom. Gotovo svaka žena, svjesna svoje nevinosti ili pak znajući da je kriva, željela je vidjeti privatnog detektiva i doznati što želi.

Ostavljen prezreno pred vratima, Poirot je proučavao alkiju zgranutu zapuštenošću mjedi.

— Ah, bljede li negdašnjeg sjaja! - promrmljao je za sebe.

Uzbuđena i zadihana, služavka se vratila i zamolila Poirota da ucle.

Odvela ga je do sobe na prve katu - dosta mračne prostorije koja je mirisala po ustajalom cvljeću i prepunim pepeljarama. Po sobi su ležali razbacani svileni jastuci egzotičnih boja vapeći za pranjem. Zidovi su bili obojeni u dljamantno zeleno a strop u pseudobakreno.

Visoka, posve zgodna žena stojala je uz kamin. Pristupila je i progovorila dubokim, grlenim glasom.

— Gospodin Hercule Poirot?

Poirot se naklonio. Nije se ponašao baš prirodno. U njemu se nije osjećao stranac, nego izraziti stranac. Geste su mu bile nedvojbeno barokne. Jedva zamjetno po pokretima je podsjećao na pokojnog gospodina Shaitanu.

— Zbog čega ste me posjetili? Poirot se ponovno naklonio.

— Dopuštate da sjednem? Malo će potrajati.. Nervozno je mahnula prema naslonjaču i sjela na rub sofe.

— Da? Pa?

— Madame, raspitujem se - privatni upiti, razumljete?

Što je Poirot postajao zakučastlji, to je gospođa Luxomore bila znatiželjnija.

— Da. Da?

— Raspitujem se o smrti pokojnog profesora Luxomorea.

Uzdahnula je. Negodovanje je bilo očito.

— Ali zašto? Što to znači? Kakve to veze ima s vama?

Poirot ju je pomno motrio prlje nego što je nastavio.

— Piše se, razumljete, jedna knjiga. O životu vašeg uglednog supruga. Piscu je, prirodno, stalo da točno dozna sve podatke i činjenice. Naprimjer, kad je riječ o smrti vašeg supruga.

Smjesta se uplela:

— Moj je suprug umro od groznice - u Amazoni. Poirot se zavalio u nas(onač. Polako, jako polako, kimao je glavom - izluđujuće sporo i monotono.

— Madame - madame - prosvjedovao je. - Ali, ja to znam! Bila sam s njim.

— Ah, da, sigurno. Bili st? tamo. Da, imam takve obavljesti.

Povikala je:

— Kakve obavljesti?

Pomno je motreći, Poirot je rekao:

— Obavjesti koje sam dobio od pokojnog gospodina Shaitane.

Ustuknula je kao da ju je netko udario bičem. - Shaitane? - procljedila je.

— Od čovjeka koji je bio vrlo pametan - rekao je Poirot. - Izvanredan čovjek. Taj je čovjek znao mnogobrojne tajne.

— Pretpostavljam da je znao - promrmljala je, prelazeći jezikom preko suhih usana.

Poirot se nagnuo. Lagano ju je dotaknuo po koljenu.

— Znao je, naprimjer, da vaš suprug nije umro od groznice.

Zagledala se u njega. Oči su joj izgledale nekako divljje i beznadno.

Uz određen napor, ipak se sredila. - Ne znari - ne znam što želite reći. Zvučalo je doista neuvjerljivo.

— Madame - nastavio je Poirot. - Govorit ču otvoreno. Ja ču - nasmljao se - položiti karte na stol. Vaš suprug nije umro od groznice. Ustrljeljen je.

— Oh! - uzviknula je.

Rukama je pokrila lice. Počela se njihati naprljed, natrag. Bila je strahovito potresena.

Ali, negdje u nekom dalekom kutku, uživala je u vlastitim osjećajima. Poirot je bio siguran u to.

— I zato - rekao je Poirot bez okolišanja u glasu možete mi slobodno sve ispričati.

Maknula je ruke s lica i rekla:

— Nisam ni slučajno onakva kakvom me držite. Poirot se ponovno nagnuo naprljed i dotaknuo joj koljeno.

— Niste me shvatili, uopće me niste shvatili - rekao je. - Savršeno dobro znam da niste vi pucali. Major Despard je to učinio. No, vi ste bili uzrok.

— Ne znam. Ne znam. Pretpostavljam da jesam. Sve je to bilo tako grozno. Neko me prokletstvo uvljek prati.

— Ah, to je doista istina - povikao je Poirot. - Koliko sam to puta vidio? Ima takvih žena. Gdje god pošle, uvljek ih prati neka tragedija. Nisu one krive. To im se jednostavno događa, ma što god činile.

Gospođa Lorrimer je duboko uzdahnula.

— Vi to razumljete. Vidim da razumljete. Sve se to zabilo tako prirodno.

— Zajedno ste putovali u unutrašnjost, zar ne?

— Da. Moj je suprug pripremao i pisao knjigu o rlijetkim vrstama biljaka. Major Despard nam je predstavljen kao čovjek koji poznae uvjete i zna kako pripremiti takvu ekspediciju. Jako se svidao mojem suprugu. Krenuli smo.

Zastala je. Ni Poirot se nije oglašavao minutu i pol, a zatim kao za sebe promrmljao:

— Da, mogu to zamisliti. Vijugava rijeka - tropске noći - zujanje kukaca - snažan, naočit muškarac vojničkog držanja - prekrasna žena...

Gospođa Luxmore je uzdahnula.

— Suprug mi je, naravno, bio mnogo starlji. Udaljala sam se zapravo još kao djevica, prlje nego što sam znala što činim..

Poirot je žalosno kimnuo glavom.

— Znam. Znam. Kako se to samo često događa?

— Ni jedno ni drugo nismo željeli priznati što se zbiva - nastavila je gospođa Luxmore.

— John Despard nikad ništa nije govorio. Bio je oličenje časnosti.

— No, žena uvljek osjeti i shvati - dobacio je Poirot.

— Kako samo imate pravo... Do, žena osjeti.. No, nikad mu nisam pokazala da znam. Do samog kraja ostali smo major Despard i gospođa Luxmore... Oboje smo riješili odigrati tu igru.

Zašutila je, izgubivši se u divljenju toj plemenitosti.

— Istina - promrmljao je Poirot. - Igru treba odigrati kako valja. Kao što je to jedan od vaših pjesnika tako lijepo rekao - "Ne bih te bio mogao toliko voljeti, draga, da valjanu igru Ljubavi nisam volio još više."

— Čast - ispravila ga je gospođa Luxmore, lagano se namrštivši.

— Naravno - naravno, čast. "Da čast nisam volio još više."

— Te riječi kao da su bile napisane za nas - promrmljala je gospođa Luxmore. - Bez obzira na to koliko nas to koštalo, oboje smo riješili da nikad ne kažemo tu fatalnu riječ. I onda....

— I onda - oglasio se Poirot.

— Te grozne noći - stresla se gospođa Luxmore. - Da?

— Pretpostavljam da su se porječkali - John i Timothy, hoću reći. Izašla sam iz šatora... Izašla sam iz šatora...

— Da - da?

Oči su se gospođe Luxmore raširile i potamnjele. Kao da joj se pred očima ponavljala ta scena.

— Izašla sam iz šatora - ponovila je. - John i Timothy su - Oh! - stresla se. - Ne mogu se svega prisjetiti posve jasno. Stala sam između njih.. Rekla sam "Ne - ne, to nije istina." Timothy nije želio poslušati. Prljetio je Johnu. John je morao pucati - u samoobrani. Ah! - zaplakala je i ponovno rukama prekrila lice. - Mrtav - na mjestu mrtav - prostrljen kroz srce.

— To je sigurno bio strašan trenutak za vas, madame.

— Nikad to neću zaboraviti. John je bio plemenit. Želio se predati policiji. Nisam htjela niti čuti za to. Svađali smo se cljelu noć. "Zbog mene", neprestance sam ponavljala.

Naposljetku je shvatio. Naravno, nije mogao dopustiti da patim. Publicitet bi bio grozon. Zamislite samo naslove. Dva muškarca i žena u džungli. Praiskonske strasti.

— Sve sam mu to izložila. Napokon je popustio. Momci nisu ništa vidjeli, niti čuli.

Timothy je prlje toga imao napade groznice. Rekli smo da je umro od toga. Pokopali smo ga uz Amazonu.

Potresla se od dubokog, patničkog uzdaha.

— I onda - povratak u civilizaclju - rastanak zauvljek.

— Je li to, madame, bilo nužno?

— Da, da. Mrtav Timothy isprlječio se između nas kao i za života. Čak i više. Rekli smo zbogom - zauvljek. Ponekad sretnem Johna Desparda - negdje po svijetu. Nasmljemo se jedno drugom, pristojno porazgovaramo - nikad nitko ne bi niti pomislio da je nešto bilo među nama. No, vidim u njegovim očima a i on u mojima - da nikad nećemo zaboraviti..

Stanka re potrajala. Poirot je pokazivao poštovanje pred njezinom ispovješću ne prekidajući muk. Gospođa Luxmore je izvukla torbicu i napudrala nos - čarollja trenutka je narušena.

— Koje li tragedije - rekao je Poirot, ali gotovo posve običnim glasom...

— Shvatili ste, gospodine Poirot - žustro je progovorila gospođa Luxmore - zašto istina nikad ne smlje izaći na vidjelo.

— To bi bilo bolno...

— Bilo bi to nemoguće. Taj vaš prljatelj, taj pisac sigurno ne bi želio baciti mrlju na život savršeno nevine žene?

— Ili na vješala dovesti savršeno nevina muškarca? - promrmljao je Poirot.

— Tako gledate na stvari? Drago mi je. On doista jest nevin. Crime passionnel zapravo nije zločin. A uostalom posrljedi je bila samoobrana. Morao je pucati. I vjerujem da vi, gospodine Poirot, sad shvaćate zašto moramo i dalje misliti kako je Timothy umro od groznice?

Poirot je promrmljao:

— Pisci su ponekad čudno beščutni.

— Vaš prljatelj mrzi žene? Želi nam nanijeti patnje? No, ne smljete to dopustiti. Ja to neću dopustiti. Ako bude potrebno, svu ču krivnju preuzeti na sebe. Reći ču da sam ja pucala na Timothya.

Ustavši, zabacila je glavu. I Poirot je ustao.

— Madame - rekao je uhvativši je za ruku - tako veličanstvena žrtva neće biti potrebna. Učinit ču sve da se prava istina nikad ne dozna.

Sladak, ženstveni osmljeh ozario je lice gospođe Luxmore. Lagano je podigla ruku tako da ju je htijući to ili nastojeći izbjegći - Poirot morao poljubiti.

— Jedna vam je nesretna žena duboko zahvalna, gospodine Poirot - rekla je.

Bile su to posljednje riječi proganjene kraljice omiljenom dvorjaninu - rečenica koja je najavljuvala njegov odlazak s pozornice. Poirot je tako i učinio.

Kad se našao na ulici, duboko je udahnuo svježi zrak.

21. Major Despard

— Quelle femme - promrmljao je Hercule Poirot. - Ce pauvre Despard! Ce qu'il a du souffrir. Quel voyage épouvantable!

Iznenada se počeo smljati.

Hodao je uz Brompton Road. Zastao je, izvukao džepni sat i počeo računati.

— No da, imam vremena. U svakom slučaju ništa neće smetati da pričeka. Mogu sad obaviti drugu sitnicu. Kako je ono moj prljatelj iz engleske policije običavao pjevati prlje - koliko ono godina - prlje četrdeset godina? "Komadić šećera za ptičicu."

Pjevušeći tu davno zaboravljenu pjesmicu, Hercule Poirot je ušao u raskošan dućan koji je uglavnom nudio odjeću i ostale ženske ukrasne predmete, te se zaputio do odjela za čarape.

Odabравši jednu izgledom simpatičnu i ne baš umišljenu damicu, rekao je što traži.

— Svilene čarape? Oh, da, imamo vrlo lijep izbor. Zajamčeno čisto svila.

Poirot je samo odmahnuo. Još jasnije i s još više riječi ponovio je što treba.

— Francuske svilene čarape? Bez uvrede, znate, jako su skupe.

Izvukla je novu gomilu kutija.

— Divno, mademoiselle, ali mislio sam finije tkanje. - Ove imamo u svim veličinama.

Naravno, imamo i posebno finih, ali bojim se da stoje 35 šilinga par. I, naravno, uopće nisu trajne. Kao paučina.

— C'est ça. C'est ça, exactement.

Mlada se dama dugo zadržala u pokrajnjoj prostoriji.

Konačno se vratila.

— Oprostite, zapravo koštaju?

Trideset šest šilinga i šest penija par. Ali predivne su, zar ne?

Nježno ih je izvukla iz tankog platnenog omota najfinlji, najprozračniji smotuljak čarapa.

— Enfin - točno to!

— Dražesne, zar ne? Gospodine, koliko pari želite? - Želim - da vidim, devetnaest pari.

Mlada se dama gotovo srušila iza pulta, no ostala je na nogama zbog navike da se podružuje kupcima.

— Dobili biste popust za dva tuceta - dobacila je.

— Ne, želim devetnaest pari, ali da se malo razlikuju po boji, molim vas.

Djevojka je bespogovorno izabrала čarape, spakirala ih i ispisala račun.

Dok je Poirot odlazio s paketom pod rukom, djevojka s obližnjeg pulta je dobacila:

— Pitam se tko li je ta sretnica? Mora da je starac zločest. No, čini se da ga sretnica koristi baš kako valja. Zamislite, čarape po tridesetsedam šilinga i šest penija!

Ni ne znajući kako su mlade dame kod "Harvey Robinson ša" loše mislile o njemu, Poirot se zaputio kući. Pola sata nakon što je stigao, začuo je zvono na ulaznim vratima. Za nekoliko minuta major Despard je ušao u sobu.

— Za ime Boga, zašto ste posjetili gospođu Loxmore? - upitao je.

Poirot se nasmljao.

— Znate, želio sam dozнати pravu istinu o smrti profesora Luxmorea.

— Pravu istinu? Mislite li da je ta žena uopće sposobna reći istinu o bilo čemu - gnjevno je upitao Despard.

— En bien, pitao sam se ponekad - priznao je Poirot.

— Vjerujem da jeste. Ta je žena luda. Poirot se premišljao.

— Uopće nije. Romantična žena - i to je sve.

— Vraga je romantična. Obična lažljivica. Ponekad mislim da vjeruje u vlastite laži.

— Lako moguće.

— Ona je grozna žena. Imao sam tamo vraških poteškoća s njom.

— I to mogu potpuno vjerovati. Despard je odjedanput sjeo.

— Gledajte, gospodine Poirot, reći će vam istinu. - Želite reći da ćete mi ispričati svoju verziju?

— Moja će verzija biti istinita. Poirot nije odgovorio. Despard je suho nastavio:

— Posve sam svjestan da ne mogu tražiti niti izvući nikakvu korist iz činjenice da tek sad sve ovo iznosim. Kazujem vam istinu zato što je to jedino što se može učiniti na ovom stupnju. A vi ćete odlučiti hoćete li mi povjerovati, ili nećete. Nemam nikakvih dokaza da je moja priča ispravna.

Na trenutak je zastao i onda nastavio:

— Luxemoreovima sam organizirao putovanje. On je bio dobar stari momak, pomalo lud za mahovinama, biljkama i tim stvarima. Ona je - pa, ona je onakva kakvu ste je bez dvojbe doživjeli! Putovanje je bilo mora. Ta me žena uopće nije zanimala ili privlačila zapravo, nekako me odbijala. Činila se uvljek napetom, neobično osjećajnom, a zbog takvih žena uvljek se osjećam nelagodno i potištено. Prva dva tjedna sve je proteklo u najboljem redu. Zatim smo se svi razboljeli od groznice. Nju i mene je napala u blagom obliku. No, stari Luxmore se doista razbolio. Jedne noći e, sad morate pozorno slušati - sjedio sam pred svojim šatorom. Iznenada sam u daljini ugledao Luxemorea kako tetura prema grmlju uz riječku. Bio je u bunilu i nije uopće bio svjestan što čini. Još trenutak i pao bi u riječku - i točno bi na tome mjestu skončao: Uopće ga se ne bi moglo spasiti. Nisam imao vremena potrčati za njim - samo se jedno moglo učiniti. Kao i obično puška mi je ležala uz nogu. Dohvatio sam je. Bio sam posve siguran da ga mogu srušiti - pogoditi u nogu. I tada, baš kad sam potezao obarač, ta idiotska, budalasta žena odnekud se bacila na mene, derući se "Ne pucajte! Za ime Boga, ne pucajte". Uhvatila me i lagano mi stresla ruku baš kad je puška opalila - rezultat: metak ga je pogodio u leđa i na mjestu usmratio!

— Moram vam reći da je to bilo grozno. A ta prokleta, glupa žena nikako nije shvaćala što je učinila. Umjesto da shvati kako je kriva za smrt svojega supruga, čvrsto je vjerovala kako sam hladnokrvno pokušao ubiti toga starog momka - njoj za ljubav, za ime Boga! Koja li je to vraška scena bila - ustrajala je da će reći kako je umro od groznice. Sažaljevala sam je - osobito kad sam video da ne shvaća što je učinila. No, ako se ikad dozna, ona to mora shvatiti! Još ta njezina odlučna uvjerenost da sam u nju zaljubljen do ušlju malo me uzdrmala. Doista bih nastradao kad bi to počela pričati naokolo. Naposljetku sam pristao da učinim kako je tražila - priznajem, djelomice i zato da me ostavi na miru. Napokon, sve se to nije baš niti činilo važnim.

Groznica ili nesretan slučaj. A nisam niti želio ženu izlagati neugodnostima - čak ni unatoč činjenici da je bila prokleti budalasta. Sutradan sam priopćio da je profesor umro od groznice i tako smo ga pokopali. Nosači su znali

istinu, ali bili su mi svi odani i znao sam da će se i zakleti, bude li potrebno, da je sve onako kako sam rekao. Pokopali smo sirotoga starog Luxmorea i vratili se u civilizaclju. Otad stalno nastojim izbjjeći tu ženu.

Zastao je i tiho rekao:

— I to je moja priča, gospodine Poirot. Poirot je polako rekao:

— Gospodin Shaitana je neki dan za večerom govorio o tom izgredu, ili sam barem ja tako pomislio. Despard je kimnuo.

— Mora da je to čuo od gospode Luxmore. Od nje je sve lako dozнати. Uživao bi u takvoj priči.

— U rukoma čovjeka poput Shaitane to je mogla postati opasna priča - priča za vas.

Despard je slegnuo ramenima. - Nisam se bojao Shaitane. Poirot nije odgovorio.

Desparc! je tiho nastavio:

— Tu mi morate vjerovati na rlječ. Pretpostavljam kako se dosta opravdano može reći da sam imao motiva ubiti Shaitanu. E, sad je istina izašla na vidjelo vjerujte mi ili ne vjerujte.

Poirot je pružio ruku.

— Vjerovat će vam, majore Despard. Uopće ne sumnjam da se taj događaj u Južnoj Americi zbio točao kaleo ste ga opisali.

Despardovo lice se ozarilo.

— Hvala - lakonski je uzvratio. I Poirotu toplo stisnuto ruku.

22. Dokazi iz Coiv Beacrea

Ravnatelj Battle se našao u policijskoj postaji u Combeacreu.

Zacrvenjevši se u licu, inspektor Harper je govorio sporim, za uho ugodnim devonšajrskim glasom.

— I tako je to bilo. Činilo se sve čisto kao suza. Lječnik je bio zadovoljan. Svatko je bio zadovoljan. A zašto i ne?

— Samo mi ponovite činjenice kad je riječ o dvlje boce. Želim to posve razjasniti.

— Syrup of Figs - to je bila ta boca. Čini se da ga je redovito uzimala. A onda, bila je tu i ta boja za šešire koju je rabilo - ili ju je pak umjesto nje upotrebljavala ta mlada dama. Bojala je vrtlarski šešir. Još je ostalo dosta boje, a boca se slomila, pa je sama gospođa Benson rekla "Prelljte to u onu staru bocu bocu od Syrup of Figs." Da, tako je. Posluga ju je čula. Mlada dama, gospođica Meredith, kao i soberica i kuharica - sve se tu slažu. Boju je prelila u staru bocu od Syrup of Figs i stavila na gornju policu s raznim drugim sitnicama u kupaonici.

— Na bocu nije prilljepljena nova oznaka?

— Ne. Neoprez, naravno; i mrtvozornik je tu prigovorio.

— Nastavite.

— Te večeri bolesnica je otišla u kupaonicu, uzeta bocu sa Syrup of Figs, nasula gotovo punu čašu i popila. Shvatrvišto je gospodarica učinila, posluga je pozvala liječnika.

Nije bio u uredu, otišao je u posjet nekom pacijentu, pa je prošlo dosta vremena prlje ne go što su uspjeli stupiti s njim u vezu. Učinili su sve što su mogli, ali ona je umrla.

— I ona sama je vjerovala da je posrljedi nesretan slučaj?

— Oh, da - svatko je to vjerovao. Čini se posve očitim da su nekako pomiješane boćice.

Neki su mislili da ih je pomiješala soberica brišući prašinu, no ona se zaklinje da to nije učinila.

Ravnatelj Battle je umuknuo - razmišljajući. Sve se čini tako jednostavno. Boca uzeta s gornje police, pa stavljeni na pogrešno mjesto. Jako je teško utvrditi uzrok takve greške. Bocu se moglo uzeti u rukavicama, a u svakom slučaju gospođa Benson bi i tako ostavila na njoj posljednje otiske. Da, tako lako - tako jednostavno. No, unatoč svemu, umorstvo! Savršen zločin.'

Ali, zašto? To ga je i dalje zbunjivalo - zašto?

— Ta mlada dama-pratiteljica, ta gospođica Meredith, poslije smrti gospođe Benson nije se domogla neke velike svote novca? - zapitao je.

Inspektor Harper je zanijekao.

— Ne. Provela je s njom samo nekih šest tjedana. Prepostavljam da to baš nije bio lak posao, s gospođom Benson. U pravilu mlade su se dame kratko zadržavale.

Battle je i dalje bio zbunjen. Mlade se dame nisu dugo zadržavale. Teška žena, očito.

No, ako Anne Meredith nije bila sretna, mogla je poput prethodnica jednostavno otici.

Umorstvo nije bilo potrebno - osim ako nije posrljedi čista nerazumna osveta. Kimao je glavom. Nije mu se činilo logičnim.

— Tko je naslijedio novac gospođe Benson?

— Ne bih vam mogao reći, gospodine, ali pretpostavljam nećaci i nećakinje. No, nije to bilo neko bogatstvo - osobito ne podljetjeno na nekoliko dljelova, a čuo sam da je živjela uglavnom od neke rente.

Znači, ni tu ništa. No, gospođa Benson je umrla. A Anne Meredith mu nije rekla da je živjela u Combeacreu.

Sve ga je to uznemiravalo, ostavljalo nekako nezadovoljnim.

Prionuo je i počeo ispitivati i istraživati okolo. Kad je rlječ o llječniku, sve mu je bilo jasno. Nije imao razloga vjerovati u bilo što osim u nesretan slučaj. Gospođica - nije se mogao sjetiti njezina prezimena zgodna djevojka, ali posve nekorisno - bila je ljutita i uznemirena. A zatim seoski župnik. Sjećao se posljednje pratiteljice gospode Benson - zgodna djevojka skromna izgleda. Uvljek je s gospodom Benson dolazila u crkvu. Za gospođu Benson se ne bi moglo reći da je bila teška - više stroga prema mladim Ljudima. Pripadala je onom krutom sloju kršćana.

Battle je razgovarao s još nekoliko Ljudi, ali ništa važno nije doznao. Malo tko se uopće sjećao Anne Meredith. Boravila je u selu samo nekoliko mjeseci - i to je sve - a nije imala neki poseban karakter ili značajku prema kojoj bi je zapamtili. Zgodno, malo stvorene - to je bio općeprihvaćeni opis.

Gospođe Benson su se nešto jasnije sjećali. Kreposna i čudoredna žena, naredničkog ponašanja, koja je iskorištavala svoje pratiteljice i često mljenjala poslugu. Neugodna - ali, dalje se od toga nije išlo.

Unatoč svemu, ravnatelj Battle je napustio Devonshire pod snažnim dojmom da je, zbog nekog ne. poznatog razloga, Anne Meredith smisljeno ubila svoju poslodavku.

23. Par svilenih čarapa kao dokaz

Dok je vlak kojim je putovao ravnatelj Battle hitao na istok kroz Englesku, Anne Meredith i Rhoda Dawes sjedile su u primaćoj sobi Herculea Poirota.

Anne nije željela prihvati poziv prispio s jutarnjom poštom, ali naposljetu je ipak poslušala Rhodin savjet.

— Anne - vi ste kukavica - da, kukavica. Nema nikakva smisla ponašati se poput noja i držati glavu u pljesku. Umorstvo je učinjeno i vi ste među osumnjičenima - možda najmanje sumnjivi...

— Uh, to uopće ne bi valjalo - rekla je Anne s humorom u glasu. - "Najmanje sumnjiv uvljek ispadne pravi krivac."

— No, vi niste - nastavila je Rhoda, ne mareći za upadicu. - I nema smisla dizati nos kao da umorstvo grozno smrdi, a vi s tim nemate ništa...

— S tim nemam ništa - ustrajavala je Anne. - Mislim, posve sam spremna odgovoriti na svako pitanje policajskih istražitelja, ali taj čovjek, taj Hercule Poirot, što se to njega tiče?

— A što će pomisliti ako počnete vrdati i izvlačiti se? Pomislit će da vas proganja osjećaj krivnje.

— Nedvojbeno me ne proganja nikakav osjećaj krivnje - hladno je uzvratila Anne.

— Mila, znam da je tako. Čak i da hoćete, ne biste nikog mogli ubiti. No, ti grozni sumnjičavi stranci to ne znaju. Mislim da bi bilo uputno da ga posjetimo.

Inače će doći ovamo ispitivati poslugu. - Pa nemamo nikakve posluge.

— Imamo mamicu Astwell. Ona nema preanca kad je rlječ o brbljavosti. Hajde, Anne, podimo! Bit će zaista zabavno.

— Ne shvaćam zašto me želi vidjeti - tvrdoglav je nastavila Anne.

— Naravno, da pretekne službenu policiju - nestrpljivo je uzvratila Rhoda. - To uvljek čine - mislim, amateri to uvljek čine. Uvljek drže da su Ljudi iz Scotland Yarda gomila umišljenih budalaša.

— Mislite da je Poirot bistar?

— Ne podsjeća me baš na Sherlocka - rekla je Rhoda. - Vjerujem da je nekad bio posve dobar detektiv. Naravno, već je otišao u mirovinu. Mora da mu je barem šezdeset. Oh, dajte, Anne - podimo posjetiti tog starog momka. Mogao bi nam reći neke grozne stvari o ostalima.

— U redu - rekla je Anne i dodala: - Vi toliko u svemu tome uživate, Rhoda.

— Možda zato što nije rlječ o mojem sprovodu rekla je Rhoda. - Vi ste ga baš zabrljali, Anne, ne dignuvši pogled u pravom trenutku. Da ste to učinili, cljeli ste život mogli od ucjena živjeti kao grofica.

I naposljetu, u tri sata to isto posljepodne, Rhoda Dawes i Anne Meredith udobno su sjedile u naslonjačima uredne Poirotove sobe, pljuckajući sirup od borovnica (koji im se uopće nije sviđao, ali zbog pristojnosti ga nisu odbile) iz staromodnih čaša.

— Vrlo Ljubazno od vas što se prihvatile moj poziv, mademoiselle - govorio je Poirot.

— Bit će mi draga da vam pomognem koliko god mogu - neodređeno je promrmljala Anne.

— Samo da se malo prisjetite.

— Prisjetim?

— Da, već sam postavljao ista pitanja gospodi Lorrimer, dr. Robertsu i majoru Despardu. Nitko mi od njih, alas, nije dao odgovore kojima sam se nadao.

Anne ga je nastavila upitno gledati.

— Želim da se, mademoiselle, u sjećanju vratite u atelje gospodina Shaitane one kobne večeri.

Sjenka zabrinutosti pojavila se na njezinu licu. Hoće li se ikad oslobođiti te more?

Poirot je zapazio njezinu reakciju.

— C'est penible, n'est ce pas? Sve je to prirodno. Tako ste mladi prvi put bili u stravičnoj situaciji. Nikad prlje vjerojatno niste vidjeli ili bili svjedokom nasilne smrti.

Osjećajući nelagodu Rhoda je pomaknula noge na podu.

— Pa? - rekla je Anne.

— Pokušajte se prisjetiti. Želio bih da mi kažete čega se sve sjećate u toj sobi?

Anne se sumnjičavno zagledala u njega. - Ne razumljem.

— Kako ne? Stolci, stolovi, ukrasi, tapete, zavjese, žarači. Sve ste to vidjeli. Zar to ne možete opisati?

— Ah, to. - Anne je okljevala, namrštivši se. Nije to lako. Ne vjerujem da se sjećam.

Ne bih mogla reći kakve su bile tapete. Mislim obojene - nekom neupadljivom bojom.

Na podu su bili tepisi. Zatim pljanino.; Stresla je glavom. - Doista vam ne bih mogla reći ništa više.

— Ali, mademoiselle, ne trudite se. Morate se sjetiti nekog predmeta, ukrasa, neke sitnice?

— Sjećam se kutije s egipatskim nakitom - rekla je Anne. - Tamo uz prozor.

— Ah, da, u udaljenom kutu sobe nasuprot stoliću na kojem je ležao mali bodež Anne ga je pogledala.

— Nisam znala na kojem je stolu ležao.

Pas si bete - za sebe je dodao Poirot. - No, međutim, nije baš ni Hercule Poirot! Da me bolje poznaje, shvatila bi da joj nikad ne bih postavio tako groznu piegu!

Glasno je rekao:

— Rekli ste kutiju s egipatskim nakitom? Anne je s ushitom odgovorila.

— Da - dio nakita bio je divan. Plavo i crveno. Emajl. Nekoliko dražesnih prstena. I kornjaša - no, oni mi se toliko ne sviđaju.

— Gospodin Shaitana je bio veliki kolekcionar promrmljao je Poirot.

— Da, mora da je bio - složila se Anne. - Soba je bila pretrpana stvarima. Niste uopće znali gdje da počnete.

— Zato ne možete spomenuti ništa više što ste vidjeli?

Anne se lagano nasmlješila dok je govorila:

— Jedino vazu krizantema, koje su vapile za svježom vodom.

— Ah, da, posluga to obično zaboravi. Poirot je šutio nekoliko trenutaka. Anne je plaho upitala.

— Bojim se da nisam opazila - to čega ste vi željeli da se prisjetim.

Poirot se blago nasmlješio.

— Nije važno, mon enfant. Izgledi za to bili su mali. Recite mi jeste li u posljednje vrljeme često viđali majora Desparda?

Vidio je kako se na djevojčinu licu pojavio tračak rumenila. Odgovorila je:

— Rekao je da će vas uskoro opet posjetiti. Rhoda je plaho dobacila:

— No, ipak to nije učinio! Anne i ja smo posve sigurne.

Poirot je zatreptao gledajući ih.

— Sretnik - kojemu je uspjelo uvjeriti dvlje lljepo, miade dame u svoju nevinost.

Oh bože - pomislila je Rhoda. - Sad će početi tračati, a to u meni uvljek izaziva nelagodu.

Ustala je i počela razgledati duboreze obješene po zidu.

— Jako su dobri - rekla je.

— Nisu loši - odgovorio je Poirot. Oklljevao je, gledajući u Anne.

— Mademoiselle - naposljetku se oglasio. - Pitam se da li bih vas smio zamoliti za veliku uslugu - ah, nema nikakve veze s umorstvom. Posve privatna i osobna stvar.

Anne se malo iznenadila. Poirot je nastavio s laganim prizvukom nelagode u glasu.

— Razmljete, dolazi Božić. Moram nećakinjama i njihovoj djeci kupiti darove. A malo mi je teško odabrati nešto što se sviđa današnjim mladim damama. Moj je ukus, alas, dosta staromodan.

— Da? - Ljubazno je upitala Anne.

— Svilene čarape, mislim - jesu li svilene čarape dobrodošao dar?

— Je?, zaista jesu. Uvljek je lljepo primiti takav dar.

— Ah, skinuli ste mi teret sa srca. Zamolit ću vas za uslugu. Nabavio sam nekoliko i to različitih boja. Nekih, mislim, šesnaest pari. Da li biste bili ljubazni i pogledali, pa izdvojili pola tuceta za vas najprivlačnijih?

— Sigurno da bih - rekla je Anne ustajući s osmljehom.

Poirot ju je odveo do stola u niši - stola na kojem su stvari bile čudno razbacane posve neprimjereno (samo što ona to nije znala) smislu za red i urednost Herculea Poirota.

Iza gomile stvari stajale su svilene čarape - nekoliko krznom obloženih rukavica - kalendari i kutlje s bombonima.

— Pakete s darovima šaljem jako a l'avrance objasnio je Poirot. - Vidite, mademoiselle, ovdje su čarape. Odaberite mi, molim vas, šest pari.

Okrenuo se, presrećući Rhodu koja ga je slijedila. - A za ovu mademoiselle imam također jedno malo veselje - koje vas, pretpostavljam, uopće ne bi radovalo, mademoiselle Meredith.

— A što je to? - povikala je Rhoda. Snizio je glas.

— Nož, mademoiselle, kojim je tuce ljudi probolo jednog čovjeka. To mi je kao suvenir jednom prigodom darovala "Compagnie Internationale des Wagons Lits".

— Grozno - povikala je Anne.

— Ah! Da vidim - rekla je Rhoda.

Poirot ju je poveo u susjednu sobu, neprestance pričajući.

— Darovala mi ga je "Compagnie Internationale des Wagons Lits" zato što...

Izašli su iz sobe.

Vratili su se za nekoliko minuta. Anne im je pošla ususret.

— Mislim da su najljepše ovih šest pari, gospodine Poirot. Obje ove nljanse vrlo su prikladne za večernje izlaska, a ove svjetllje boje pristajale bi za ljetno i duge Ljetne večeri.

— Mille remerciments, mademoiselle.

Ponovno im je ponudio sirop, ali su odbile. Naposljeku je ispratio mlade dame do vrata, Ljubazno ih pozdravljajući.

Kad su konačno izašle, vratio se u sobu i krenuo ravno prema stolu po kojem su ležale razbacane kojekakve stvari. Čarape i dalje u neurednoj gomili. Poirot je prebrojio šest odabranih pari, a zatim nastavio prebrojavati ostale.

Kupio je devetnaest pari. Ostalo ih je samo sedamnaest.

Polako je kimaо glavom.

24. Troje osumnjičenih nisu ubojice?

Nakon dolaska u London, ravnatelj Battle odmah se zaputio Poirotu. Došao je sat, ili možda čak i više, nakon odlaska Anne i Rhode.

Bez mnogo okolišanja, ravnatelj je ukratko iznio što je sve čuo u Devonshireu.

— Na tragu smo, nema nikakve dvojbe - zaključio je ravnatelj. - Na to je Shaitana smjerao - s tim svojim "nesretnim slučajem u kući". No, ne mogu dokučiti motiv. Zašto bi ona željela ubiti tu ženu?

— Mislim da vam baš tu mogu pomoći, prljatelju dragi.

— Samo naprijed, gospodine Poirot.

— Danas posljepodne izveo sam mali pokus. Nagovorio sam mademoiselle i njezinu prljateljicu da me posjete. Postavljao sam im uobičajena pitanja o tome što je sve gospođica Meredith zapazila u sobi gospodina Shaitane one kobne večeri.

Battle ga je radoznalo pogledao.

— Nikako ne odustajete od tih pitanja.

— Da, vrlo su korisna. Mnogo mi govore. Mademoiselle Meredith je bila sumnjičava - vrlo sumnjičava. Ta mlada dama sve prihvata sa zadrškom. I onda ta stara, dobra raga, Hercule Poirot, izvede jedan od svojih najboljih trikova. Postavi traljavu amatersku zamku. Mademoiselle spomene kutiju s nakitom. Ja kažem: zar to nije bilo u kutu sobe nasuprot stolu na kojem je ležao bodež. Mademoiselle ne pada u klopku. Lukavo je izbjegne. Zbog toga postane zadovoljna sama sobom i budnost joj slabii. I to je svrha rečenog posjeta - nagnati je da prizna kako je znala gdje se nalazio bodež, te da ga je opazila! Radovala se i osokolila kad mi je, kako je pomislila, nanijela poraz. Posve je slobodno razgovarala o nakitu; zapazila je brojne potankosti o njemu. Ništa drugo iz te sobe nije zapazila, niti zapamtila - osim vase s krizantemama u kojoj je trebalo promljeniti vodu.

— Pa? - zapitao je Battle.

— E, to je važno. Pretpostavimo da ništa ne znamo o toj djevojci. Već te rlječi otkrile bi nam nešto o njezinu karakteru. Zapaža cvljeće. To znači da voli cvljeće? Ne, zato što nije opazila - kao što bi to smjesta učinio svaki Ljubitelj cvljeća - jako veliku vazu s ranim tulipanim. Ne, iz nje je govorila plaćena pratiteljica - djevojka dužnost koje je mljenjati vodu u vazama i, osim toga, to je djevojka koja voli i zapaža nakit. Zar to nije pomalo sugestivno?

— Ah - rekao je Battle. - Počinjem shvaćati kamo smjerate.

— Točno to. Kao što sam vam rekao neki dan, ja stavljam karte na stol. Kad ste neki dan prepričavali njezin životopis, a gospoda Oliver obznanila svoje zapanjujuće otkriće, smjesta sam se uhvatio jedne važne značajke. Umorstvo nije moglo biti učinjeno iz koristoljublja zato što je gospodica Meredith i dalje morala zaradivati za život. Pa onda, zašto? Razmotrio sam temperament Anne Meredith u pojavnom obliku, kako se i pokazivao. Posve plaha mlada djevojka, siromašna ali dobro odjevena, sklona lijepim stvarima... To je, zar ne, temperament lopova a ne ubojice. I smjesta sam upitao da li je gospoda Eldon bila uredna osoba. Vi ste odgovorili ne, nije bila uredna.

Postavio sam hipotezu. Pretpostavimo da je Anne Meredith djevojka s nekim slabostima kad je rlječ o karakteru - da pripada onoj vrsti djevojaka kaje otuđuju sitnice u velikim dućanima. Pretpostavimo da je, siromašna a opet sklona lljepim stvarima, jedanput ili dvaput otuđila stvari od svojeg poslodavca. Broš, neki stari novčić ili ogrlicu. Površna, neuredna gospođa Eldon te bi nestanke pripisala vlastitoj nemarnosti. Ne bi niti posumnjala na svoju umiljatu malu pomoćnicu. No, sada pak, pretpostavimo potpuno drugačljeg poslodavca - poslodavca koji bi to zapažao - i koji bi optužio Anne Meredith zbog krađe. To već postaje mogući motiv za umorstvo. I kao što sam rekao neko veče, gospođica Meredith je mogla ubiti samo zbog straha.

Znajući da bi njezin poslodavac mogao dokazati krađu. Samo je jedna jedina stvar može spasiti: poslodavac mora

umrljeti. I tako ona zamljeni bočice, pa gospođa Benson umire ni na trenutak ne posumnjavši da je zaplašena djevojka u tome imala svoje prste.

— Moguće je - rekao je ravnatelj Battle. - To je samo hipoteza, ali moguće je.

— Malo više nego moguće, prljatelju dragi - također vjerojatno. Naime, danas posljepodne postavio sam zamku s lijepim mamcem - stvarnu zamku nakon one lažne koja je zaobiđena. Ako je točno ono u što sumnjam, Anne Meredith nikad, ali baš nikad neće moći odoljeti doista skupom paru čarapa! Zamolio sam je da mi pomogne. Stavio sam joj jasno do znanja kako nisam siguran u točan broj pari čarapa, napuštam sobu, ostavljajući je samu - i rezultat je toga, prljatelju moj, da sad imam sedamnaest pari čarapa umjesto devetnaest, a dva para su nestala u ručnoj torbici Anne Meredith.

— Auh! - zazvijađao je ravnatelj Battle. - Ipak, bio je to veliki rizik.

— Pas du tout. Što misli, za što je sumnjičim? Umorstvo. U čemu je onda rizik kad je riječ o krađi jednog ili dva para čarapa? Ne tragam za lopovom. Uz to, lopov, ili kleptoman, uvljek je isti - uvjeren je da će uvljek uspjeti.

— Da, to je istina. Nevjerojatno glupo. Vrč ide na vodu tko zna koliko puta. Pa, držim da smo zajedno stigli vrlo blizu potpunoj istini. Anne Meredith je zatečena u krađi.

Anne Meredith je bocu s jedne police premjestila na drugu. Znamo da je zapravo riječ o umorstvu - ali, proklet bio ako to ikad uspljemo i dokazati. Uspješan zločin Broj 2.

Robertsu uspljeva. Anne Meredith uspljeva. Ali, što je sad tu sa Shaitanom? Je li Anne Meredith ubila Shaitanu?

Na trenutak - dva nije prozborio ni riječi, a onda je stresao glavom.

— Nešto tu ne odgovara - nekako je nevoljko procljedio. - Ona nije od onih koje riskiraju. Zamljeniti nekoliko boćica, to da. Znala je da joj nitko ne bi mogao pripisati nešto takvo. To je bilo potpuno sigurno zato što je bilo tko mogao to učiniti! Naravno, možda i nije mogla uspjeti. Gospođa Benson je mogla vidjeti da su boćice zamljenjene prljje nego što je popila tekućinu, a možda nije moralna niti umrljeti od toga. Nazvao bih to "pokušajem umorstva s nadom u uspjeh". Moglo je uspjeti, ili ne uspjeti. Zapravo, uspjelo je. Ali Shaitana je posve drugi par rukava. To je bilo smišljeno, drsko umorstvo sa svrhom.

Poirot je kimmuo u znak slaganja.

— Slažem se s vama. Posljedi su dvlje različite vrste umorstva.

Battle je protrljaо nos.

— I tako je, čini se, brišemo s popisa kad je riječ o Shaitani. Robertsa i djevojku, oboje brišemo s popisa. A što je s Despardon? Je li vam se "posrećilo" s onom ženom iz Luxemorea?

Poirot je prepričao dogodovštine koje je doživio proteklog dana.

Battle se namrštilo.

— Znam tu vrstu žena. U njih nikako ne možete razlučiti sjećanja od izmišljotina.

Poirot je nastavio. Opisao je Despardov posjet, kao i njegovu prijavljost.

— Vjerujete mu? - Da, vjerujem. Battle je uzdahnuo.

— I ja, također. Ne spada u Ljude koji bi pucali u čovjeka samo da mu otriju ženu.

Uostalom, a zar ne postoje sudovi i sudske rastave? Svatko trči u sud. Osim toga takva mu rastava ne bi štetila karjeri i poslu, ili na bilo koji sličan način. Ne, ne držim da je pokojni gospodin Shaitana, kojeg se tako često prisjećamo, tu upecao nešto u naplavini granja. Naponsljeku, Broj 3 ipak nije ubojica.

Pogledao je Poirota. - I to ostavlja — Gospodu Lorrimer - rekao je Poirot.

Zazvonio je telefon. Poirot je ustao i javio se. Progovorio je nekoliko riječi, počekao i ponovno se oglasio. Spustio je slušalicu i vratio se Battleu.

Lice mu je izražavalo krajnju zabrinutost.

— Javila se gospođa Lorrimer - rekao je. - Želi da je posjetim - odmah.

Detektiv i ravnatelj su se pogledali. Potonji je sporo mahnio glavom.

— Imam li krivo? - rekao je. - Ili ste ipak očekivali nešto slično?

— Pitao sam se - rekao je Hercule Poirot. - To je sve. Pitao sam se.

— Bolje da pohitate - rekao je Battle. - Možda ćete konačno uspjeti doznati istinu.

25. Govori gospoda Lorrimer

Dan nije bio vedar i sunčan, pa se i soba gospode Lorrimer činila nekako tamnom i sumornom. Kao da je neko sivilo i nju obuzelo, pa se činila mnogo starljom nego za posljednjeg Poirotova posjeta.

Pozdravila ga je širokim osmljehom punim samopouzdanja.

— Doista je ljepo od vas što ste se odmah odazvali mojem pozivu, gospodine Poirot.

Znam da ste jako zaposlen čovjek.

— Stojim vam na usluzi, madame - rekao je Poirot lagano se naklonivši.

Gospođa Lorrimer je pritisnula zvonce pokraj kamina.

— Poslužit će nam čaj. Ne znam što vi mislite, ali vjerujem da nije dobro odmah se uzajamno povjeravati a da se prlje ne uspostave bolje veze.

— Znači, gospođo, povjeravat čemo se?

Gospođa Lorrimer nije odgovorila, jer se u tom trenutku soberica odazvala na poziv zvonom. Nakon što je služavka primila narudžbu i napustila prostoriju, gospođa Lorrimer je suho progovorila:

— Ako se sjećate, kad ste postjednji put bili ovdje rekli ste da ćete se odazvati mojem pozivu. Natuknuli ste, čini mi se, i kakav bi me to razlog mogao potaknuti da vas pozovem.

Poslužen je čaj. Gospođa Lorrimer je noljevala čaj u šalice, inteligentno govoreći o različitim temama.

Iskoristivši stanku, Poirot je dobacio:

— Čuo sam da ste s malom mademoiselle neki dan bili na čaju.

— Jesmo. Jeste li je viđali ovih dana? - Upravo danas u podne.

— Znači u Londonu je ili ste vi otišli u Wallingford? - Ne. Ona i njezina prijateljica bile su toliko Ljubazne posjetiti me.

— Ah, prijateljica. Nju nisam srela.

— To ubojstvo - to me okružilo rapprochementom. Vi i mademoiselle zajedno pijete čaj. I major Despard učvršćuje veze i produbljuje prijateljstvo s gospodicom Meredith. Dr. Roberts, on je jedini izvan toga.

— Srela sam ga neki dan na bridžu - rekla je gospoda Lorrimer. - Učinilo mi se da je u svojem uobičajenom posve dobrom raspoloženju.

— Kao i uvljek spremjan za partiju bridža?

— Da - i dalje licitirajući kao da je sišao s uma - i vrlo često uspljeva u tom blefu.

Ušutjela je na trenutak, pa nastavila:

— Jeste li odnedavno sreli ravnatelja Battlea?

— I njega sam video danas posljepodne. Bio je kod mene kad ste nazvali.

Zaklanjajući rukom lice od vrućine vatre u kaminu, gospođa Lorrimer je upitala:

— Kako napreduje?

Poirot je odgovorio sumorno:

— Vrli Battle nije baš brz. Ide polako, ali naposljetu uvljek stigne na cilj, madame.

— Pitam se. - Na usnama joj se pojavio jedva vidljiv ironičan osmljeh.

Nastavila je:

— Prilično zaokupljam njegovu pozornost. Zavirivao je, čini mi se, daleko u moju prošlost, sve do djetinjstva. Razgovarao je s mojim prijateljima i brblja s poslugom - ovom sadašnjom jednako kao i s osobama koje su prlašnjih godina radile? u mojoj domaćinstvu. Sto je mislio da će naći, doista ne znam, ali svakako nije našao ništa.

Jednako je tako mogao prihvati sve što sam mu rekla. Rekla sam mu istinu. Jedva da sam zapravo poznavala gospodina Shaitanu. Kao što sam rekla, srela sam ga u Luxoru i naše poznanstvo nikad nije preraslo u prijateljstvo. Ravnatelj Battle nikad neće moći izbjegći tim činjenicama.

— Možda ne - odgovorio je Poirot. - A vi, gospodine Poirot?

— Na to sam i mislio.

Mali čovječuljak je polako kimao glavom. - Ničem to ne bi vodilo.

— Sto točno mislite pod time, gospodine Poirot?

— Bit će posve otvoren, madame. Odmah sam shvatio kako ste, od sve četiri osobe koje su se te noći našle u sobi gospodina Shaitane, vi, gospodo, osoba s najboljim umom, najpromišljenija i najhladnokrvnija. Ako bih se morao kladiti tko bi od vas četvero najvjerojatnije mogao uspješno isplanirati i izvesti umorstvo, upravo bih se na vas kladio.

Gospođa Lorrimer je podigla obrve.

— Trebala bih se osjetiti polaskanom? - suho je upitala.

Poirot je nastavio, ne osvrćući se na upadicu:

— Da bi zločin uspio, obično je nužno svaku pojedinost unaprlijed promisliti. Svaka se zamisliva mogućnost mora uzeti u obzir. Tempiranje mora biti precizno. Odabir mjesta nedvojbeno ispravan. Dr. Roberts bi mogao zabrljati zločin zbog hitnje i prevelike samouvjerjenosti; major Despard bi vjerojatno bio suviše razborit za tako nešto; gospođica Meredith bi mogla izgubiti glavu i odati se. Vi, madame, ne biste učinili ništa takvoga. Vi biste bili trezveni i hladnokrvni, po naravi dovoljno ste odlučni, a također bi vas mogla opsjednuti neka ideja, i to dovoljno da vam pomrači razboritost.

Uz to, ne pripadate ženama koje gube glavu.

Bez riječi gospođa Lorrimer je sjedila nekoliko minuta, dok joj je na usnama titrao neobičan osmljeh.

— Znači, tako vi mislite o meni, gospodine Poirot. Po vama bila bih sposobna učiniti idealan zločin.

— Vi ste barem toliko jubazni da ne odbacite takvu pomisao.

— Držim je vrlo zanimljivom. I tako ste pomislili da sam ja jedina osoba sposobna ubiti Shaitanu. Poirot je polako rekao:

— No, postoji tu i jedna poteškoća, madame. - Doista? Pa, recite mi.

— Možda ste zapazili da sam netom izrekao frazu koja otrilike glasi: "Da bi zločin uspio, obično je nužno svaku

pojedinost unaprlijed pozorno isplanirati."

"Obično" je riječ na koju bih vam želio skrenuti pozornost. Jer, postoji i druga vrsta uspješnog zločina. Jeste li ikad nekom iznenada rekli: "Bacite kamen da vidite možete li pogoditi ono drvo", a osoba vas posluša bez razmišljanja - pa začudo čovjek često pogodi drvo?

No, kad to pokuša ponoviti, pokaže se da to nije baš tako lako - zato što čovjek počne razmišljati. "Jako - ne, jače - malo udesno - ulljevo." Prvi put to je obično nesvjestan potez - tljelo sluša um kao što to čini tljelo životinje. Eh bien, madome, postoji i takva vrsta zločina, zločina koji se učini kao u hipu - nadahnuće - bljesak genija - da čovjek nema vremena zastati i razmislići. A tako, madame, u takvoj vrsti zločina ubljen je gospodin Shaitana. Neka iznenadna, gotovo pogubna nužnost, bljesak nadahnuća, brza izvedba.

Stresao je glavom.

— A to, madame, uopće nije vrsta zločina koja bi mogla biti vama svojstvena. Da ste kojim slučajem ubili gospodina Shaitanu, bio bi to zločin s predumišljajem.

— Shvaćam. - Nježno je mahala rukom, nastojeći i dalje zaštiti lice od topoline kamina.

— I sada, naravno, kako to nije bio zločin s predumišljajem, ja nisam mogla niti ubiti gospodina Shaitanu - je li, gospodine Poirot?

Poirot se naklonio. - Tako je, madame.

— Pa ipak... - Nagnula se naprlijed i prestala mahati rukom. - Ja jesam ubila gospodina Shaitanu, gospodine Poirot...

26. Istina

Nastao je muk - stanka koja se otegla.

Soba je postajala sve mračnija. Plamičak u kaminu povremeno bi se raspiamsao i onda ponovno trnuo. Gospođa Lorrimer i Hercule Poirot nisu gledali jedno u drugo, nego u vatru. Na trenutak kao da je vrljeme stalo.

A onda je Hercule Poirot uzdahnuo i promeškoljio se.

— I tako je - cljelo vrljeme... Zašto ste ga ubili, madame?

— Mislim da znate zašto, gospodine Poirot.

— Zato što zna nešto o vama - nešto što se davno zbilo?

— Da.

— A to nešto bila je - još jedna smrt? Pognula je glavu.

Poirot je blago rekao:

— Zašto ste mi rekli? Zašto ste me danas pozvali? - Jednom ste mi rekli da bih tako trebala kadtad postupiti.

— Da - zapravo, nadao sam se... Znao sam, madame, da kad je o vama rlječ, samo je jedan način da se dozna sva istina - a to je vašom slobodnom voljom. Ako se odlučite ne govoriti, ne biste progovorili i nikad se ne biste izdali. No, ipak je postojala mogućnost da čete sami poželjeti progovoriti.

Gospođa Lorrimer je kimnula.

— Tako ste to mudro predvidjeli - klonulost i gađenje - osamljenost...

Glas joj je utihnuo.

Poirot ju je začuđeno pogledao.

— Znači, tako je to bilo? Da, mogu shvatiti da je moglo biti..

— Sama, posve sama - rekla je gospođa Lorrimer. - Onaj tko to nije proživio, kao što sam ja to proživjela, ne zna što znači živjeti svjestan učinjenog. Poirot je blago rekao:

— Ako vam izrazim suosjećanje, madame, nadam se da to nećete držati neumjesnim?

Mclo je pognula glavu.

— Hvala vam, gospodine Poirot.

Ponovno je nastala stanka, a onda, nešto življim tonom, Poirot je rekao:

— Imam li pravo, madame, kad vjerujem da ste Shaitanine rlječi izrečene za večerom doživjeli kao izravnu prljetnju?

Kimnula je.

— Odmah sam shvatila da govoriti tako da bi ga jedna osoba morala razumjeti. Ja sam bila ta osoba. Opaska o otrovu kao oružju žene meni je bila namlijenjena. On je znao. Prije te opaske jednom sam već posumnjala. Naveo je razgovor na neko čuveno suđenje i opazila sam kako me pozorno promatra. U očima mu se krilo neko opasno znanje; oči mu nisu mogle sakriti da nešto zna. No, naravno, za večerom sam bila posve sigurna.

— A, također, niste niti sumnjali kad je rlječ o njegovim budućim namjerama?

Gospođa Lorrimer je suho uzvratila:

— Bilo je teško povjerovati da ste ravnatelj Battle i vi tek slučajno nazočni. Bila sam uvjerenja da će se Shaitana hvaliti vlastitom domišljatošću tako da pred vama dvojicom naglasi kako je otkrio nešto na što baš nitko nije posumnjao.

— Kako brzo ste se odlučili da morate djelovati, madame?

Gospođa Lorrimer je malo oklljevala.

— Teško se točno prisjetiti kad mi je ta pomisao pala na um - rekla je. - Vidjela sam bodež prlje nego što smo sjeli za stol. Kad smo se vratili u atelje, uzela sam ga i sakrila u rukav. Nitko to nije opazio. Bila sam oprezna.

— Nedvojbeno ste vješto to učinili, madame.

— I tada sam konačno odlučila što će učiniti. Samo sam morala provesti nakanu. Možda je bilo rizično, ali smatrala sam da je vrljedno pokušati.

— I tu se sad javlja vaša hladnokrvnost, vaše umljeće i uspješnost da procljenite izglede. Da, sad vidim.

— Počeli smo kartati - nastavila je gospođa Lorrimer. Glas joj je bio hladan, pribran i bezosjećajan. Konačno je iskrsnula prilika. Bila sam lažni igrač. Odšetala sam u drugi kut sobe do kamina. Shaitana je zadrljemo. Pogledala sam na ostale. Svi su bili zaokupljeni kartanjem. Nagnula sam se - i izvela to...

Glas joj je na tren zatitroa, ali smjesta mu se vratila hladna mirnoća.

— Obratifa sam mu se. Shvatila sam da bi mi to moglo poslužiti kao svojevrstan alibi.

Dobacila sam neku opasku u vezi s vatrom u kaminu, pretvarala se kao da mi je odgovorio i nato rekla nešto poput: "Slažem se s vama. Ni ja ne volim radljatore."

— Nije uopće kriknuo?

— Ne. Mislim da je malo jeknuo - i to je bilo sve. Iz daljine bi netko pomislio da je čuo neku rlječ.

— I onda?

— I onda sam se vratila za kartaški stol. Igrao se zadnji štih.

— I samo ste sjeli i nastavili kartati? - Da.

— S dostatnim zanimanjem za partiju da biste mi poslje dva dana mogli ispričati kako je tko zvao i odigrao?

— Da - jednostavno je odgovorila gospođa Lorrimer.

— Epatant! - rekao je Hercule Poirot.

Zavalio se u naslonjaču. Nekoliko je puta kimnuo. A onda za promjenu potresao glavom.

— No, madame, i dalje tu nešto ne razumljem. - Da?

— Čini mi se da sam propustio neku činjenicu, odnosno da mi je promaknuo neki čimbenik. Vi ste žena koja sve pomno razmotri i odvagne. Odlučite se, zbog nekog razloga, upustiti u golem rizik. Upustite se - uspješno. I onda, i to nakon dva tjedna, promljenite odluku. Iskreno govoreći, madame, nekako mi sve to čudno zvuči.

Čudan osmljeh iskrivio joj je usne.

— Imate posve pravo, gospodine Poirot, jednu činjenicu ne znate. Je li vam gospođica Meredith rekla gdje smo se srele neki dan?

— Negdje blizu stana gospode Oliver, mislim da je tako rekla.

— Vjerujem da je tako. No, mislila sam na ime ulice. Anne Meredith me je srela u Ulici Harley.

— Ah! - Pozorno ju je promatrao. - Počinjem shvaćati.

— Da, mislila sam da hoćete. Pošla sam jednom specijalistu. Potvrdio mi je ono na što sam napola sumnjala.

Osmlijeh joj se raširio licem. Više nije bio nekako neprirodan i gorak. Iznenada je postao ugodan.

— Neću još dugo igrati bridž, gospodine Poirot. Oh, nije to llječnik rekao baš tako izmerno. Malo je uljepšao istinu. Jako se pazeći i čuvajući itd., itd. mogla bih poživjeti još nekoliko godina. No, neću se tako ponašati. Nisam takva žena.

— Da, da, počinjem shvaćati - rekao je Poirot.

— Vidite, i to je prevagnulo. Mjesec - dva mjeseca, možda - svakako ne duže. I tada, baš kad sam odlazila od specijalista, srela sam gospodicu Meredith. Pozvala sam je na čaj.

Na tren je zastala, pa nastavila:

— Nisam ja, na kraju, posve zla žena. Dok smo pile čaj, stalno sam razmišljala. Mojim postupkom te večeri nisam samo gospodina Shaitanu lišila života (to je već učinjeno i ne može se više ispraviti), nego sam također, u različitim stupnjevima, nepovoljno utjecala na život ostalo troje Ljudi. Zbog mojeg djela dr. Roberts, major Despard i Anne Meredith - a nitko mi od njih nikad ništa nažao nije učinio - prolazili su kroz velike patnje, a možda su se čak našli i u velikoj opasnosti. Barem sam to mogla promljeniti. Nisam sigurna da me osobito pograđaju nevolje dr. Robertsa ili majora Desparda - premda će vjerojatno i jedan i drugi proživjeti mnogo više godina nego ja.

Njih su dvojica muškarci, koji su se mogli do nekog stupnja brinuti sami za sebe. No, kad sam pogledala Anne Meredith...

Oklljevala je, pa polako nastavila:

— Anne Meredith je još djevojka. Čitav je život pred njom. Ovaj nesretan događaj mogao bi joj uništiti život... Nikako se nisam mogla pomiriti s tom mišlju...

A onda, gospodine Poirot, dok su mi se te misli sve češće i žešće motale po glavi, shvatila sam da se obistinilo ono što ste samo natuknuli: I, danas posljepodne sam vas nazvala...

U mukloj tišini prolazile su minute.

Hercule Poirot se nagnuo naprlijed. Zagledao se, namjerno zabuljio kroz sve gušću tamu, ravno u gospođu Lorrimer. Uzvratila mu je jednakо intenzivnim pogledom, mirno i bez ikakve nervoze.

Naposljetu Poirot se oglasio:

— Gospođo Lorrimer, jeste li sigurni - jeste li potpuno sigurni (reći ćete mi istinu, zar ne?) - da umorstvo gospodina Shaitane nije izvedeno s predumišljajem? Zar nije točno da ste umorstvo unaprlijed isplanirali - da ste pošli na večeru a da ste u mislima već isplanirali umorstvo?

Bez pokreta gospođa Lorrimer ga je gledala nekoliko trenutaka, a onda oštro odmahnula glavom.

— Ne - rekla je.

— Niste umorstvo unaprlijed isplanirali? - Ne, sigurno nisam.

— Onda - onda... Ah, pa vi mi lažete - zacljelo lažete!..

Glas gospođe Lorrimer poput noža je presjekao zrak.

— Zaboga, gospodine Poirot, zaboravlje se. Čovječuljak je skočio na noge. Ushodao se s jednog do drugog kraja sobe, mrmljujući za sebe i izbacujući rafale kratkih nerazumljivih rlječi.

Iznenada je rekao: - Dopustite mi.

I, zaputivši se do prekidača, upalio je svjetlo. Vratio se, sjeo u naslonjač, stavio obje ruke na koljena i zagledao se ravno u svoju domaćicu.

— Pitanje je - rekao je - može li uopće Hercule Poirot pogrlješiti?

— Nitko nema uvlek pravo - hladno je uzvratila gospođa Lorrimer.

— Ja imam - rekao je Poirot. - Uvlek imam pravo. Toliko sam uvlek i bez izuzetka u pravu da me to već zapanjuje. No, sada se čini, i to se doista čini, da imam krivo. I to me uznemiruje. Prepostavljam da znate što govorite. Vi ste ubojica! Fantastično je da Hercule Poirot zna bolje od vas kako ste to izveli.

— Fantastično i vrlo apsurdno - rekla je gospođa Lorrimer još hladnjim glasom.

— Znači ja sam lud. Nema dvojbe da sam lud: Ne - sacre nom d'un petit bonhomme - ja nisam lud! Ja imam pravo. Moram imati pravo. Spreman sam vam povjerovati da ste ubili gospodina Shaitanu - ali niste ga ubili na način kako ste to meni opisali. Nitko ne može učiniti nešto što nije dans son caractere!

Zastao je. Gospođa Lorrimer je gnjevno uzdahnula i zagrizla usnu. Zaustila je da nešto kaže, ali Poirot ju je preduhitrio.

— Ili je umorstvo Shaitane unaprlijed isplanirano ili ga uopće niste vi ubili!

Gospođa Lorrimer je oštrosno rekla:

— Doista vjerujem da jeste ludi, gospodine Poirot. Ako sam spremna priznati da sam učinila umorstvo, teško je povjerovati da bih onda lagala kad je rlječ o tomu kako sam ga izvela. Kakvog bi to imalo smisla?

Poirot je ponovno ustao i prošetao po sobi. Kad se vratio do naslonjača, ponašanje mu se potpuno promljenilo. Bio je blag i Ljubazan.

— Niste vi ubili Shaitanu - rekao je nježno. - Sad to shvaćam. Sad sve shvaćam. Ulica Harley, I mala Anne Meredith stoji osamljena i bespomoćna na pločniku. Vidim i drugu djevojku - prljje mnogo godina, djevojku koja je uvlek kroz život prolazila sama grozno sama i osamljena. Da, sve to sad shvaćam. No, jedno ne shvaćam - zašto ste tako sigurni da je Anne Meredith učinila umorstvo?

— Zaboga, gospodine Poirot...

— Potpuno vam je beskorisno buniti se - i dalje mi lagati, madame. Kažem vam, ja znam istinu. Potpuno su mi poznati osjećaji koji su vas tog dana obuzeli na Ulici Harley. Ne biste to učinili za dr. Robertsa - o, ne! Ne biste to učinili ni za majora Desparda, non plus. Ali, Anne Meredith je nešto posve drugo. Osjećate neko sažaljenje za nju, zato što je ona učinila isto što i vi nekad. Vi čak niti ne znate - ili barem tako mislim - kakvog je razloga mogla imati da učini zločin. No, posve ste sigurni da ga je učinila.

Bili ste sigurni i one večeri - večeri kad se to zbilo - kad vas je ravnatelj Battle pozvao da iznesete vlastite poglede o slučaju. Da, sve znam, zar ne vidite? Posve je beskorisno i dalje mi lagati. Shvaćate to, zar ne?

Pričekao je na odgovor, ali gospođa Lorrimer nije rekla ni rlječi. Kimnuo je glavom u znak zadovoljstva.

— Da, osjećajni ste. To je dobro. Vrlo ste plemenito, madame, preuzeli odgovornost na sebe, dopuštajući tom

djetetu da se spasi.

— Zaboravlja - rekla je gospođa Lorrimer suhim glasom - da nisam nevina žena. Prlje mnogo godina, gospodine Poirot, ubila sam svojeg supruga...

Na trenutak je zavladao muk.

— Razumljem - rekao je Poirot. - To je pravda. Naposljetu, samo pravda. Vrlo logično razmišljate. Spremni ste propatiti zbog onog što ste učinili. Umorstvo je umorstvo - nije važno tko je žrtva. Madame, hrabri ste i josno sagledavate činjenice. Ali još vas jedanput pitam: Kako možete biti tako sigurni? Kako znate da je Anne Meredith ubila gospodina Shaitanu?

Gospođa Lorrimer je duboko uzdahnula. Posljednji joj je otpor nestao i prlje nego što je Poirot završio. Poput djeteta jednostavno je odgovorila:

— Zato što sam je vidjela - rekla je.

27. Neposredni svjedok

Iznenada Poirot se nasmljao. Nije se mogao obuzdati. Zabacio je glavu, dok je cljelom sobom odjekivao njegov galski smljeh.

— Pardon, madame - rekao je brišući suze s očlju. - Nisam se mogao suzdržati. Ovdje se nadmećemo argumentima i promišljamo. Postavljamo pitanja! Pozivamo se na psihologiju - a sve to vrljeme postoji i neposredan svjedok zločina. Recite mi, preklinjem vas.

— Večer je već poodmaknula. Anne Meredith je bila lažni igrač. Ustala je i pogledala partnerove karte, a onda hodala po sobi. Igra u tom trenutku nije bila osobito zanimljiva - ishod je bio očit. Nisam se morala usredotočiti na karte. Kad smo ušli u završnicu, pogledala sam prema kaminu. Anne Meredith se sagnula nad Shaitanom. Dok sam je gledala, uspravila se - ruka joj je zapravo još ležala na njegovim grudima - taj položaj je pobudio moje zanimanje i iznenađenje. Uspravila se i vidjela sam joj lice, kao i kratak pogled koji nam je uputila. Krivnja ili strah - to sam joj vidjela na licu.

Naravno, tada nisam znala što se zbilo. Jedino sam se pitala što je to dovraga ta djevojka mogla raditi. Kasnije - znala sam o čemu se radilo. Poirot je kimnuo.

— Ali ona nije znala da vi znate. - Ona nije znala da ste je vidjeli?

— Siroto dljete - rekla je gospođa Lorrimer. Mlada zaplašena - još se je morala probljati kroz život. Čudite li se da sam - pa, da sam držala jezik za zubimai'

— Ne, ne, uopće se ne čudim.

— Osobito znajući da ja - da ja sama... - Završila je rečenicu slegnuvši ramenima.

— Sigurno nisam ja trebala uprti prstom. To je za policiju.

— Baš tako - ali danas ste otišli mnogo dalje. Sumorno, gospođa Lorrimer je rekla:

— Nikad nisam bila žena nježna srca ili puna suošjećanja, ali pretpostavljam da se u Ljudi takvi osjećali lavljaju s godinama. Uvjeravam vas da se ne povodim često za sažaljenjem.

— Nije to uvljek pouzdan vodič, madame. Mademoissele Anne je mlada, krhka, izgleda plaha i ustrašena - oh, da, čini se osobom vrlo vrljednom suošjećanja. Ali, ne slažem se. Da vam kažem, madame, zašto je Anne Meredith ubila gospodina Shaitanu. Zato što je on znao da je ubila jednu postarlju gospodu kojoj je služila kao pratiteljica - zato što ju je ta gospođa otkrila u sitnoj kradbi.

Gospođa Lorrimer je bila pomalo zapanjena. - Je li to točno, gospodine Poirot?

— Uopće ne sumnjam u to. Tako je nježna - tako blaga - čovjek bi rekao. Ma! Ona je opasna, madame, opasna je ta mala mademoissele Anne! Kad je rlječ o njezinoj vlastitoj sigurnosti, vlastitoj udobnosti, divljački će udariti - izdajnički. Za mademoissele Anne ta dva zločina neće biti i posljednja. Njima će steći samopouzdanje...

Gospođa Lorrimer je oštro podviknula:

— Grozno je to što govorite, gospodine Poirot. Grozno!

Poirot je ustao.

— Madame, sada odlazim. Razmislite o svemu što sam vam rekao.

Gospođa Lorrimer je ostavljala dojam određenenesi gurnosti. Pokušavajući vratiti svoje uobičajeno ponašanje, rekla je:

— Ako mi to bude odgovaralo, gospodine Poirot, potpuno će zanjekati ovaj naš razgovor. Ne zaboravite da nemate svjedoka. Ono što sam vam upravo rekla o tome što sam vidjela te kobne večeri - hm, to je posve privatno, nešto samo između nas dvoje.

Poirot je sumorno odvratio:

— Ništa bez vašeg pristanka, madame. Budite mirni. Imam vlastite metode. Sada kad znam kamo smjeram...

Uzeo joj je ruku i podignuo do usana.

— Dopustite mi, madame, da vam kažem kako ste osobita žena. Primite moje poštovanje. Doista ste jedna od tisuću. Pa, niste čak učinili ono što ostalih 999 od tisuću žena nije moglo ne učiniti.

— Što to?

— Rekli ste mi zašto ste ubili svojeg supruga - i kako je potpuno opravdan bio takav postupak. Gospođa Lorrimer se ukočila.

— Zaboga, gospodine Poirot - kruto je odgovorila. - Moji se razlozi nikoga ne tiču.

— Magnifique! - rekao je Poirot, i još jedanput podignuo njezinu ruku do svojih usana, te napustio sobu.

Vani je bilo hladno, pa je niz ulicu gledao hoće li naići taksi. No, nigdje ni jednog na vidiku.

Zaputio se pješke u smjeru King's Roada.

Dok je hodao, stalno je razmišljao. Povremeno bi kimnuo glavom; jedanput je zamahnuo glavom. Pogledao je preko ramena. Netko se uspinjao stubama kuće gospocfie Lorrimer. Prema obrisima figure, vrlo vjerojatno Anne Meredith. Oklljevao je na trenutak, pitajući se da li da se vrati; ali, ipak je nastavio.

Došavši kući, tvrdio je da je Battle otišao ne ostavivši nikakve poruke.

Pošao je nazvati ravnatelja.

— Hallo. - Javio se Battle. - Ima li što?

— Je crois bien. Mon ami, moramo uhvatiti onu Meredith - i to što prlje.

— Ja je hvatam - ali zašto što prlje?

— Zato, prljatelju dragi, jer bi mogla postati opasna.

Battle je šutio nekoliko trenutaka. A onda je rekao:

— Znam što mislite. Ali, nitko... ah, pa, ne smljemo se kockati. Zapravo, već sam joj poslao pismo. Službeno izvješće u kojem joj najavljujem da će je sutra posjetiti.

Možda bi je valjalo malo preplašiti.

— Moglo bi se, ako ništa drugo. Smljem li vam se pridružiti?

— Naravno. Bio bih počašćen vašom nazočnošću, gospodine Poirot.

Poirot je spustio slušalicu zamišljena lica.

Nikako se nije mogao smiriti. Dugo je sjedio pred kaminom, mršteći se nekako sam za sebe. Naposljetu, otklonivši neke strepnje i sumnje, pošao je na spavanje.

— Vidjet ćemo sutra ujutro - promrmljao je.

No, nije imao pojma što će donijeti sljedeće jutro.

28. Samoubojstvo

Kad je zazvonio telefon, Poirot je sjedio za jutarnjom kavom i pecivom.

Podignuvši slušalicu, začuo je Battleov glas: - Je li to gospodin Poirot?

— Da, ja sam. Qu'est ce qu'il y a?

Čim se ravnatelj javio, i promljenio glas, Poirot je naslutio da se nešto dogodilo.

Vratile su mu se neke neodređene slutnje.

— No brzo, prljatelju, recite mi. - Gospođa Lorrimer.

— Lorrimer - da\$

— Što ste joj dovragna rekli - ili što je ona vama rekla - jučer? Niste mi ništa kazali o tomu; zapravo, ostavili ste me u uvjerenju da hvatamo onu djevojku Meredith. Poirot je mirno upitao:

— Što se dogodilo? - Samoubojstvo.

— Gospođa Lorrimer je učinila samoubojstvo?

— Tako je. Čini se da je odnedavno bila vrlo deprimirana i nekako posve drugačlja.

Liječnik joj je prepisao neko sredstvo za spavanje. Prošle je noći uzela preveliku dozu.

Poirot je duboko uzdahnuo.

— Uopće ne dolazi u obzir - nesretan slučaj?

— Ni slučajno. Sve je jasno kao suza. Napisala je pisma za ono troje.

— Koje troje\$

— Ostalo troje. Za Robertsa, Desparda i gospođicu Meredith. Sve jasno i glasno - nikakva oko lišanja. Samo im je napisala kako im želi priopćiti da prećicom bježi iz sve te gužve - da je ona ubila Shaitanu - da se ispričava - ispričava - svakom od njih troje za neugodnosti i neprilike koje su pretrpjeli. Savršeno mirno, gotovo kao poslovno pismo. Tipično za tu ženu. Kako je hladnokrvna!

Nekoliko trenutaka Poirot nije odgovarao.

Znači, to je bila posljednja riječ gospođe Lorrimer. Naposljetku se odlučila zaštiti Anne Meredith. Kratka, bezbolna smrt umjesto duge i bolne, a posljednji joj je čin u životu posve altruistički - spas djevojke za koju je vezana posebnim suošjećanjem.

Sve je isplanirala i izvela s posve nemilosrdnom djelotvornošću - samoubojstvo pomno objavljeno svim trima zainteresiranim strankama. Koje (i žene! Obuzimalo ga je sve veće divljenje. Baš tipično za nju jasna odlučnost, postojana ustrajnost da se odluka i p rovede e.

Mislio je da ju je uspio uvjeriti - ali očito se pokorila vlastitoj prosudbi. Zena izrazito jake volje. Inspektorova razmišljanja prekinuo je Battleov glas.

— Što ste joj dovragna jučer rekli? Mora da ste joj nešto natuknuli i ovo je posljedica.

No, nagovljestili ste da je rezultat razgovora s njom nedvojbena sumnja u gospodicu Meredith.

Poirot nije ništa rekao nekoliko trenutaka. Osjećao je da ga mrtva gospođa Lorrimer obvezuje svojom oporukom.

Naposljeku je polako progovorio: - Pogrlješio sam..

Njegov jezik nije bio priviknut na te rlječi i nisu mu se sviđale.

— Učinili ste pogrešku, ha? - rekao je Battle.

No, unatoč svemu, morala je pomisliti da ste joj na tragu. Loše - loše je što ste je pustili da vam tako isklizne kroz prste.

— Ništa joj ne biste uspjeli dokazati - rekao je Poirot.

— Ne - prepostavljam da je to točno... Možda je ovako najbolje. Vi - hm - niste nekako smjerali da se to dogodi, gospodine Poirot?

Zlovoljno je Poirot odbacio tu mogućnost. A zatim rekao:

— Recite mi točno što se zbilo.

— Roberts je otvorio svoje pismo malo prlje osam sati. Nije gubio vrljeme, smjesta je pojurio do automobila, naredio svojoj domaćici da nas nazove, što je ona i učinila.

Stigao je do kuće i u%tvrdio da je još nisu budili, pohitao do njegine sobe - ali prekasno. Pokušao je s umjetnim disanjem, ali ništa. Ubrzo je stigao i naš područni liječnik i samo se složio s njegovim postupkom.

— O kakvom se sredstvu za spavanje radi?

— Mislim "Veronal". Sredstvo iz skupine barbiturata. Pokraj kreveta je ležala bočica s tabletama.

— A što je s ostalo dvoje? Zar oni nisu pokušali stupiti u vezu s vama?

— Despard je izvan grada. Nije niti video svoju jutarnju poštu.

— A - gospođica Meredith? - Upravo sam je nazvao. - Eh bien?

— Nekoliko trenutaka prlje mojeg poziva otvorila je pismo. Pošta tamo dolazi kasnije.

— I kako je reagirala?

— Posve primjereni. Pristojno prikriven snažan osjećaj olakšanja. Sokirana i ožalošćena - tako nešto.

Poirot je na tren zastao, o onda rekao: - Gdje ste sada, dragi prljatelju?

— Cheyne Lane., - Bien. Odmah dolazim.

U predvorju Cheyne Lanea zatekao je dr. Robertsa na odlasku. Liječnikovu kićenu ponašanju ovog jutra nije bilo ni traga. Doimao se blljed i potresen.

— Opaka stvar, gospodine Poirot. Ne mogu reći da ne osjećam olakšanje - s moje točke gledišta - ali, istinu da vam kažem, pomalo sam šokiran. Nikad, ni na trenutak, nisam pomislio da je baš gospođa Lorrimer probola Shaitanu. Za mene je to golemo iznenađenje.

— I ja sam iznenađen.

— Tiha, dobro odgojena, suzdržana žena. Ne mogu je zamisliti u jednom takvom činu nasilja. Pitam se što ju je nagnalo na to? Ah, to nikad nećemo doznati. Premda priznajem da sam znatiželjan.

— Ovaj događaj - to mora da vam je maknulo kamen sa srca?

— Ah, nedvojbeno. Ne priznati to bila bi čista hipokrizija. Nije baš ugodno živjeti pod sjenom sumnje za umorstvo. A kad je rlječ o sirotoj ženi - pa, nedvojbeno je to najbolji izlaz.

— Tako je i ona mislila. Roberts je kimnuo.

— Savjest, pretpostavljam - rekao je dok je izlazio iz kuće.

Poirot je zamišljeno kimaо glavom. Liječnik je pogrešno ocljenio situaciju. Nije je kajanje nagnalo da sebi oduzme život.

Penjući se stubama na prvi kat, zastao je da kaže nekoliko utješnih rlječi postarljoj služavki koja je tiho plakala.

— To je tako grozno, gospodine. Tako strašno grozno. Svi smo je voljeli. A i jučer dok ste s njom pili čaj bila je tako ugodna i tiha. I, danas je više nema. Nikad neću zaboraviti ovo jutro - nikad, dok god sam živa. Onaj gospodin se zalljepio za zvonce.

Triput je zvonio prlje nego što sam stigla do vrata. I "Gdje vam je gospodarica?" vikao je na mene. Toliko sam bila zbunjena da nisam mogla odgovoriti. Znate, nikad nismo ulazili u njezinu sobu dok ne bi pozvonila tako je naredila. Nisam mogla prozbriti ni rlječi. A onda doktor kaže "Gdje je njezina soba?" i otrči uz stube, a ja za njim i pokažem mu vrata, a on uleti, nije niti pokušao kucati, baci pogled na nju kako leži i kaže "prekasno". Već je bila mrtva, gospodine. Ali, poslao me po vinjak i toplu vodu, i beznadno ju je pokušavao vratiti u život; ali, nije se više moglo. A onda je došla policija i sve to - to je - to je - nedolično, gospodine. Ne bi se dopalo gospodi Lorimer.

Sigurno, što oni imaju s tim, premda se dogodio nesretan slučaj i premda je sirota gospodarica greškom uzela preveliku dozu.

Poirot nije odgovarao na njezina pitanja. Rekao je:

— Sinoć se vaša gospodarica posve uobičajeno ponašala? Je li se doimala i uzrujanom ili uopće zabrinutom?

— Ne, mislim da nije, gospodine. Bila je umorna - i mislim da je osjećala bol. Odnedavno nije baš bila dobra zdravlja, gospodine.

— Ne, znam da nije.

Opazivši suošjećanje u njegovu glasu, žena nije prestajala.

— Nikad se nije žalila, gospodine, ali i kuvarica i ja smo već duže vremena bile zabrinute za nju. Nije više mogla raditi kao nekad i brzo se umarala. Mislim da je možda dolazak mlade dame, nakon što ste vi otišli, ipak bilo malo previše zo nju.

S nogom na stubi, Poirot se okrenuo.

— Mlada dama? Sinoć je ovdje bila neka mlada dama?

— Da, gospodine. Čim ste vi otišli. Gospođica Meredith, tako se zvala.

— Je li dugo ostala?

— Oko jedan sat, gospodine.

Poirot je šutio nekoliko trenutaka, a onda upitao: - A posljje?

— Gospodarica je pošla na počinak. Večerala je u krevetu. Rekla je da je umorna.

Poirot je umuknuo, a onda rekao:

— Znate li da li je sinoć vaša gospodarica pisala kakva pisma?

— Mislite nakon što je otišla u krevet? Mislim da nije, gospodine.

— Ali, jeste li sigurni?

— Na stolu u predvorju stajalo je nekoliko pisama spremnih za poslati. Uvljek smo ih uzimali neposredno prlje nego zaključamo kuću. Ali mislim da su tamo stavljena tljekom dana.

— Koliko ih je bilo?

— Dva ili tri - nisam posve sigurna, gospodine. Mislim tri.

— Vi ili kuharica - tko god da ih je ponio na poštu - niste slučajno vidjele na koga su bila adresirana? Nemojte se uvrljediti zbog mojeg pitanja. Ovo je vrlo važno.

— Sama sam ih ponijela na poštu, gospodine. Pročitala sam adresu na najgornjoj omotnici - bilo je poslano tvrtki "Fortnum and Mason's". Za ostala ne bih mogla ništa reći.

Gоворила је озбиљно и искрено.

— Јесте ли сигури да nije bilo više od tri pisma? - Да, гospодине, посве sam sigurna.

Poirot je sumorno kimnuo glavom. Ponovno se zaputio uz stube. I onda je rekao:

— Znate, vjerujem da je vaša gospodarica uzimala lljekove kako bi mogla zaspasti.

— O, да, гospодине, tako je odredio llječnik. Dr. Lang.

— A gdje su stajala ta sredstva za spavanje? - U malom ormariću u gospodaričinoj sobi. Poirot više nije postavljaо nikakvih pitanja. Pošao je gore. Bio je potišten.

Na gornjem katu pozdravio ga je ravnatelj Battle. Ravnatelj se doimao zabrinuto i umorno.

— Drago mi je da ste došli, gospodine Poirot. Da vam predstavim dr. Davida.

Područni llječnik je pružio ruku. Bio je visok, melankoličan čovjek.

— Nismo imali sreće - rekao je. - Sat-dva ranije možda smo je mogli spasiti.

— Hm - rekao je Battle. - Ne smljem to službeno reći, ali nije mi žao. Bila je - pa, bila je dama. Ne znam razlog zbog kojeg je ubila Shaitanu, ali dopuštam i mogu zamisliti da je razlog bio valjan.

— U svakom slučaju - rekao je Poirot - dvojbeno je da li bi živjela dovoljno dugo da izade pred sud. Bila je jako bolesna.

Llječnik je kimnuo.

— Rekao bih da imate pravo. Pa, možda je ovako najbolje.

Pošao je niz stube. Battle je krenuo za njim.

— Trenutak, doktore.

S rukom na vratima spavaće sobe, Poirot je promrmljaо: - Smljem li ući?

Battle je kimnuo preko ramena. - Kako da ne. Gotovi smo. - Poirot je ušao u sobu i zatvorio vrata zo sobom..

Prišao je krevetu i zagledao se u smirenо lice mrtve žene.

Bio je vrlo uznemiren.

Je li ova mrtva žena pošla u grob u posljednjem odlučnom naporu da smrti i sramote spasi jednu mladu djevojku - ili postoji i neko drukčije, mnogo zlokobnije tumačenje?

Bile su određene činjenice...

Iznenada se sagnuo i zagledao u tamnu, bezbojnu masnicu na ženinoj ruci.

Uspravio se. U očima mu se pojavio čudan, mačji odsjaj koji bi neki njegovi bliski suradnici odmah prepoznali.

Brzo je izašao iz sobe i pošao u prizemlje. Battle i neki njegov suradnik su telefonirali.

Potonji je spustio slušalicu i rekao:

— Nije se vratio, gospodine.

— Despard. Pokušavam ga dobiti. Došlo mu je neko pismo na kojem je žig pošte Chelsea.

Poirot je zapitao nešto posve nevažno.

— Je li dr. Roberts doručkovao kad je došao ovamo?

Battle ga je iznenađeno pogledao.

— Ne - odgovorio je. - Sjećam se da je rekao kako je došao ovamo bez doručka.

— Znači sad bi mogao biti kod kuće. Možemo ga dobiti.

— Ali zašto...

No, Poirot je već vrtio brojčanik. I potom se oglasio:

— Dr. Roberts? Je li to dr. Roberts? Mais oui, ovdje Poirot. Samo jedno pitanje. Je li vam dobro poznat rukopis gospođe Lorrimer?

— Rukopis gospođe Lorrimer? Ja - ne, mislim da ga nikad prlje nisam video.

— Je vous remercie.

Poirot je brzo spustio slušalicu. Battle se zagledao u njega.

— Što hoćete zapravo s tim, gospodine Poirot? tiho je upitao.

— Cujte, prljatelju! Nekoliko minuta nakon što sam jučer napustio ovu kuću, došla je gospođica Meredith. Zapravo video sam je kako se penje uz stube, premda nisam bio posve siguran u tom trenutku da je ona. Čim je otišla, gospođa Lorrimer je legla u krevet. Koliko soberica zna, nije pisala nikakva pisma. A, zbog razloga koje ćete shvatiti kad vam prepričam naš razgovor, ne vjerujem da je ona tri pisma napisala prlje mojeg posjeta. Pa, kad ih je onda napisala Battle je zazviždao.

— Bože, vi mislite...

Telefon je zazvonio. Narednik je dignuo slušalicu. Poslušao je na trenutak, a onda se okrenuo Battleu.

— Narednik O'Connor zove iz Despardaova stana, gospodine. Ima razloga vjerovati da je Despard otišao dolje u Walgfard-on-Thames.

Poirot je uhlvatio Battlea za ruku.

— Brzo, prljatelju dragi! I mi moramo požuriti u Wallingford. Kažem vam, nekako sam nemiran. Ovo možda još nije kraj. Ponavljam vam, prljatelju, ta mlada dama je opasna.

29. Nesretan slučaj

— Anne - rekla je Rhoda. - Mmmm?

— Ma ipak, Anne, nemojte mi odgovarati dok vam je pola uma usredotočeno na križaljku. Željela bih da me pozorno pratite.

— Pratim.

Anne se potpuno uspravila i odložila novine.

— E, to je već bolje. Gledajte, Anne - Rhoda je okljevala. - Kad je rlječ o tom čovjeku koji nam dolazi.

— Ravnatelju Battleu?

— Da, Anne, voljela bih da mu kažete - o svojem boravku kod Bensonovih.

Glas joj je postao hladan. - Besmislica. Zašto bih?

— Zato što - pa, moglo bi izgledati - kao da nešto skrivate. Sigurna sam da bi bilo bolje da to spomenete. - Sad više ne mogu - hladno je uzvratila Anne.

— Željela bih da ste to u početku učinili.

— Pa, sad je ionako prekasno petljati s tim.

— Da. - Ipak nije zvučalo kao da je Rhoda uvjerena.

Anne je rekla pomalo nervozno:

— U svakom slučaju, ne mogu shvatiti zašto. To nema nikakve veze s ovom gužvom.

— Ne, naravno da nema.

— Tamo sam provela samo oko dva rjeseca. On te podatke želi samo - pa, dobro - samo kao neka pisma ocjenom i preporukom. Dva mjeseca posve su nevažna.

— Jesu, znam da jesu. Vjerujem da govorim gluposti, ali zbog toga se doista brinem.

Osjećam da bi trebalo to spomenuti. Znate, ako to nekako drukčije izađe na vidjelo, moglo bi zvučati loše - mislim, to vaše prikrivanje.

— Ne vidim kako bi to moglo izaći na vidjelo. Osim vas nitko ne zna.

— N-ne?

Anne je željela iskoristiti blagu nesigurnost u Rhodinu glasu.

— Pa, tko zna?

— E, svatko u Combeacreu - odgovorila je Rhoda nakon kratke stanke.

— Ah, to! - Sljeganjem ramena Anne je zanemarila tu mogućnost. - Ravnatelj će teško sresti nekoga iz Combeacrea. Ako sretne, pa to bi bila nevjerojatna slučajnost.

— To se događa.

— Rhoda, zašto ste se tako uhvatili za to? Gundate i samo gundate.

— Strašno mi je žao, mila. Sami znate kako bi se mogli policajci ponašati ako pomisle da nešto - eto krljete.

— Nikad neće doznati. Tko bi im rekao? Nitko to ne zna osim vas...

Te je rlječi izgovorila drugi put. Ponavljujući ih, glas joj se malo promljenio - nešto čudno i nagađajuće začulo se u njemu.

— Oh, mila, željela bih da im to kažete - sva nesretna uzdahnula je Rhoda.

S osjećajem krivnje gledala je u Anne, ali ona nije gledala u nju. Sjedila je namrgođena lica kao da nešto proračunava.

— Major Despard se čini posve zabavnim ?- rekla je Rhoda.

— Što? O, da.

— Anne, doista je privlačan. Ako ga ne želite, prepustite, prepustite, odmah ga prepustite meni!

— Ne budite absurdni, Rhoda. Uopće mu nije stalo do mene.

— A zašto onda stalno navraća? Naravno da mu je stalo. Naravno da ga vi zanimate. Baš ste ona prava mlada dama u nevolji kakve on voli spašavati. Anne, doimate se tako predivno bespomoćnom.

— Prema meni je jednako Ljubazan kao i prema vama.

— To je samo posljedica uglađenosti. No, ako ga vi ne želite, rado će odigrati ulogu suosjećajnog prijatelja - utješiti njegovo slomljeno srce itd., itd., pa naposljetku možda ga se i dokopam. Tko zna? - završila je Rhoda, ipak pomalo nedolično.

— Kad je o meni rlječ, samo izvolite, draga moja - smljući se rekla je Anne.

— Tako mu je dražestan stražnji dio vrata - uzdahnula je Rhoda. - Crven poput cigle i mišićav.

— Mila, zar morate biti tako ganutljivo neukusni? - Sviđa li vam se on, Anne?

— Da, jako mi se sviđa.

— Kako smo samo ukočeni i pribrani? Mislim da mu se i ja malo sviđam - ne toliko kao vi, ali ipak malo.

— Oh, ali vi se njemu doista sviđate.

Ponovno. se javio neki neuobičajen prizvuk u njezinu glasu, ali Rhoda to nije opazila.

— Kad dolazi ono naše njuškalo? - upitala je.

— U dvanaest - odgovorila je Anne. Nekoliko je trenutaka šutjela, a onda rekla: - Sad je tek pola jedanaest. Podimo do rijeke.

— Ali zar neće - zar nije Despard rekao da će navratiti oko jedanaest?

— A zašto bismo ga čekale? Možemo mu ostaviti poruku kod gospode Astwell kaino smo otišle, pa može doći za nama.

— Zapravo, kako je majka znala govoriti - draga moja, ne daj se lako uhvatiti! - nasmljala se Rhoda. Pa, podimo.

Izašla je iz sobe i zaputila se kroz vrtna vrata. Anne ju je slijedila.

Samo deset minuta nakon toga major Despard je stigao u Wendon Cottage. Malo je uranio, znao je to, ali se ipak iznenadi vidjevši da su obje djevojke već otišle.

Prošao je kroz vrtna vrata i zaputio se preko polja, te skrenuo desno puteljkom.

Nekoliko trenutaka gospođa Astwell je gledala za njim, zaboravivši svoje prljepodnevne obvezе.

— Zagrljao se. Za jednu ili drugu - dodala je za sebe. - Mislim za gospođicu Anne, ali nisam sigurna. Ne može mu se mnogo pročitati na licu. Jednako se odnosi spram jedne, kao i spram druge. Nisam sigurna da se obje nisu zagrljale i za njega. Ako je tako, neće još dugo ostati tako bliske prljateljice. Ništa tako ne može pokvariti djevojačko prljateljstvo kao kad se muškarac postavi između njih.

Uzbuđena i zadovoljna što će možda pridonijeti buđenju jedne romanse, gospođa Astwell je ušla u kuću oprati suđe i pospremiti stol posljje doručka. No, ponovno se oglasilo zvonce.

— Kvragu i vrata - rekla je gospođa Astwell. Namjerno to čine. Neki paket, prepostavljam, ili je možda brzojav.

Polako se zaputila k ulaznim vratima.

Tamo su je čekala dva gospodina - sitan gospodin, stranac i jedan izraziti engleski gospodin, krupan i zdepast. Potonjeg je već vidjela i sjetila ga se.

— Gospođica Meredith je' kod kuće? - upitao je krupan muškarac.

Gospođa Astwell je odmahnula glavom. - Upravo je izašla.

— Doista? Kamo? Nismo je sreli.

Skrivečki proučavajući neobične brkove onog drugog gospodina, te zaključivši da ta dvojica po svemu sudeći ne bi mogli biti prljatelji, gospođa Astwell je odlučila odgovoriti i prlje sljedećeg izravnog pitanja.

— Otišla je na riječku - objasnila je. Drugi gospodin je zapitao:

— A druga dama? Gospođica Dawes? - Obje su otišle.

— Ah, hvala vam - rekao je Battle. - Da vidimo, kako se odavde dođe do rijeke?

— Prvo krenete iza niz puteljak - smjesta je odgovorila gospođa Astwell. - Kad dođete do staze za teglenje, skrenite desno. Čula sam ih kako govore da će poći tim smjerom - dodala je u želji da im pomogne. - Otišle su prlje četvrt sata, ne više. Brzo ćete ih dostići.

— A pitam se - promrmljala je za sebe, nevoljko zatvarajući ulazna vrata zagledana u njihova leđa dok su odmicali niz puteljak - a tko biste mogli biti vas dvojica? Nekako vas ne mogu smjestiti na pravo mjesto.

Gospođa Astwell se vratila do kuhinjskog slivnika, a Baitle i Poirot su, kako im je i rekla, skrenuli iza niz puteljkom koji se razdvajao i iznenada se prekidao kad je došao do staze za teglenje uz samu riječku.

Poirot je žurio, a ravnatelj ga je upitno gledao.

— Nešto nije u redu, gospodine Poirot? U nekoj ste groznoj žurbi.

— Istina je. Osjećam neku nelagodu, slutnju, prljatelju dragi!

— Neki poseban razlog? Poirot je odmahnuo glavom.

— Ne. No, razne su mogućnosti. Nikad se ne zna...

— Nešto vam se mota po glavi - rekao je Battle. - Požurivali ste da još prljepodne dođemo ovamo, da ne gubimo ni trena - i, vjerujte mi, doista ste pozornika Turnera natjerali da stisne gas! Od čega strahujete? Ta djevojko je već izbacila svoju munju.

Poirot nije progovorio ni riječi.

— Od čega strahuјete? - ponovio je Battle.

— Od čega se uvljek strahuјe kad je rlječ u takvim slučajevima?

Battle je kimnuo.

— Imate posve pravo. Pitam se - Pitate se - što, prljatelju dragi? Battle je polagano govorio:

— Pitam se zna li gospođica Meredith da je gospođi Oliver njezino prljateljica priopćila određenu činjenicu.

Poirot je žustro kimao glavom izražavajući toku zadovoljstvo jer ravnatelj shvaća što ga muči.

— Pohitajmo, prljatelju - rekao je.

Žurili su uz obalu rljeke. Na rljeci se nije vidjelo nijedno plovilo, ali kad su zamaknuli iza rlječnog zavoja, Poirot se u mjestu zaustavio. I Battle je smjesta video.

— Major Despard - rekao je.

Dvjestotinjak metara ispred njih, Despard je žurio uz obalu rljeke.

Malo dalje mogli su vidjeti dvlje djevojke u čamcu - Rhoda je dugom motkom otiskivala čamac - Anne je ležala u čamcu i smljala joj se. Obje nisu gledale prema obali.

I onda - dogodilo se. Anne je ispružila ruku, Rhoda je posrnula, pala je u vodu - poput beznadnika uhvatila se Anni za rukav - čamac se zaljuljao - a zatim se prevrnuo i obje su se djevojke našle u vodi, pokušavajući se održati na površini.

— Vidite? - vikao je Battle i potrčao. - Mala Meredith ju je uhvatila za zglob i gurnula je. Moj Bože, pa to jol le već četvrtu umorstvo!

Obojica su potrčala svom snagom. Ali, netko je već hitao ispred njih. Bilo je očito da ni jedna ni druga djevojka ne mogu plivati, a Despard je brzo trčao puteljkom do najbliže točke i već se bacio u vodu i zaplivao prema njima.

— Mon Dieu, zanimljivo - povikao je Poirot. Uhvatio je Battlea za ruku. - Koju li će prvo dohvati? Djevojke su se razdvojile. Udaljile su se desetak metara.

Jakim zamasima Despard je plivao prema njima - no, nije bilo nikakve nedoumice i oklljevanja u njegovim zamasima. Plivao je ravno prema Rhodi.

S druge strane, Battle je dotrčao do obale i ušao u vodu. Despardu je upravo uspjelo dovući Rhodu do obale. Izvukao ju je na suho, spustio i ponovno skočio u vodu te zaplivao prema mjestu na kojem je Anne upravo nestala pod površinom.

— Pazite - povikao je Battle. - Bilje.

Despard i Battle došli su do spomenute točke istodobno, ali Anne je nestala pod površinom prlje nego što su je uspjeli dohvatiti.

Konačno su je nekako ipak zgrabili i zajednički dovukli do obale.

Poirot je pazio na Rhodu. Već se podigla i sjedila, polako ali nepravilno hvatajući dah?.

Despard i Battle su spustili Anne Meredith na zemlju.

— Umjetno disanje - rekao je Battle. - Jedino nam to preostaje. No, bojam se da je preminula.

Polako i postojano pokušavao ju je oživjeti. Spreman da ga u svakom trenutku zamljeni, Poirot je stajao uz ravnatelja.

Despard se bacio na zemlju pokraj Rhode.

— Jeste li dobro? - upitao je promuklim glasom. Polako je počela govoriti:

— Spasili ste mi život. Spasili ste mi život... Pružila mu je ruke, a kad ih je prihvatio, iznenada je zaplakala.

— Rhoda. - rekao je.

Čvrsto su se uhvatili za ruke...

Iznenada kao da mu se javilo prividjenje - afrička šikara, i Rhoda, nasmljana i željna avanture, uz njega...

30. Umorstvo

— Želite li reći - upitala je Rhoda glasom punim nevjerice - da me Anne namjerno gurnula? Znam da je tako izgledalo. A znala je da ne znam plivati. Ali je li to bilo smišljeno?

— Apsolutno smišljeno - rekao je Poirot. Vozili su se kroz londonska predgrađa. - Ali - ali - zašto?

Nekoliko trenutaka je proteklo prlje nego što je Poirot odgovorio. Mislio je da zna jedan od motiva koji su Anne potaknuli da postupi kako je postupila, a u tom trenutku motiv je sjedio uz Rhodu.

Ravnatelj Battle se nakašljao.

— Morate se pripremiti, gospodice Dawes, za mali šok. Smrt te gospođe Benson, s kojom je vaša prljateljica živjela, nije bi4a baš posljedica nesretnog sručaja kako se u početku činilo - barem imam razloga prepostaviti.

— Što ste htjeli reći?

— Vjerujerrio da je Anne Meredith zamljenila one dvije boćice.

— Oh, ne - ne. Grozno, zaista grozno! Nemoguće. Anne? A zašto bi to ona učinila?

— Imala je svoje razloge - odgovorio je ravnatelj Battle. - No, nešto drugo je odlučujuće gospodice Dawes. Kad je o gospodici Meredith riječ, ona je vjerovala kako ste vi jedina osoba koja nas je mogla navresti na neki trag u istrazi o tom umorstvu.

Vi joj niste, prepostavljam, rekli da ste to spomenuli gospodi Oliver?

— Ne. Vjerovala sam da bi se zbog toga naljutila na mene.

— I naljutila bi se. Jako naljutila - tmurno je uzvratio Battle. - No, držala je da joj jedina opasnost prljjeti od vas i zato je odlučila - hm - maknuti vas.

— Maknuti? Mene? Oh, kojeg li zvjerstva! Ne može baš sve to biti istina.

— Pa, sad je mrtva - rekao je ravnatelj Battle - i nema potrebe dalje raspravljati o tomu; no, ona vam nije bila prava prljateljica i to je činjenica.

Automobil se zaustavio pred nekim vratima.

— Otići ćemo gospodinu Poirotu - rekao je ravnatelj Battle - i malo porazgovarati o svemu.

U Pirotu dnevnem boravku pozdravila ih je gospođa Oliver, koja je časkala s dr.

Robertsom. Pili su šeri. Gospođa Oliver je nosila jedan od svojih novih šešira za hipodrom i baršunastu haljinu s mašnom na grudima u koju se zapleo veliki komad ogriska od jabuke.

— Uđite. Uđite - rekla je gospođa Oliver glasom Ljubazne domaćice, kao da je u svojoj kući a ne Pirotovoj.

— Čim ste me nazvali, telefonirala sam Robertsu i došli smo ovamo. Svi mu pacijenti umiru, ali vrli lječnik uopće ne mari. Zapravo, nedvojbeno se svima poboljšava zdravstveno stanje. Želimo sve čuti, svaku potankost o svakoj maloj pojedinosti.

— Da, zaista, nemam pojma što se sve zbilo - rekao je Roberts.

— Eh bien - rekao je Poirot. - Slučaj je zaključen. Naposljetu otkrili smo ubojicu gospodina Shaitane.

— To mi je rekla i gospođa Oliver. Znači ta mala krasotica, Anne Meredith. Još mi je teško povjerovati. Posve je

nevjerojatno da je ona mogla ubiti.

— Ubila je, nema dvojbe - rekao je Battle. - Tri umorstva na njezin račun - a neuspjeh četvrtoga uopće nije njezina zasluga.

— Nevjerojatno! - promrmlja je Roberts.

— Uopće nije nevjerojatno - javila se gospođa Oliver. - Najmanje je bilo vjerojatno da je djevojka učinitelj. To načelo o najmanje vjerojatnom učinitelju primjenjivo je u stvarnom životu jednako kao i u romanima.

— Kojeg li dana! - rekao je Roberts. - Prvo to pismo gospođe Lorrimer. Pretpostavljam da je bilo krivotvoreno, ha?

— Točno. Krivotvoreno u tri primjerka. - I sebi je jedno poslala?

— Naravno. Vrlo vješta krivotvorina - naravno, stručnjaka ne bi zavela - no ipak, nije baš bilo vjerojatno da bi se mogao uključiti i stručnjak. Sve je upućivalo na zaključak da je gospođa Lorrimer učinila samoubojstvo.

— Oprostite zbog znatiželje, gospodine Poirot, ali zašto ste posumnjali da gospođa Lorrimer nije učinila samoubojstvo?

— Zbog kratkog razgovora sa služavkom u Cheyne Laneu.

— Rekla vam je za posjet Anne Meredith prošle večeri?

— Uz ostalo. A uz to, znate, već sam i tako zaključio tko je ubojica - odnosno, osoba koja je umorila gospodina Shaitanu. Gospođa Lorrimer nije bila ta osoba.

— Zašto ste posumnjali na gospođicu Meredith? Poirot je dignuo ruku.

— Trenutak. Dopustite mi da tomu pristupim na svoj način. To jest, da tako kažem, dopustite mi da se poslužim postupkom ispadanja. Ubojica gospodina Shaitane nije bila gospođa Lorrimer, nije ni major Despard a, zanimljivo, ni Anne Meredith..

Nagnuo se naprljed. Preo, je nježnim, mačjim glasom.

— Vidite, dr. Roberts, vi ste osoba koja je ubila gospodina Shaitanu; a takoa'fer ste ubili i gospođu Lorrimer..

Barem tri minute u sobi je vladao muk. A onda se dr. Roberts nasmljao nekim prljetećim smljehom.

— Jeste li posve poludjeli, gospodine Poirot? Ja sigurno nisam ubio gospodina Shaitanu, a nikako nisam mogao ubiti gospođu Lorrimer. Dragi moj Battle - okrenuo se prema čovjeku iz Scotland Yarda - i vi ništa na sve ovo?

— Držim da bi bilo bolje da poslušate što gospodin Poirot ima reći - tiho je uzvratio Battle.

Poirot je rekao:

— Premda sam već neko vrljeme znao da ste samo vi - i nitko drugi nego vi - mogli ubiti Shaitanu, istina je da bi to bilo teško dokazati. No, slučaj gospođe Lorrimer je nešto posve drugo. Nagnuo se naprljed. - Nije riječ o tome da sam ja znao. Stvar je mnogo jednostavnija - imamo neposrednog svjedoka koji vas je vidio.

Roberts se potpuno umirio. Oči su mu sjale. ?stro je rekao:

— Govorite gluposti!

— O, ne, ne govorim. Bilo je rano jutro. Na prevaru ste ušli u sobu gospođe Lorrimer, u kojoj je nesretnica tvrdo spavala pod utjecajem lljekova koje je uzela prošle večeri.

Ponovno varka - pretvarate se kako jednim pogledom zaključujete da je mrtva!

Šaljete služavku po vinjak - toplu vodu - i sve ostalo. Ostajete sami u sobi. Služavka je jedva vidjelo svoju gospodaricu. Ali, što se onda dogodi?

— Možda niste svjesni činjenice, dr. Roberts, da su se neke tvrtke za pranje prozora specijalizirale da te poslove obavljaju rano ujutro. Perač prozora s Ljestvama došao je u isto doba kad i vi. Naslonio je Ljestve na kuću i počeo svoj posao. Prvo se prihvatio prozora sobe u kojoj je spaval gospođa Lorrimer. Međutim, kad je video što se zbiva, brzo je prešao na drugi prozor, ali ipak je prlje toga nešto video. Sada će ispričati svoju priču.

Poirot je hitro došao do vrata, dohvatio kvaku i pozvao:

— Uđite, Stephens - i vratio se.

Ušao je krupan, crvenokos čovjek čudna izgleda. Držao je kapu, inače dio odore, na kojoj je pisalo "Udruga perača prozora Chelsea", i zbumjeno je i nespretno vrtio u rukama.

— Prepoznajete li ikoga u ovoj sobi?

— Njega - rekao je.

— Recite nam kad ste ga posljednji put vidjeli i što je tada radio.

— Jutros je to bilo. U osam sati morao sam oprati prozore na kući u Cheyne Laneu.

Počeo sam s onim prozorima. Gospođa je bila u krevetu. Izgledala je nekako bolesna.

Upravo je okretala glavu na jastuku. Za ovog gospona mislio sam da je llječnik. Dignuo joj je rukav i nečim je ubo u ruku negdje ovdje -. Pokazao je pokretom. - Ponovno je pala na jastuk. Pomislio sam kako bi bilo najbolje maknuti se do nekog drugog prozora, pa sam to i učinio. Nadam se da nisam pogrješio?

— Odlično ste postupili, prljatelju dragi - rekao je Poirot.

Tiho je rekao:

— Eh bien, dr. Robertsi;

— Jedno - jednostavno okrepljujuće - zamucoao je Roberts. - Posljednja nada da je vratim svljesti. Doista je monstruozno...

Poirot ga je prekinuo.

— Jedno obično okrepljujuće sredstvo?

— N-methyl-cyclo-hexenyl-methyl-melonyl urea - rekao je Poirot. Valjao je samoglasnike i ostao je dojam kao da klize. - Poznatiji jednostavno kao "Evipan".

Koristi se kao anestetik pri kratkim operacljama. Ako se ubrizga u venu u velikim količinama izaziva trenutni gubitak svljesti. Opasno ga je davati ako je pacijent prlje uzeo "Veronal" ili neki drugi barbiturat. Vidio sam oteklinu na njezinoj ruci na mjestu gdje je očito nešto ubrizgano u venu.

Prenio sam sumnje policijskom llječniku i preparat je lako otkrio nitko drugi do Sir Charles Imphey, glavni stručnjak Ministarstva unutarnjih poslova.

— I mislim da sad više nemate kud - rekao je ravnatelj Battle. - Nemamo nikakve potrebe dokazivati ono sa Shaitanom, premda, bude li potrebno, naravno, možemo optužnicu proširiti i na umorstvo gospodina Charlesa Craddocka - a moguće i njegove supruge.

Spominjanje tih dvaju imena dotuklo je Robertsa. Zavalio se u naslonjač.

— Bacam ručnik - rekao je. - Uhvatili ste me! Prepostavljam da vas je onaj lukavi vrag Shaitana upozorio prlje

nego što ste mu došli na večeru. A pomislio sam da sam ga tako lijepo sredio.

— Ne morate zahvaljivati Shaitani - rekoo je Battle. - Priznanje i čast idu gospodinu Poirotu.

Pošao je prema vratima i pustio dva čovjeka u sobu.

Službenim glasom ravnatelj Battle je priopćio da se privodi.

Kad su se vrata zatvorila zd okrivljenim, gospođa Oliver je rekla sretnim, premda ne i baš uvjerljivim glasom:

Uvjek sam govorila da je on ubojica!

31. Karte na stolu

Bio je to samo Poirotov trenutak - svi su se okrenuli i gledali ga u velikom iščekivanju.

— Vrlo ste Ljubazni - rekao je smlješeći se. - Znate, mislim da uživam u ovoj svojoj maloj lekclji. Ja sam prozaično staro momče.

— Što se mene tiče, ovo je bio jedan od najzanimljivijih slučajeva koje sam dosad rlješio. Znate od ničeg se nije moglo krenuti, za ništa se uhvatiti. Četiri osobe od kojih je jedna morala biti učinitelj, ali koja od njih četvero? Je li se po nečem moglo reći tko je učinitelj? Ne - u smislu nečeg opipljivog. Nikakvih opipljivih tragova - nikakvih otisaka prstiju - nikakvih inkriminirajućih papira ili dokumenata. Postojali su jedino - ti ljudi.

— I jedan opipljiv trag - zapisi o partlji bridža.

— Možda se sjećate da sam od samog početka pokazivao osobito zanimanje za te zapise. Govorili su mi nešto o različitim Ljudima koji su ih vodili, pa čak i nešto više.

Omogućili su mi i jedan vrljedan nagovještaj. Smjesta sam zapazio, u trećem raberu, brojku 1500 iznad crte. Ta je brojka mogla značiti samo jedno - zvanje Grand Slama.

E sad, ako se neka osoba ima odlučiti da pod tim neuobičajenim okolnostima (odnosno, za rabera u partlji bridža) učini zločin, onda se ta osoba očito izlagla dvama ozbilnjim rizicima. Prvo, žrtva je mogla povikati i, drugo, čak i ako žrtva ne bi viknula, netko od ostalo troje igrača mogao je slučajno pogledati u tom psihološki važnom trenutku i doista postati svjedokom samog čina.

— E, sad, kad je rlječ o prvom riziku, tu se ništa nije moglo učiniti. Jednostavno - kockoreva sreća. No, nešto se ipak moglo učiniti kad je rlječ o drugom. Razumno je pretpostaviti da za zanimljive ili uzbudljive igre pozornost ostalih trlju igrača bude posve usredotočena na igru, dok bi za vrljeme dosadne igroči vjerojatno pogledavali uokolo. Zvanje Grand Slama uvljek je uzbudljivo. Vrlo često (kao što je i u ovom slučaju) dolazi kontra. Svaki od troje igrača igra s velikom pozornošću - onaj koji je zvao zato da ostvari potreban broj štihova, a njegovi protivnici zato da pravilno odbacuju karte i da ga sruše. Velika je mogućnost da je umorstvo učinjeno upravo za tog dljeljenja i odlučio sam točno utvrditi, ako budem mogao, kako se licitiralo i zvalo.

Uskoro sam ustanovio da je dr. Roberts u toj rundi bio suvišan igrač. Imajući to na umu, prišao sam cijeloj stvari s druge strane - psihološke vjerojatnosti. Od svih četvero, gospođa Lorrimer je na mene ostavila dojam kao najvjerojatnija osoba sposobna isplanirati i izvesti uspješno umorstvo - ali, nikako je nisam mogao zamisliti kako se upušta u umorstvo koje se mora improvizirati gotovo u jednom jedinom trenutku. istodobno, zbumjivalo me je i njezino ponašanje te večeri. Navodilo me na pomisao da je ona sama učinila umorstvo ili znala tko je umoritelj. Psihološki gledano, gospođica Meredith, major Despard i dr. Roberts također su se javljali kao mogući ubojice, premda, kao što sam već spomenuo, svatko bi od njih činu umorstva pristupio iz posve različitog kuta.

— Zatim sam proveo sljedeći test. Jedno po jedno naveo sam ih da pričaju o tome kojih se sve predmeta sjećaju u toj sobi. Iz toga sam izvukao neke vrlo vrljedne podatke.

Ponajprije, najveća je vjerojatnost bila da bi baš dr. Roberts video bodež. Po prirodi opaža sve vrste sitnica - on je, kako se to kaže, čovjek koji sve vidi. O tljeku kartaške partlje, međutim, praktički se ničeg nije sjećao. Nisam niti očekivao da bi se mogao sjećati mnogo pojedinosti, no taj potpun zaborav naveo me na pomisao da ga je te večeri nešto drugo zaokupljalo sve vrljeme. I, vidite, ponovno je sumnja pala na dr.

Roberts-a.

— Ustanovio sam da gospođa Lorrimer ima nevjerljatu moć pamćenja partlje karata, pa sam lako zaključio da se, s ozbirom na njezinu moć koncentracije i usredotočivanja, u njezinoj blizini moglo dogoditi i umorstvo, a da ona nikad ništa ne bi opazila. Ona mi je dala jednu vrljednu obavljest. Grand Slam je licitirao dr. Roberts (posve neopravdano) - a licitirao je u njezinu, a ne u svojem adutu, tako da je ona morala odigrati tu rundu...

— Treći test, test koji je uvelike poslužio i meni i ravnatelju Battleu u našim istragama, sveo se na otkriće prošlih umorstava. To nam je omogućilo da uspostavimo sličnost metoda. E pa, zaslugu za ta otkrića valja pripisati ravnatelju Battleu, gospodi Oliver i pukovniku Raceu. U raspravi o tomu, moj prljatelj Battle mi je priznao da je razočaran što nema nikakvih dodirnih točki između tri ranla zločina i umorstva gospodina Shaitane. No, zapravo, to nije bilo točno. Ako ih se pomno istraži i raščlaniti - i to s psihološke točke gledišta a ne s moterljalne - dva umorstva pripisana dr. Robertsu pokazuju se gotovo istovjetnima. I to su bila, ako bih ih tako mogao opisati, javna umorstva. Drsko je inficirati četkicu za brljanje u žrtvinoj vlastitoj sobi za odljevanje, dok službeno kao llječnik perete ruke' poslje kućnog posjeta. Umorstvo gospode Craddock pod krinkom cljepljenja protiv tifusne groznice. Ponovno dosta neprikriven čin - mogli biste reći, učinjen...

— Upravo u tom trenutku, kad sam zaključio gotovo bez ikakve dvojbe kako je dr.

Roberts čovjek za kojim tragamo, gospoda Lorrimer me poziva u posjet - i posve uvjerljivo sama sebe okrivi za zločin! Gotovo sam joj povjerovao! Trenutak ili dva sam joj doista i povjerovao - no, onda su moje male sive stanice opet valjano proradile.

Tako nije moglo biti - i nije niti bilo!

— No, ono što mi je ona rekla još je teže moglo biti točno.

— Potvrdila mi je i uvjeravala me kako je stvarno vidjela da je Anne Meredith učinila zločin.

— Tek sam sutradan ujutro - dok sam stajao uz postelju mrtve žene - shvatio kako bih ja mogao imati pravo a da je istodobno i gospoda Lorrimer govorila istinu.

— Anne Meredith je pošla do kamina - i vidjela da je gospodin Shaitana mrtavl Sagnula se nad njim možda i rukom posegnula prema blistavoj glavi njegove igle za kravatu optočene dragim kamenjem.

— Zaustila je da povikne, ali nije poviknula. Sjetila se što je Shaitana govorio za večerom. Možda je za sobom ostavio neki zapis. Ona, Anne Meredith, imala je motiva priželjkivati njegovu smrt. Svatko bi rekao da ga je ona ubila. Nije se usudila povikati.

Tresući se od straha i zlih slutnji, vraća se za stol.

— I tako gospoda Lorrimer ima pravo, budući da ona jest, kao što je i mislila, vidjela kako je zločin učinjen - ali, i ja imam pravo, jer ona zapravo to nije vidjela.

— Da se Roberts u tom trenutku suzdržao, dvojim da bismo mu ikad uspjeli pripisati zločin. Možda bismo uspjeli - mješavinom varke i tko zna kakvih ingenioznih sredstava.

U svakom slučaju, pokušao bih.

— Ali on gubi živce i ponovno preforsira kartu. Međutim, u tom dljeljenju, karte mu nisu išle naruku i pošteno je pao.

— Nije ni čudno što se uznemirio. Znao je da Battle njuška okolo. Predviđao je da će se postojiće stanje otegnuti u nedogled, policija će tragati i - možda nekim čudom - naići na tragove njegovih prošlih umorstava. Bljesnula mu je brillantna misao: gospoda Lorrimer bi mogla postati žrtvено janje za ciljelu družinu. Iksusnim je okom zapazio kako je bolesna, te da neće još dugo poživjeti. Zar ne bi u tom slučaju bilo prirodno pokušati što prlje sve završiti, i prlje no što prikrati svoje muke, priznati zločin! I tako se Roberts dokopa komada papira s njezinim rukopisom - krivotvoriti tri istovjetna pisma i kao bez glave dojuri ujutro s pričom o pismu koje je upravo primio. Lukavac naloži služavki da nazove policiju. Potrebno mu je samo da negdje počne. I nalazi tu točku. Do dolaska policijskog llječnika, sve je već gotovo. Dr. Roberts je već pripremio priču o neuspjelom umjetnom disanju. Sve je savršeno prihvatljivo i uvjerljivo - savršeno jednostavno i iskreno.

Sve to vrljeme uopće mu ne pada na um tračak sumnje baciti na Anne Meredith. Čak niti ne zna za njezin posjet protekle večeri. Sve je usmjerio jedino na samoubojstvo i na sigurnost.

— U vrlo se nezgodnom položaju našao u trenutku kad sam ga zapitao da li poznaje rukopis gospode Lorrimer. Ako su krivotvorine otkrivene, mora se spašavati poričući da je ikad uopće video njezin rukopis. Um mu je brz, ali ne dovoljno brz.

— Iz Wallingforda telefoniram gospodi Oliver. Ona zatomljuje njegovu sumnjičavost i dovodi ga ovamo. F onda, kad počinje sam sebi čestitati što je sve dobro prošlo, premda ne onako kako je planirao, slijedi udarac. Zaskoči ga Hercule Poirot! I tako - kockar više ne dobiva ni štiha. Bacio je karte na stol. C'est fini.

Zavladao je muk. Rhoda je s uzdahom prekinula tišinu.

— Koje li lude sreće da se perač prozora zatekao baš gdje treba - rekla je.

— Sreće? Sreće? Nije riječ o sreći, mademoiselle. Riječ je o malim sivim stanicama Herculea Poirota. A to me podsjetilo...

Pošao je do vrata.

— Uđite, uđite, dragi moj čovječe. Odigrali ste svoju ulogu a merveille.

Vratio se u društvo perača prozora, koji je sad u ruci držao svoju crvenu kosu i doimao se kao posve druga osoba.

— Moj prijatelj, gospodin Gerlad Hemmingway, nadaren mladi glumac pred kojim je budućnost.

— Znači, nije bilo perača prozora? - uzviknula je Rhoda. - Nitko Robertsa nije bio?

— Ja sam ga bio - rekao je Poirot. - Okom uma može se vidjeti više nego okom glave.

Naslonite se i zatvorite oči...

Despard je veselo rekao:

— Probodimo ga, Rhoda, pa da vidimo hoće li se vratiti njegov duh i otkriti tko je to učinio.

Kraj